
Les biblioteques públiques per a infants a Catalunya

Anàlisi i propostes de
millora de la praxis
educativa

Anna Núñez Torras

**Les biblioteques públiques per a infants a Catalunya:
Anàlisi i propostes de millora de la praxis educativa**

Autora: Anna Núñez Torras
Tutora: Patrícia Melgar Alcantud
Estudis de Pedagogia
Girona, 20 de gener de 2012

**Les biblioteques públiques per a infants a Catalunya:
Anàlisi i propostes de millora de la praxis educativa**

Autora: Anna Núñez Torras

Tutora: Patrícia Melgar Alcantud

Estudis de Pedagogia

Girona, 20 de gener de 2012

Índex

1. Introducció.....	4
2. Objectius i hipòtesi	7
3. Metodologia.....	8
4. Les biblioteques públiques de Catalunya	12
4.1 Emmarcament conceptual.....	12
4.2 Breu perspectiva històrica	13
4.3 Les biblioteques en l'actualitat	19
4.4 Les biblioteques públiques de Catalunya	24
5. Les biblioteques infantils i juvenils a Catalunya.....	31
5.1 Breu perspectiva històrica	31
5.2 Les biblioteques infantils en l'actualitat.....	32
5.2.1 Funcions i tipologies.....	32
5.2.2 L'animació en la biblioteca infantil.....	39
5.2.3 La relació biblioteca – escola	41
5.2.4 Els professionals de la biblioteca infantil.....	43
6. Anàlisi de les biblioteques infantils i juvenils.....	48
6.1 Biblioteca d'en Massagran	49
6.2 Biblioteca Infantil i Juvenil Can Butjosa.....	58
6.3 Potencialitats i limitacions de les biblioteques infantils i juvenils	68
6.3.1 Potencialitats i limitacions dels diferents models.....	70
6.3.2 Relació entre els models de biblioteca i els aspectes analitzats	74
6.3.3 Tendències de futur i propostes de millora.....	78
7. Directrius, recomanacions i propostes de millora de la praxis educativa.....	81
8. Conclusions i reflexions personals	90
9. El rol del pedagog/a en les biblioteques infantils: passat, present i futur.....	97
10. Referències bibliogràfiques	100
11. Annexes	103
I. Guió entrevistes	103
II. Quadre – resum entrevistes.....	105
III. Plantilles buidatge entrevistes.....	111

1. Introducció

Les biblioteques, com a espais que proporcionen accés al coneixement, la informació i la cultura, han patit un important procés de canvi i creixement en els darrers anys. Actualment, parlar de biblioteques implica necessàriament, fer referència a tot un ampli conjunt de serveis que s'ofereixen entorn la lectura, la informació i el coneixement. Podem fer referència a les biblioteques públiques, però també a les biblioteques universitàries, les biblioteques especialitzades, les biblioteques escolars, etc. A més, cada un d'aquest tipus de biblioteques inclou una àmplia varietat de serveis i espais concrets. En el cas de les biblioteques públiques, m'agradaria diferenciar especialment les biblioteques adreçades específicament als infants i als joves, respecte de les biblioteques públiques destinades al conjunt de la població.

Malgrat que aquestes biblioteques públiques adreçades a infants i joves són molt excepcionals i minoritàries a Catalunya, en trobem una, la Biblioteca d'en Massagran ubicada a la comarca del Gironès, concretament al municipi de Salt, on cada tarda al voltant de cent infants i joves gaudeixen d'un espai bibliotecari destinat especialment per a ells, i on tots els professionals i les persones treballen i duen a terme diversos projectes, per tal de donar resposta als seus interessos i necessitats socials, educatives i culturals. Personalment, a partir del Pràcticum dels Estudis de Pedagogia vaig tenir la oportunitat de conèixer en profunditat aquesta singular biblioteca, on el concepte tradicional de biblioteca pren un nou valor: cada tarda els professionals de la biblioteca comparteixen lectures amb els infants, el ventall d'activitats que es realitzen van des del més clàssic club de lectura infantil, fins a sortides culturals fora la biblioteca, el valor de la lectura va molt més enllà de les paraules, la creativitat i la imaginació són elements que formen part de les pròpies parets de la biblioteca, i les ganes i la motivació, es troben dins de tots i cadascun dels infants, joves i adults, que esdevenen el més essencial de la biblioteca.

Aquesta nova dimensió de la biblioteca, més oberta, propera i atenta a les necessitats dels infants des dels seus primers mesos de vida, em va porta a reflexionar al voltant de l'alt potencial educatiu que tenen avui en dia les biblioteques. Tota la feina i el treball pedagògic que vaig poder observar a partir de les meves pràctiques a la Biblioteca d'en

Massagran, em va deixar clar que darrera aquestes biblioteques, pensades especialment per a infants i joves, hi ha tot un treball educatiu que ben mereix ésser estudiat.

A partir d'aquesta experiència em van sorgir alguns dubtes i qüestions entorn les potencialitats que ofereixen aquestes biblioteques, en relació a les biblioteques adreçades al conjunt de la població. Sota aquest interès, de conèixer la situació actual de les biblioteques infantils catalanes, i de reflexionar entorn les potencialitats educatives d'aquests espais pensats principalment per a infants i joves, es realitza el treball que segueix.

D'entrada, em proposo analitzar els avantatges i els inconvenients de les biblioteques infantils i juvenils, i també conèixer, aprofundir i reflexionar al voltant d'elements com l'autonomia dels infants en aquestes biblioteques, els tipus de projectes i activitats infantils que s'hi desenvolupen, la importància i les repercussions dels espais, la implicació de l'adult en el desenvolupament que l'infant du a terme dins la biblioteca, o l'establiment de la normativa en les biblioteques infantils i juvenils, respecte les biblioteques adreçades a tots els públics.

Així, es parteix de la hipòtesi, que les biblioteques públiques adreçades específicament a infants i joves, presenten més avantatges i potencialitats educatives, que les biblioteques adreçades a tots els públics, que solament disposen de seccions o sales infantils i juvenils dins una biblioteca general.

Per tal de respondre als objectius marcats i corroborar o refutar la hipòtesi plantejada, el treball abarca diferents temes, que s'estructuren en diversos blocs. Primerament, en els capítols 2 i 3 s'exposen els objectius de la recerca i es justifica la metodologia utilitzada en el desenvolupament del treball, tot fent referència, tant a la cerca bibliogràfica com al treball de camp.

Seguidament, en l'apartat 4 sobre les biblioteques públiques de Catalunya, es presenta un emmarcament conceptual, on es defineixen els conceptes més generals de l'àmbit de les biblioteques públiques catalanes, es realitza una breu perspectiva històrica de les biblioteques en general, es determinen les funcions de les biblioteques públiques i es fa un esbós de les biblioteques públiques de Catalunya en l'actualitat (nombre de

biblioteques públiques, mapa de lectura pública, xarxa de biblioteques públiques, tipus de biblioteques, etc.).

En tercer lloc, passem a localitzar el nostre àmbit d'estudi, les biblioteques infantils i juvenils a Catalunya, recollint una breu perspectiva històrica, les seves principals funcions, i s'inclou una descripció de les dues biblioteques infantils i juvenils que actualment es troben a Catalunya, i dels projectes que aquestes desenvolupen.

El setè capítol, referent a les directrius i recomanacions actuals en relació a les biblioteques infantils i juvenils, es presenten les recomanacions realitzades per diferents autors o organitzacions i es recullen algunes propostes de millora de la praxis educativa, obtingudes a través d'un recull bibliogràfic i de les aportacions del treball de camp.

Finalment, en un últim bloc es recullen les conclusions del treball, algunes reflexions personals, i es reflexiona al voltant del rol del pedagog/a en les biblioteques infantils, en el passat, el present i el futur.

2. Objectius i hipòtesi

El treball que segueix pretén donar a conèixer la realitat actual catalana entorn les biblioteques infantils, tot fent incidència en les potencialitats educatives que presenten les biblioteques infantils i juvenils. Així, per tal de desenvolupar la recerca, s'han establert el següents objectius:

- Conèixer la realitat actual catalana entorn les biblioteques públiques infantils i juvenils.
- Analitzar les potencialitats educatives de les biblioteques infantils i juvenils.
- Analitzar els principals projectes que s'ofereixen des de les dues biblioteques públiques adreçades específicament a infants i joves que existeixen en l'actualitat catalana.
- Analitzar directrius i recomanacions actuals entorn de les biblioteques públiques infantils.
- Elaborar propostes de millora de la praxis educativa en els espais bibliotecaris infantils públics.
- Reflexionar al voltant del rol professional del pedagog/a en les biblioteques públiques infantils.

A més, es parteix de la següent hipòtesi inicial:

Les biblioteques públiques adreçades específicament a infants i joves, presenten més avantatges i potencialitats educatives, que les biblioteques adreçades a tots els públics, que solament disposen de seccions o sales infantils i juvenils dins una biblioteca general.

D'aquesta manera, em proposo analitzar per una banda els avantatges i els inconvenients dels diferents models de biblioteca plantejats, i per altra banda, les possibles relacions que s'estableixen entre les biblioteques infantils i juvenils, i alguns aspectes com l'autonomia dels infants, els tipus de projectes i activitats infantils que desenvolupen, la importància i les repercussions dels espais, la implicació de l'adult en el desenvolupament que l'infant dur a terme dins la biblioteca, l'establiment de la normativa, etc.

3. Metodologia

Inicialment, per tal de dur a terme el treball, respondre als objectius i corroborar o refutar la hipòtesi plantejada s'ha realitzat un procés de cerca d'informació basat en diferents fonts bibliogràfiques: llibres, articles de revista, documents oficials, lleis, pàgines web, informes, normatives, etc., que han permès desenvolupar un marc teòric i conceptual entorn les biblioteques públiques a Catalunya i les biblioteques infantils i juvenils. En la recollida de fonts d'informació s'ha tingut en compte tant la bibliografia més recent, com també la bibliografia del moment històric en que es van començar a crear i difondre les biblioteques infantils i juvenils a Catalunya.

Seguidament, s'ha realitzat un treball de camp format per dos processos de recerca diferenciats. Per una banda, l'anàlisi i de recollida informació entorn els avantatges i les potencialitats educatives dels diferents tipus de biblioteques infantils que existeixen en l'actualitat a Catalunya, s'ha dut a terme mitjançant una fase de recerca i investigació qualitativa, basada en la realització d'entrevistes, de les quals s'han analitzat els següents elements:

- Avantatges i inconvenients dels diversos tipus de biblioteques estudiats.
- Possibles avantatges de disposar de biblioteques o sales específicament destinades a joves.
- Llindar d'edat dels destinataris de les biblioteques infantils.
- Repercussions i limitacions dels espais.
- Relació entre les tipologies de biblioteques infantils i els projectes i activitats que desenvolupen.
- Relació entre les tipologies de biblioteques infantils i la implicació dels adults (pares i familiars).
- Relació entre les tipologies de biblioteques infantils i l'autonomia i el desenvolupament dels infants.
- Relació entre les tipologies de biblioteques infantils i la normativa i les pautes de convivència.
- Tendències de futur en relació a les diferents tipologies de biblioteques infantils.
- Propostes de millora en relació als diferents tipus de biblioteques infantils.

Podem consultar el guió utilitzat per a la realització de les entrevistes en l'annex I.

Per tal de delimitar la recerca, les biblioteques seleccionades per a la realització de les entrevistes són de les comarques gironines, i s'han escollit responnent als criteris de dimensió, localització, nombre d'usos diaris i pluralitat d'usuaris. D'aquesta manera s'ha entrevistat a un professional d'una biblioteca infantil i juvenil, a dos professionals de dues biblioteques que disposen d'una sala específica per infants i joves, i a dos treballadors de dues biblioteques on les seccions infantil i juvenil es troben ubicades a la mateixa sala que les seccions d'adults. A més, per complementar aquestes informacions obtingudes de professionals, s'ha entrevistat una persona usuària, ja sigui un infant, un jove o un familiar, de cada una de les biblioteques seleccionades. A continuació, es presenten les principals característiques de les biblioteques seleccionades per a la realització de les entrevistes:

	Biblioteques infantils i juvenils	Biblioteques amb sales infantils	Biblioteques amb seccions infantils	TOTAL
Nº entrevistats	2	4	4	10
Nº professionals entrevistats	1	2	2	5
Nº usuaris entrevistats	1	2	2	5
Perfils professionals	Coordinador/a	Auxiliar-tècnic Auxiliar-tècnic	Bibliotecari/a Auxiliar-tècnic	Coordinador/a: 1 Bibliotecari/a: 1 Auxiliar tècnic: 3
Perfils usuaris	Infant	Adolescent Acompanyant d'infants	Acompanyant d'infants Acompanyant d'adolescent	Infants: 1 Adolescents: 1 Acompanyant d'infants: 2 Acompanyant adolescent: 1
Homes	1	2	1	4
Dones	1	2	3	6
Edat	10, 57	15, 23, 35, 62	30, 38, 43, 47	10, 15, 23, 30 35, 38, 43, 47, 57, 62
Localització	Gironès	Gironès Baix Empordà	Alt Empordà La Selva	Gironès: 2 Baix Empordà: 1 Alt Empordà: 1 La Selva: 1
Usos diaris	Menys 200	Més de 200 Més de 200	Menys de 200 Menys de 200	Més de 200: 2 Menys de 200: 3

Nº de treballadors	3	6, 6	1, 3	1 treballador: 1 3 treballadors: 2 6 treballadors: 2
Pluralitat d'usuaris	Elevat nombre d'usuaris infantils.	Elevat nombre d'usuaris d'origen estranger. Elevat nombre d'usuaris temporals en època de turisme.	Freqüent presència d'usuaris en edats avançades.	Elevat nombre d'usuaris infantils, d'origen estranger, temporals en èpoques de turisme i en edats avançades.

Font: elaboració pròpia

A partir de la taula anterior, podem observar com s'han realitzat un total de 10 entrevistes: 5 a professionals i 5 a persones usuàries. Pel que fa als treballadors, s'han entrevistat 1 coordinador/a, 1 bibliotecari/a i 3 auxiliars-tècnics, mentre que en relació als usuaris, s'han seleccionat 1 infant, 1 adolescent, 2 acompanyants d'infants i 1 acompanyant d'un adolescent. D'aquesta manera s'han entrevistat un total de 4 homes i 6 dones compreses entre les edats de 10 i 62 anys.

Pel que fa referència a les 5 biblioteques seleccionades, podem veure com dues es troben al Gironès, una a l'Alt Empordà, una al Baix Empordà i una a La Selva. D'aquestes, 3 tenen menys de 200 usos diaris, i 2 en tenen més. També podem conèixer que una biblioteca té un sol treballador, dues biblioteques disposen de 3 treballadors i dues biblioteques més, estan formades per 6 professionals. Finalment, aquestes biblioteques s'han seleccionat per tal de recollir una major pluralitat de biblioteques, i s'han recollit biblioteques amb un elevat nombre d'usuaris infantils, d'origen estranger, temporals en èpoques de turisme i en edats avançades.

Per altra banda, el segon procés realitzat en el treball de camp, ha consistit en l'anàlisi dels principals projectes que s'ofereixen des de les dues biblioteques públiques destinades específicament a infants i joves que existeixen en l'actualitat catalana, mitjançant una visita a les dues biblioteques, i la realització d'una entrevista als seus directors o coordinadors. Per a la realització de la descripció dels dos serveis i dels projectes que duen a terme, s'han combinat fonts bibliogràfiques i les entrevistes a professionals. Podem consultar els resultats de les entrevistes en el capítol 6.

Aquesta combinació de cerca bibliogràfica i de treball de camp ha permès no només respondre als objectius i corroborar o refutar la hipòtesi plantejada, sinó també dur a terme un procés personal d'anàlisi i reflexió, orientat a desenvolupar propostes de millora de la praxis educativa en els espais bibliotecaris infantils públics.

4. Les biblioteques públiques de Catalunya

Per tal de fer una aproximació a la realitat actual catalana entorn les biblioteques públiques, a continuació es presenta un emmarcament conceptual, on es recullen els principals conceptes de l'àmbit, una breu perspectiva històrica sobre els orígens i l'evolució de les biblioteques, un esbós del que esdevenen avui en dia les biblioteques, tot descrivint-ne les tipologies i les funcions, i finalment, es recullen tots els òrgans i elements bàsics que regulen el conjunt de les biblioteques públiques de Catalunya.

4.1 Emmarcament conceptual

Les biblioteques infantils catalanes, es troben englobades en la Xarxa de Biblioteques Públiques de Catalunya, i per tant, totes les biblioteques públiques de Catalunya comparteixen un mateix marc legal, un mateix nivell jeràrquic, i un conjunt de serveis organitzats. Així, per facilitar la comprensió dels temes treballats en aquest apartat sobre les biblioteques públiques de Catalunya, a continuació es presenten les definicions dels principals conceptes específics de l'àmbit:

- Biblioteca pública: centre local d'informació que facilita tot tipus de coneixement i informació als seus usuaris, i els seus serveis es fonamenten en la igualtat d'accés per a tothom, sense tenir en compte l'edat, la raça, el sexe, la religió, la nacionalitat o la classe social.
- Sistema Bibliotecari de Catalunya: conjunt organitzat de serveis bibliotecaris existents a Catalunya. Integra la Biblioteca Nacional de Catalunya, el Sistema de Lectura Pública de Catalunya, les biblioteques universitàries, les biblioteques de centres d'ensenyament no universitari i les biblioteques especialitzades.
- Sistema de Lectura Pública: conjunt organitzat de serveis de lectura pública de Catalunya.

- Mapa de la Lectura Pública de Catalunya: document que recull les necessitats de la lectura pública a Catalunya i estableix el tipus de servei que correspon a cada població del territori català.
- Xarxa de Biblioteques Públiques de Catalunya: conjunt de biblioteques catalanes de mateix nivell jeràrquic, que s'uneixen per cooperar, creant una institució superior per a donar-se suport mutu.
- Biblioteca infantil i juvenil: biblioteca que disposa d'un fons de llibres específic per a infants i joves, d'una sala independent de la dels adults, en el cas que comparteixen edifici, i d'un bibliotecari o una bibliotecària que gestioni, animi i tracti el fons de llibres per facilitar-ne el seu ús.

Més enllà dels conceptes presentats, cal tenir en compte que actualment les biblioteques públiques esdevenen autèntics serveis de referència en els àmbits educatiu, social i cultural, ja que lluny de ser simples espais lectors, s'han convertit en espais comunitaris on es duen a terme una àmplia pluralitat de funcions i on conviuen una gran varietat d'usuaris: infants, joves, adults, gent gran, persones amb discapacitat, persones que utilitzen llengües diferents, persones de diferents cultures, etc. Tot i que la biblioteca pública té com a base ser un centre d'informació local i una porta d'accés al coneixement, juga un important rol com a centre d'activitats culturals, prenent un paper actiu en el foment de la lectura, el desenvolupament personal, la creativitat, la imaginació, l'ús del temps lliure, l'accessibilitat a les noves tecnologies, etc. D'aquesta manera, podem parlar de les biblioteques públiques com a serveis de lliure accés que desenvolupen funcions que van des de potenciar i participar en activitats i programes d'alfabetització, fins a encoratjar el diàleg intercultural i afavorir la diversitat cultural.

4.2 Breu perspectiva històrica

Per tal de poder comprendre la situació actual de les biblioteques públiques a Catalunya, és fonamental, tenir present quins han estat els orígens de les biblioteques, i la seva evolució històrica. Així, per parlar sobre l'origen de les biblioteques ens hem de remuntar fins a 2.400 anys aC quan s'emmagatzemaven les primeres col·leccions de

textos escrits en argila, on s'hi reproduïen poemes, escrits litúrgics i didàctics, càlculs astronòmics, pesos i mesures, entre d'altres temàtiques.

Ja des del primer moment, podem observar com a més de les funcions religioses i científiques que desenvolupaven les biblioteques, també la didàctica i l'educació esdevenia un element important.

Anys després, tal i com es descriu en l'Enciclopèdica Catalana¹, ja en el segle III aC, es desenvolupaven pols de reunió de savis que donaren lloc a biblioteques com la d'Alexandria, formada per textos de la cultura grega, del Pròxim Orient i Mediterrani. Es creu que va arribar a contenir 700.000 volums. En la mateixa línia, es fundà anys després la biblioteca de Pèrgam.

Seguint en l'època antiga, ja en època romana, les biblioteques eren totes privades amb fons adquirits de biblioteques gregues. Tota vil·la romana tenia la seva biblioteca, però no és fins el 39 aC que es crea la primera biblioteca pública a Roma de la mà del senador Asini Pol·lió.

D'altra banda, la comunitat cristiana posseïa ja des del segle I col·leccions de llibres, especialment de les Escriptures. Fou en aquesta època que els rotlles o volums començaren a ser substituïts per la forma de llibre o còdex, que no fou generalitzada en les obres paganes fins als segles III o IV.

Arribats a l'edat mitjana, els pobles nòrdics envaeixen a l'Imperi d'Occident en el segle V, destruint importants biblioteques imperials, deixant el relleu a petites biblioteques particulars i en gran part a l'església. Fins al segle XV les biblioteques de l'Europa Occidental restaven en mans eclesiàstiques.

Més enllà del segle XV, una sèrie d'esdeveniments provoquen canvis en les estructures de les biblioteques donant lloc a estructures més modernes. Alguns d'aquests fenòmens foren: l'expandiment de la cultura fora dels monestirs, l'aparició d'universitats, els

¹ <http://www.enciclopedia.cat> (consultada al maig del 2011).

interessos reials i de la noblesa en fundar biblioteques privades, l'increment del comerç de llibres i l'abaratiment del cost dels llibres i del paper.

A partir d'aquest moment amb l'acceptació definitiva del paper i la impremta nasqueren figures com la del bibliotecari administrador i s'iniciaren corrents alhora de pensar i dissenyar models d'organització per l'augment cada cop més important dels fons bibliotecaris. Aquests elements ens mostren el naixement de la figura professional del bibliotecari - documentalista, que ja des del primer moment es vinculà en essència a la gestió i el tracte de la informació.

En el cas de Catalunya, de la mateixa manera que havia passat a la resta d'Europa, les principals biblioteques restaven en mans de centres religiosos cristians. Les més antigues daten del segle X i són les de les catedrals de Barcelona, Girona i Elna, i les dels monestirs de Ripoll, Cuixà, Montserrat, Sant Benet de Bages i Sant Cugat del Vallès.

D'altra banda, les primeres biblioteques públiques catalanes foren la de la catedral de Barcelona, oberta pel bisbe Sopera al principi del segle XV, i la fundada el 1508 a Santa Maria del Pi per Pere Joan Matoses.

Arribats al segle XIX, tal i com explica Mayol (2005), es fan molts esforços per deslligar la cultura de l'església, fet que provocà canvis importants en les biblioteques. Però, durant l'ocupació napoleònica, s'intentà crear a Barcelona una biblioteca pública amb els fons conventuals i privats segrestats. I el 1835, després de la crema de convents, a Barcelona s'aplegaren fins a 133. 855 volums, que foren l'origen de la Biblioteca de la Universitat de Barcelona.

En el cas concret de Catalunya, és indispensable marcar com a punt de partida de creació de biblioteques tal i com les entenem avui dia l'any 1914. La Mancomunitat, federació de les 4 diputacions catalanes, es va marcar el propòsit d'estendre la cultura arreu del territori a través de diferents elements, i un d'aquests eixos vertebradors va ser l'encàrrec que es va fer al Consell d'Investigació Pedagògic per desenvolupar una xarxa de biblioteques. El projecte desenvolupat per Eugeni d'Ors i posteriorment aprovat l'any 1915, es concreta segons Mayol (2005) en:

- Un model de biblioteca innovador basat en locals propis, independents, nets, blancs, que presentessin per dins i per fora un aspecte estètic, atractiu, amb serveis de préstec de llibres a domicili, sala especial per als infants, espai per a revistes i diaris, horaris amplis, i amb personal tècnic i amb una formació especialitzada.
- L'inici d'un sistema bibliotecari, basat en la creació de biblioteques organitzades en un sistema en el qual la Biblioteca de Catalunya fos la capdavantera i les biblioteques populars en fossin biblioteques filials.
- La professionalització del personal de biblioteques, mitjançant la creació de l'Escola Superior de Bibliotecàries i la recomanació d'una formació continuada mitjançant reunions, cursos, etc.

A partir d'aquests elements, podem detectar un important canvi tant pel que fa referència a les funcions de la biblioteca, cada cop més vinculades a l'educació, la cultura i el lleure, com també de la importància del professional format.

El mateix any que es va aprovar el projecte, s'inicià un concurs d'adjudicació de quatre biblioteques populars. No va ser fins el 1918 que aparegué la primera promoció d'aquestes biblioteques amb seus a Valls, Sallent, Les Borges Blanques i Olot, una per cada província. És en aquest moment, on per primera vegada les biblioteques públiques catalanes tenen els llibres de lliure accés als prestatges, disposen d'una secció per a infants, presten els llibres i documents, i la majoria tenen una sala destinada a activitats culturals i socials (Mayol, 2005).

Aquests canvis ens mostren l'important transformació de rol que vam passar a jugar les persones que feien ús de la biblioteca, de manera que les biblioteques van esdevenir serveis de lliure accés al servei del ciutadà. A més, es reconeixen les biblioteques com a centres destinats, no només a intel·lectuals i estudiants, sinó al conjunt de la població, tant infantil com adulta.

Durant els anys vint es va continuar amb la construcció de biblioteques i es constituí la Central Tècnica de Biblioteques Populars, amb les funcions d'unificar criteris de funcionament i prestar suport a la gestió. El projecte, però, quedà truncat el 1922 amb la

proclamació de la Dictadura de Primo de Rivera. El 1923 la Mancomunitat desaparegué, quedant deslligades les 4 províncies catalanes, també quedà fraccionada l'administració unitària de les biblioteques. En el cas de la Diputació de Barcelona, aquesta va assumir la gestió de totes les biblioteques que quedaren dins del seu àmbit i n'impulsà de noves com la de Granollers (1927) i Manresa (1928).

El 14 d'abril de 1931 es va proclamar la II República Espanyola i es restituí la Generalitat de Catalunya, unint de nou les quatre províncies i reprenent el projecte d'una xarxa de biblioteques populars catalanes. Fruit del moment i procés que va viure l'Estat, naixeren molts projectes que facilitaren la instal·lació de centres bibliotecaris arreu del territori català. Del 1931 al 1936, quan esclatà la Guerra Civil, es crearen 8 noves biblioteques a Catalunya. El temps que durà la guerra, les biblioteques seguiren desenvolupant la seva activitat tot i tenir importants mancances alhora de rebre subministraments. A més, durant els anys de combat, s'inicien projectes per fer arribar les biblioteques al front, on gràcies a l'habilitació d'un vehicle s'aconseguí traslladar els llibres a primera línia de combat.

El 1939 la Generalitat comptava amb 21 biblioteques, la xarxa de les quals es trencà amb la desaparició de la Generalitat i la instauració d'una nova dictadura, la de Franco. Les biblioteques passaren a dependre d'un nou òrgan, la "Biblioteca Central", que causarà canvis importants com per exemple els següents:

- Els fons de les biblioteques són censurats i mutilats d'acord amb les "Normas del Patronato Provincial de Archivos, Bibliotecas y Museos".
- En 20 anys es crearen, sense cap mena de planificació prèvia, 14 biblioteques populars i es posà en funcionament un bibliobús urbà.
- Els locals es van degradar.
- Malgrat els canvis polítics i tècnics i el mateix trencament geogràfic de la xarxa, es van continuar desenvolupant reunions anuals de professionals, en les quals representants de tot el país, fins i tot de Mallorca, presentaven informes de les diferents situacions bibliotecàries.

En els últims anys de la dictadura, es van obrir algunes petites biblioteques i es posaren en marxa dos nous bibliobusos. La Diputació de Barcelona, fou l'única que aconseguí mantenir amb certa dignitat el model iniciat l'any 1914.

El 1978, amb el canvi polític, es restablí la democràcia, i s'aprovà la constitució. Posteriorment, el 1979 s'aprovà l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, i d'acord amb les competències establertes a l'Estatut, l'Estat traspassà a la Generalitat les biblioteques de titularitat estatal ubicades a Catalunya. Paral·lelament, la Diputació de Barcelona mantingué la seva pròpia xarxa.

Poc anys després, el 1981 s'aprovà la Llei 3/1981 de biblioteques que afecta tant les públiques com les que, sense ser-ho, tenen el caràcter de servei d'interès públic general. No obstant, donades les insuficiències que presentava la llei, es van redactar també, les Normes catalanes per a biblioteques públiques, per tal d'homogeneïtzar la gestió bibliotecària al llarg de tot el territori català.

Arribats al 1987 la Xarxa de Biblioteques es convertí en independent de la Biblioteca de Catalunya. El 1989 hi ha un altre fet important a destacar, la Diputació de Barcelona comprà programari informàtic propi per tal de gestionar els serveis que oferien les seves biblioteques.

El 1993 una nova llei de biblioteques, que recollia la del 1981, fixà el sistema bibliotecari català en tres nivells: la Biblioteca de Catalunya, que té l'estatut de biblioteca nacional, el Sistema de Lectura Pública i, en tercer lloc, les biblioteques universitàries, d'ensenyament no universitari i especialitzades. A partir d'aquesta llei, la Diputació de Barcelona, independentment de les Diputacions de Girona, Tarragona i Lleida, ha centrat la seva política bibliotecària en elements com assessorar, planificar i crear nous equipaments, prestar i avaluar serveis, desenvolupar el Pla de bibliobusos, formar el personal, editar publicacions, materials de difusió i obres tècniques, atorgar ajuts econòmics als municipis per construir nous edificis, oferir ajuts econòmics per a les activitats de promoció de la lectura, etc. (Brölll, 2000)

D'ençà l'any 1993 les biblioteques han experimentat importants canvis i han obtingut valors afegits a l'hora d'ubicar-se en moderns o significatius edificis, així com una diversificació de les activitats i serveis ofertats.

4.3 Les biblioteques en l'actualitat

Aquesta evolució ha comportat un important canvi en el propi concepte de biblioteca. Tradicionalment, les biblioteques esdevenien espais per estudiants, investigadors, intel·lectuals, on s'emmagatzemaven els llibres i el coneixement. Actualment, s'utilitza un concepte de biblioteca molt més ampli, que té com a base ser un centre d'informació local, una porta d'accés al coneixement i a la informació que les noves tecnologies posen al nostre abast, dirigit a tot el conjunt de la població, però que a més, esdevé un centre d'activitats culturals, un espai que estimula els valors d'interculturalitat, solidaritat i participació, un espai de trobada i convivència. Així, les biblioteques d'avui en dia van molt més enllà de ser una porta d'accés a la informació i el coneixement, sinó que desenvolupen un paper actiu en el foment de la lectura, el desenvolupament personal, la creativitat, la imaginació, les activitats culturals, l'ús del temps lliure, l'accessibilitat a les noves tecnologies, etc.

Aquest nou concepte ha donat lloc a una àmplia varietat de biblioteques, com són les biblioteques nacionals, les biblioteques públiques, les biblioteques especialitzades, les biblioteques escolars, les biblioteques universitàries, les biblioteques temàtiques, etc.

Aquesta diversitat de biblioteques es pot classificar segons diferents criteris. La International Federation of Library Associations (IFLA)² o Federació Internacional d'Associacions de Biblioteques (FIAB), entitat creada per proporcionar a bibliotecaris/es de tot el món un espai de trobada on intercanviar idees, promoure la cooperació, la investigació i el desenvolupament internacional en tots els camps de l'activitat bibliotecària, classifica les biblioteques en les següents divisions:

- Divisió I: Biblioteques generals d'investigació:
 - Biblioteques nacionals.
 - Biblioteques universitàries i altres biblioteques generals d'investigació.
 - Biblioteques i serveis d'informació per parlamentaris.

² <http://www.ifla.org> (consultada al juliol de 2011).

- Divisió II: Biblioteques especialitzades:
 - Biblioteques governamentals.
 - Biblioteques de Ciències Socials.
 - Biblioteques de Geografia i Mapes.
 - Biblioteques de Ciència i Tecnologia.
 - Biblioteques de Ciències Biomèdiques i de la Salut.
 - Biblioteques d'Art.
 - Biblioteques de Genealogia i Història Local

- Divisió III: Biblioteques que atenen a gran públic:
 - Biblioteques públiques.
 - Biblioteques per a persones amb discapacitat.
 - Biblioteques per a infants i adolescents.
 - Biblioteques escolars i centres de recursos.
 - Biblioteques per a cecs.
 - Serveis bibliotecaris per a poblacions multiculturals.
 - Biblioteques metropolitanes.
 - Biblioteques mòbils.

Per altra banda, la UNESCO³ classifica les biblioteques en els següents grans grups:

- Biblioteques nacionals: són les grans biblioteques de referència d'un país, que proporcionen material bibliogràfic d'investigació, i conserven i difonen el seu patrimoni cultural.

- Biblioteques universitàries: són les biblioteques de les facultats i centres d'ensenyament superior, que estan al servei dels seus estudiants i han de donar suport als programes educatius i de recerca de les institucions en què es troben integrades.

³ <http://www.unescocat.org/ca/arees/xarxa-civil-unesco/biblioteques-associades> (consultada al juliol de 2011).

- **Biblioteques escolars:** són les biblioteques dels centres d'educació formal obligatoris, i que proporcionen informació i coneixements que són fonamentals per que els alumnes puguin desenvolupar-se amb èxit en la societat contemporània. Així, proporcionen als alumnes competències per a l'aprenentatge al llarg de tota la seva vida i contribueixen a desenvolupar la seva imaginació, permetent-los que es condueixin en la vida com a ciutadans responsables. La biblioteca escolar ofereix serveis d'aprenentatge, llibres i diversos recursos que permeten a tots els membres de la comunitat escolar formar-se un pensament crític i utilitzar eficaçment la informació en qualsevol format i mitjà de comunicació. D'acord amb els principis del Manifest de la UNESCO de la Biblioteca Pública, les biblioteques escolars han d'estar connectades amb la xarxa de biblioteques públiques de cada país i context.
- **Biblioteques especialitzades:** són les biblioteques que depenen d'organitzacions, entitats o institucions específiques, i que són dissenyades per respondre a unes necessitats professionals concretes, i per tant, inclouen un conjunt de temàtiques determinades.
- **Biblioteques públiques:** són les biblioteques que pretenen respondre al conjunt de necessitats que pot presentar la població, mitjançant un fons ampli i variat, i incloent diversitat de materials, recursos i serveis, per tal de donar resposta als interessos de tots els col·lectius.
- **Altres biblioteques no especialitzades:** són biblioteques minoritàries, de caràcter científic.

Així doncs, quan fem referència al terme biblioteca, ho fem des d'una perspectiva global, i tenint en compte biblioteques diverses, que desenvolupen funcions variades, i que esdevenen, per tant, centres plurals. És per aquest motiu, que és necessari analitzar detingudament la diversitat de conceptes i funcions entorn les biblioteques.

La biblioteca pública, tal com avui la coneixem, és una entitat relativament jove ja que, encara que les biblioteques han existit al llarg de la història de la humanitat, aquestes es trobaven al servei de dirigents socials, savis o erudits. La biblioteca pública neix de la

idea que tota persona té la necessitat i el dret a participar en el coneixement, i actualment, davant la ràpida expansió de les noves tecnologies de la informació, organismes internacionals i professionals veuen les biblioteques públiques com a instruments per lluitar contra la desigualtat, afavorint el dret democràtic a la informació, i corregint les desigualtats socials.

A l'hora de definir què són les biblioteques públiques hem de tenir en compte que el Manifest de la UNESCO de la Biblioteca Pública (1994), defineix la biblioteca pública com *un centre local d'informació que facilita tot tipus de coneixement i informació als seus usuaris, i els seus serveis es fonamenten en la igualtat d'accés per a tothom, sense tenir en compte l'edat, la raça, el sexe, la religió, la nacionalitat o la classe social.* També hem de tenir present que segons la definició elaborada per l'IFLA, una *biblioteca pública és una organització establerta, recolzada i finançada per la comunitat, tant a través d'una autoritat o òrgan local, regional o nacional, o mitjançant qualsevol altra forma d'organització col·lectiva, que proporciona accés al coneixement, la informació i les obres de creació gràcies a una sèrie de recursos i serveis, que estan a disposició de tots els membres de la comunitat per igual, siguin quines siguin la seva raça, nacionalitat, edat, sexe, religió, idioma, discapacitat, condició econòmica, laboral i nivell d'instrucció.*^{*4}

Per tant, el concepte de biblioteca pública fa referència al conjunt d'equipaments i serveis públics que es posen a disposició de la societat per garantir que tots els ciutadans tinguin la possibilitat d'accedir en igualtat d'oportunitats a la cultura, la informació i el coneixement. Per això, quan fem referència a les biblioteques públiques, hem d'entendre aquest conjunt de serveis com un sistema, format per un conjunt de centres i recursos interrelacionats que presten servei a una població determinada i constitueixen la porta d'accés públic més important a la societat de la informació.

En definitiva, en parlar de biblioteques públiques es fa esment a les biblioteques que estan al servei d'una comunitat determinada, ja sigui un barri, poble, ciutat, comarca o província, i atenen, generalment de forma gratuïta, a tots els seus habitants sigui quina

* Traducció pròpia.

⁴ <http://www.ifla.org> (consultada al juliol de 2011).

sigui la seva edat o la seva dedicació. Segons el Ministeri de Educació, Cultura i Esports del Govern d'Espanya⁵ aquestes compten amb fons sobre totes les matèries, són alhora centres d'informació i centres culturals, fomenten la lectura i esdevenen un suport a l'educació formal i l'autoaprenentatge, independentment de l'organisme públic o privat del qual depenguin.

Segons el manifest de la UNESCO redactat l'any 1994, la Biblioteca Pública hauria de complir les següents missions clau, referents a la informació, l'alfabetització, l'educació i la cultura:

- *Crear i fomentar els hàbits de lectura en nens i nenes des dels primers anys.*
- *Donar suport tant a la formació individual i la formació autodidacta com a la formació acadèmica en tots els nivells.*
- *Donar oportunitats per al desenvolupament personal i creatiu.*
- *Estimular la imaginació i la creativitat dels nens i les nenes i dels joves.*
- *Fomentar el coneixement del llegat cultural, la valoració de les arts, els descobriments científics i les innovacions.*
- *Facilitar l'accés a les expressions culturals de totes les manifestacions artístiques.*
- *Encoratjar el diàleg intercultural i afavorir la diversitat cultural.*
- *Donar suport a la tradició oral.*
- *Garantir l'accés dels ciutadans a tota mena d'informació de la comunitat.*
- *Proveir serveis informatius adients a les empreses, a les associacions i als grups d'interès d'àmbit local.*
- *Facilitar l'aprenentatge en l'ús de la informació i dels mitjans informàtics per accedir-hi.*
- *Potenciar i participar en les activitats i els programes d'alfabetització per a totes les edats i iniciar aquestes activitats quan sigui necessari.*

Així, quan ens referim a les funcions de les biblioteques públiques en l'actualitat fem referència a l'educació, la instrucció, la informació, el desenvolupament personal i cultural, la funció social, el foment del canvi i la millora, la llibertat d'informació, l'accés generalitzat a la cultura local i global, etc. Per tant, necessàriament hem de fer

⁵ <http://www.mcu.es/bibliotecas> (consultada al juliol de 2011).

referència a biblioteques accessibles, i adreçades a infants, joves i adults, fet que planteja la necessitat d'oferir un ampli conjunt de serveis que van molt més enllà de la sala de lectura, el préstec, i la informació, sinó que impliquen oferir serveis formatius, de reprografia, de coordinació amb les escoles, que incloguin les noves tecnologies, i tinguin en compte, en un horari suficientment ampli, tots els grups i col·lectius de la ciutadania: infants, joves, adults, persones amb discapacitat, gent gran, persones que no poden desplaçar-se a la biblioteca, minories ètniques i lingüístiques, etc. No obstant, cal tenir present, que aquests serveis, han de respondre sempre a demandes i necessitats concretes dels propis usuaris i de la comunitat on es trobi ubicada la biblioteca.

Tots aquests elements proporcionen les condicions bàsiques per l'autoaprenentatge i l'aprenentatge al llarg de la vida, fomentant la llibertat, el progrés i el desenvolupament de la societat i dels individus, valors humans fonamentals. D'aquesta manera, i a partir dels drets d'informació i d'accés al coneixement, juntament amb d'altres drets democràtics, les biblioteques esdevenen eines socials i democràtiques que treballen perquè tota persona tingui un paper actiu en la societat.

Aquest conjunt de funcions, i aquestes noves dimensions que han adquirit les biblioteques han generat la necessitat de deixar d'operar de forma aïllada, i buscar formules que facilitin un treball en xarxa no només amb d'altres biblioteques, sinó també amb d'altres agents del territori, com escoles o associacions, per tal de millorar la qualitat i amplitud dels serveis que s'ofereixen.

4.4 Les biblioteques públiques de Catalunya

A Catalunya, en data de 1 de febrer del 2011, el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya va comptabilitzar l'existència de 350 biblioteques públiques catalanes, de les quals 11 eren bibliobusos que donaven servei en municipis de menys de 3.000 habitants. Aquestes biblioteques públiques són de titularitat municipal i reben el suport d'organismes supramunicipals com Diputacions o Consells Comarcals, i de l'administració de la Generalitat. D'aquesta manera, en funció de l'organisme del qual depenen, al llarg del territori català, trobem biblioteques nacionals, comarcals, locals, etc.

Aquestes biblioteques públiques formen part del Sistema Bibliotecari de Catalunya, que és el conjunt organitzat de serveis bibliotecaris existents a Catalunya. A grans trets l'any 2008 aquest sistema estava format per:

- 323 serveis bibliotecaris (biblioteques públiques i bibliobusos) del Sistema de Lectura Pública.
- 95 biblioteques universitàries, de 8 universitats públiques i 4 de privades.
- entre 114 i 150 biblioteques especialitzades.
- unes 700 biblioteques escolars informatitzades.
- 10 biblioteques de presons.

A més, caldria tenir present les biblioteques de titularitat privada susceptibles d'entrar al Sistema Bibliotecari de Catalunya, com les d'associacions culturals, fundacions o caixes (Vives, 2008).

Així, tot el conjunt organitzat de serveis bibliotecaris existents a Catalunya en l'actualitat, es recull a través del Sistema Bibliotecari de Catalunya, que integra la Biblioteca Nacional de Catalunya, el Sistema de Lectura Pública de Catalunya, les biblioteques universitàries, les biblioteques de centres d'ensenyament no universitari i les biblioteques especialitzades. Per una banda la Biblioteca de Catalunya és la biblioteca nacional i té per missió recollir, conservar i difondre la producció bibliogràfica catalana i la relacionada amb l'àmbit lingüístic català, inclosa la producció impresa, periòdica o no, visual i sonora. Pel que fa al Sistema de lectura pública de Catalunya, aquest és el conjunt organitzat de serveis de les diferents biblioteques públiques de Catalunya. En relació a les Biblioteques universitàries, aquestes recullen fons bibliogràfics especialitzades i presten servei a la comunitat universitària. Les biblioteques de centres d'ensenyament no universitari proporcionen el material necessari per al compliment de les seves funcions pedagògiques, faciliten l'accés a la cultura, eduquen l'alumne en la utilització dels seus fons i li permeten complementar i ampliar la seva formació i el seu lleure. Finalment, les biblioteques especialitzades són aquelles que contenen un fons centrat principalment en un camp específic del coneixement. El marc general d'actuació del Sistema Bibliotecari de Catalunya es regula a través de la Llei 4/1993, de 18 de març, del sistema bibliotecari de Catalunya.

El sistema bibliotecari de Catalunya actua coordinadament amb el Consell de Biblioteques, l'òrgan consultiu i assessor de l'Administració de la Generalitat en les matèries relacionades amb el Sistema Bibliotecari de Catalunya.

No obstant, malgrat l'existència d'un sistema bibliotecari, diferents autors i pensadors consideren que resta pendent la construcció d'un sistema bibliotecari nacional sòlid. Argumenten que *el ciutadà necessita un accés global a la informació que li permeti així ser generador de coneixement. Les administracions han d'organitzar aquest accés global estructurant el sistema bibliotecari de manera que es produeixi la interrelació de la totalitat de les biblioteques d'un país* (Vives, 2008:19).

En aquesta línia, en l'Acord de govern 2004-2007 es va posar de manifest la manca d'una xarxa i d'instruments bibliotecaris col·lectius, com un catàleg unificat, un sistema de préstec global, polítiques comunes de contractació i posada en accés lliure d'informació electrònica, etc. Aprovat pel govern de la Generalitat el 20 de juliol de 2004, l'acord contava amb un programa específic de biblioteques per a la millora i la modernització del Sistema Bibliotecari de Catalunya en el Període 2004-07. Es van voler millorar les biblioteques i cohesionar el Sistema Bibliotecari de Catalunya, amb una previsió d'inversió de 31,5 milions d'euros. Posteriorment, en l'Acord de Govern 2008-2012, es va continuar treballant en aquestes línies estratègiques d'actuació amb una dotació prevista de 35 milions d'euros.

A més d'un Sistema Bibliotecari a nivell del conjunt del territori català, Catalunya, compte amb un Sistema de Lectura Pública, aquest és el conjunt organitzat de serveis de lectura pública de Catalunya, segons el defineix l'article 21 de la Llei 4/1993, de 18 de març, del sistema bibliotecari de Catalunya (DOGC núm. 1727, de 29 de març de 1993).

Per altra banda, trobem el Mapa de la Lectura Pública de Catalunya, d'acord amb el que determina l'article 28 de l'esmentada Llei del Sistema Bibliotecari de Catalunya, que recull les necessitats de la lectura pública i estableix el tipus de servei que correspon a cada població. L'actual Mapa de la Lectura Pública de Catalunya s'aprovà en Acord GOV/131/2008, el 15 de juliol de 2008. Aquest, esdevé un instrument de planificació territorial, que es fonamenta en la cooperació entre administracions, i on es recullen les necessitats de la lectura pública i es faciliten paràmetres i estàndards per dimensionar

els equipaments que aquest model de servei públic exigeix en els municipis en relació al seu nombre d'habitants. A més, estableix uns mòduls per dimensionar els equipaments que permeten definir una estructura teòrica bàsica, i recull la realitat actual de serveis de biblioteca pública a Catalunya. L'anàlisi d'aquestes dades, permet reconèixer i avaluar els dèficits i prioritzar les actuacions. Per tant, segons la Subdirecció General de Biblioteques⁶ el Mapa és un estàndard que permet:

- *Elaborar els programes per a la construcció de nous equipaments i per l'adequació dels existents.*
- *Planificar, programar i coordinar les inversions de les diferents administracions competents en l'àmbit de la lectura pública.*
- *Avaluar periòdicament quina és la posició real del conjunt de les biblioteques públiques de Catalunya, en relació amb aquest estàndard.*
- *Avaluar quina és la posició en l'àmbit provincial, comarcal o local.*
- *Vetllar perquè es produeixi un creixement equilibrat d'aquests equipaments, i poder garantir una oferta d'accés als serveis de lectura pública, en el conjunt del territori de Catalunya.*

L'elaboració del Mapa té com a marc de referència les recomanacions, les normes i les directrius de la Federació Internacional d'Associacions de Bibliotecaris (IFLA), per tal d'establir una base per aconseguir estructurar una xarxa bibliotecària territorial coherent i tècnicament operativa, que garanteixi una cobertura de serveis de biblioteca pública equilibrada, harmònica i de qualitat.

Més enllà del Sistema Bibliotecari de Catalunya, que com a sistema és el conjunt de serveis i/o biblioteques obligatòriament integrats en una unitat jeràrquica, la qual es forma per la voluntat política d'una administració que té la competència d'oferir serveis bibliotecaris en un àmbit geogràfic concret, Catalunya compta amb una Xarxa de Biblioteques Públiques de Catalunya, que com a xarxa és el conjunt de biblioteques de mateix nivell jeràrquic, que s'uneixen per cooperar, creant una institució superior per a donar-se suport mutu.

⁶ <http://www20.gencat.cat/portal/site/CulturaDepartament/menuitem.01121f9326561a075a2a63a7b0c0e1a0/?vgnextoid=df0135e118f6a010VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=df0135e118f6a010VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default> (consultada al maig de 2011).

Aquest màxim òrgan gestor de la Xarxa de Biblioteques Públiques és la Subdirecció General de Biblioteques⁷ i realitza les següents funcions:

- *Coordinar i efectuar el desplegament del Sistema de Lectura Pública de Catalunya.*
- *Coordinar la gestió del Catàleg Col·lectiu de la Lectura Pública.*
- *Impulsar el foment de l'hàbit de la lectura i l'ús dels serveis bibliotecaris mitjançant campanyes específiques i accions a través del Sistema de Lectura Pública de Catalunya.*
- *Impulsar el desplegament del Sistema Bibliotecari de Catalunya i els projectes i programes de cooperació entre les biblioteques que en formen part i amb els altres sistemes bibliotecaris de l'Estat.*
- *Organitzar, recollir i difondre els indicadors estadístics del Sistema de Lectura Pública i del Sistema Bibliotecari de Catalunya.*
- *Participar en iniciatives i projectes internacionals, promoure els intercanvis professionals i impulsar projectes solidaris d'àmbit bibliotecari.*
- *Crear els instruments bibliotecaris d'abast nacional per al conjunt del Sistema Bibliotecari de Catalunya que siguin competència de la Generalitat de Catalunya.*
- *Qualsevol altra funció de naturalesa anàloga que se li encarregui.*

Malgrat que puguem parlar de la Xarxa de Biblioteques Públiques de Catalunya, cal tenir present, que aquesta engloba dues grans xarxes. Per una banda, un primera xarxa formada pel conjunt de biblioteques públiques de les diputacions de Girona, Tarragona i Lleida, i per altra banda, una segona xarxa formada per les biblioteques públiques de la Diputació de Barcelona. Tot i que aquestes dues xarxes, formen part de la Xarxa de Biblioteques Públiques de Catalunya, i per tant, comparteixen uns mateixos principis generals i òrgans directius, divergeixen en diferents elements com l'ús de catàlegs i bases de dades diferents. Així, per exemple, la majoria de biblioteques ofereixen préstecs interbibliotecaris, però únicament entre els serveis de les xarxes en les quals

⁷ <http://www20.gencat.cat/portal/site/CulturaDepartament/menuitem.9cf6e0ecb7825f175a2a63a7b0c0e1a0/?vgnextoid=4b84273eb514e010VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=4b84273eb514e010VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default> (Consultada al maig de 2011).

formen part. A més, no es disposa d'un instrument bibliogràfic únic i per tant, coexisteixen carnets de xarxes diferents.

Arrel d'aquestes divergències, un dels principals reptes actuals de la Xarxa de Biblioteques Públiques de Catalunya, és la creació d'un Catàleg Col·lectiu del Sistema Bibliotecari de Catalunya. Actualment no es disposa un catàleg col·lectiu unificat per falta d'entesa institucional. No obstant, s'ha tirat endavant un acord per a fer efectiu un reconeixement de carnets com a pas previ i transitori a l'existència d'un catàleg col·lectiu (Vives, 2008).

El marc legal del conjunt de les biblioteques públiques catalanes es regula a través de:

- Llei 8/1987, de 15 d'abril, Municipal i de Règim Local de Catalunya, que estableix que la biblioteca pública és una competència local i que es considera un dels serveis mínims i obligatoris per a tots els municipis de 5.000 habitants, d'acord amb la Llei 7/1985, reguladora de bases de règim local a nivell estatal.
- Llei 4/1993, de 18 de març, del Sistema Bibliotecari de Catalunya, que estableix les bases i les estructures fonamentals per a la planificació, creació i coordinació del Sistema Bibliotecari, i garanteix els drets dels ciutadans a la lectura i a la informació, en el conjunt del territori.
- Decret 124/1999, de 4 de maig, sobre els serveis i el personal del Sistema de Lectura Pública de Catalunya, que estableix que els ajuntaments són els titulars i els responsables de la gestió de les biblioteques públiques, en general, i les diputacions i el Departament de Cultura de la Generalitat tenen encomanada la prestació de serveis de suport a les biblioteques públiques. Així, distingeix entre serveis de suport de caràcter nacional i regional, essent la Generalitat, l'administració competent en tots els serveis de caràcter nacional i en una part dels regionals, i les diputacions, les administracions competents en una altra part de serveis de caràcter regional.

En relació al marc legal, cal destacar la rellevància de la Llei 4/1993, de 18 de març, del Sistema Bibliotecari de Catalunya, ja que es refereix a tots els elements que

constitueixen el Sistema Bibliotecari de Catalunya i la manera com es relacionen entre ells, a partir de dues parts diferenciades: una primera part, que fa referència al patrimoni bibliogràfic i a la Biblioteca de Catalunya, i una segona part, on es desenvolupa el que constitueix el Sistema de Lectura Pública. Així, l'objecte de la llei és establir les bases i les estructures fonamentals necessàries per a la planificació, la creació, l'organització, el funcionament i la coordinació del Sistema Bibliotecari de Catalunya, i també, garantir uns serveis que facilitin el funcionament de les biblioteques, a partir del dret dels ciutadans de Catalunya a la lectura i a la informació, arreu del territori.

D'aquesta manera, s'han recollit a més del marc legal, els principals elements estructurals i organitzatius de tot el conjunt de biblioteques públiques catalanes actuals, fet que permet entendre no només el significat que prenen avui en dia aquests serveis, sinó també percebre el Sistema Bibliotecari de Catalunya, el Mapa de Lectura Pública de Catalunya i la Xarxa de Biblioteques Públiques de Catalunya com als elements fonamentals que garanteixen el funcionament de totes i cadascuna de les biblioteques que podem trobar ubicades al llarg del territori català.

5. Les biblioteques infantils i juvenils a Catalunya

Per tal de fer una aproximació a la realitat actual catalana entorn les biblioteques infantils i juvenils, a continuació es presenta una breu perspectiva història dels orígens i l'evolució tant de la literatura infantil i juvenil com de les biblioteques infantils i juvenils. A més, es fa un esbós del que esdevenen avui en dia les biblioteques infantils, tot recollint-ne les tipologies, les funcions i alguns dels seus elements més significatius: els professionals, la relació biblioteca – escola i l'animació.

5.1 Breu perspectiva històrica

A partir de l'evolució històrica de les biblioteques públiques realitzada en el capítol anterior, hem pogut anar observant, com cada vegada aquestes biblioteques han donat més importància al context i als usuaris, especialitzant-se i adaptant-se a les diverses demandes i necessitats. D'aquesta manera, d'acord amb la visió que tant adults com infants i joves han de tenir un accés fàcil als llibres, apareix la necessitat de destinar espais bibliotecaris especialment a cobrir les necessitats dels col·lectius infantil i juvenil.

No obstant, el fet que avui en dia existeixin les biblioteques per a infants i joves, també es vincula directament a la història de la literatura infantil i juvenil. Antigament, el rol adult s'associava al propi coneixement i la capacitat de respondre als dubtes dels infants. Tanmateix, tal i com exposa Patte (1988), la literatura infantil i juvenil ha possibilitat que el llibre esdevingui un punt de trobada, basat en el diàleg i la cerca del coneixement, entre l'adult i l'infant. Aquest espai comú entorn els llibres, permet acompanyar l'infant en el descobriment de la lectura, enfortint les relacions i incrementant la participació activa dels més petits.

Segons Camps (1987) a excepció de la Doctrina Pueril, de Ramón Llull, els llibres per a infants, principalment d'un caràcter didàctic i moralitzant, no apareixen a Europa fins al segle XVIII. Aquest fet es vincula a la visió que considera el nen no només com un futur adult, sinó com a un ésser que es troba en la infantesa, i que posseeix una personalitat pròpia i uns desitjos i interessos diferenciats dels de l'adult.

Així doncs, el primer llibre narratiu infantil en català, *Lo llibre dels àngels* de Play Briz, es va publicar el 1865, en un context on diferents autors com Rubió i Ors, comencen a publicar contes i narracions, i a col·laborar en revistes infantils.

No obstant, segons Rovira (2007) a Catalunya no és fins a principis del segle XX que la literatura infantil i juvenil, juntament amb l'escolarització primària obligatòria, la creació de biblioteques infantils, i la difusió de noves revistes infantils, es desenvolupa i s'expandeix, donant lloc a obres literàries realment lúdiques que busquen la distracció i el divertiment de l'infant, utilitzant presentacions atractives per infants i joves.

Paral·lelament a l'evolució i expansió de la literatura infantil i juvenil, a finals del segle XIX neixen als Estats Units les biblioteques infantils, ja sigui com a biblioteques o com a seccions infantils de les biblioteques populars, i ràpidament s'estenen per Europa.

A Catalunya, quan el 1918 es crea la Xarxa de Biblioteques Populars, es compta des del primer moment amb una secció infantil.

L'any 1955 es crea una secció específica de biblioteques infantils dins la IFLA, anomenada CHIFLA, que durant els anys 1955 i 1976 va engegar diferents projectes i estudis sobre biblioteques infantils. Posteriorment, l'any 1977, quan la IFLA va ser reorganitzada, la secció de biblioteques infantils va passar a dir-se Children's Library Section. Actualment, aquesta secció compta amb la representació de tots els continents, i malgrat tots els canvis que s'han anat produint al llarg dels anys, el tema de la formació dels bibliotecaris infantils s'ha mantingut actiu de forma permanent (Feliu, 1987).

5.2 Les biblioteques infantils en l'actualitat

5.2.1 Funcions i tipologies

La Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets dels Infants l'any 1989, emfatitzava el dret de cada nen i nena a desenvolupar totes les seves potencialitats, el

dret a disposar d'accés lliure i gratuït a la informació, els materials i els programes, amb igualtat de condicions, independentment de la seva edat, raça, sexe, religió, bagatge cultural i nacional, idioma, estatus social, habilitats o competències personals. Especialment insistia en la importància que els infants de 0 a 3 anys tinguessin al seu abast serveis bibliotecaris adreçats a la primera infància. Segons la IFLA (2009:7) *les investigacions sobre el desenvolupament primerenc del cervell han demostrat l'inequívoc impacte que parlar, cantar i llegir als bebès pot tenir en la seva adquisició de la parla i de l'idioma. L'entorn del nen contribueix significativament al desenvolupament d'habilitats prèvies a la lectura. Un entorn que estimuli la lectura és aquell que disposa de materials per llegir**. D'aquesta manera la IFLA, juntament amb d'altres organitzacions com la UNESCO, defensen la idea que arreu del món totes les famílies necessiten accedir a les eines disponibles en les seves biblioteques locals, ja que una introducció primerenca a la biblioteca facilitarà entre d'altres coses el posterior desenvolupament personal i l'aprenentatge de la lectura. A més, asseguren que l'accés als serveis que ofereixen les biblioteques des de les primeres edats és encara més important per a infants amb necessitats especials.

Així, en primer lloc a l'hora de plantejar-nos la possibilitat de parlar de biblioteques per a infants i joves, és fonamental valorar què són, quina funció específica haurien de desenvolupar i de quins mitjans haurien de disposar per tal de poder complir la seva missió.

Les biblioteques per a infants, tal i com van ser definides en el I Congrés Nacional del Llibre Infantil i Juvenil (Àvila, octubre de 1993), han de disposar d'un fons de llibres, curosament seleccionat, per a infants; d'una sala independent de la dels adults, si és que comparteixen edifici, i d'un bibliotecari o una bibliotecària que gestioni, animi i tracti el fons de llibres per facilitar-ne l'ús. No s'hi val, doncs, a considerar biblioteques infantils les petites biblioteques públiques que no reuneixen aquestes condicions, encara que els infants en siguin gairebé els únics usuaris. Les biblioteques infantils han de ser biblioteques per als infants, és a dir, dissenyades, gestionades i animades pensant en ells, en les seves necessitats, en les seves preferències i en les seves exigències, i dels infants, és a dir, que ells les identifiquin com a seves i les cuidin

* Traducció pròpia.

i les respectin fins al punt que participin en les activitats i en les tasques pròpies de la biblioteca i se sentin convidats a fer-hi suggeriments i propostes. Les biblioteques infantils i juvenils són les que, en ampliar-se l'edat de les persones usuaris, no són dissenyades, gestionades ni animades pensant solament en els infants, sinó també en els joves, uns joves que tenen necessitats, preferències i exigències diferents de les dels infants i que sovint, més que no ho sembla, llegeixen com els adults. És habitual doncs, que en aquestes biblioteques hi trobem usuaris infantils, juvenils i adults, com la majoria de les biblioteques públiques. La diferència és que, a les biblioteques infantils o les infantils i juvenils, els usuaris adults no se senten envaïts, sinó al contrari: són ells els que envaeixen un territori que no els és dedicat (Escardó, 2002:30).

Per tant, les funcions de la biblioteca infantil són, entre d'altres, facilitar a l'infant una lectura tant personal com sigui possible, donar resposta a les seves qüestions i preguntes, desenvolupar la creativitat i la imaginació, estimular una elecció de la literatura infantil exigent, variada i adequada a cada infant, posar a l'abast dels infants tot tipus d'informació, acompanyar-los en la comprensió d'aquesta informació, etc. A més, és important tenir en compte que *la biblioteca infantil avui serveix dues classes de lectors i, per tant, utilitza dos nivells de llenguatge: el de l'infant i el de l'adult que s'interessa pel document infantil (Carreras, 1987:42).*

La globalitat d'aquests elements comporta que les formes que pugui adoptar una biblioteca infantil siguin tant diverses com les situacions a les quals ha de fer front. No obstant, malgrat aquesta existència d'una ampla pluralitat de biblioteques infantils i juvenils, diversos autors, defensen les biblioteques infantils com a espais on els infants i els joves han de ser tractats com a persones responsables i poden actuar lliurement. Les biblioteques públiques són gratuïtes, i com a tals, se'n pot fer un us lliure, responent a les necessitats, interessos i ritmes de cada persona. Així, una de les principals potencialitats de les biblioteques infantils i juvenils, és el fet de ser espais col·lectius i gratuïts, que ofereixen als infants i als joves, la possibilitat d'independència i de individualitat. Aquesta visió passa per la necessitat que les biblioteques, siguin espais de proximitat, on els infants es sentin part de la biblioteca i mantinguin un vincle amb els professionals. Segons Patte (1988:27), *és el respecte pel nen, l'escolta de la petició individual, el sentiment de la importància que poden tenir per ell els llibre i els altres mitjans de comunicació, el reconeixement de la funció irremplaçable de la biblioteca*

*per ajudar-lo a escollir, a llegir i a apropiar-se a la seva manera del que, entre tots els mitjans de comunicació, li convé, i tot això, en un lloc on fa l'aprenentatge d'una vida juntament amb altres**. El contacte individual, i l'atenció personalitzada són un tipus de relació característica de les biblioteques, que difícilment els infants troben en altres espais.

A més, aquestes biblioteques, donen lloc a espais de concentració de la informació i del coneixement, que esdevenen autèntics transmissors de les tradicions i la pròpia cultura, generant la necessitat de crear i enfortir els vincles amb la comunitat. Les biblioteques com a centres d'informació, sovint no poden donar una resposta adequada i satisfactòria, a tota la diversitat de qüestions, demandes i interessos que presenten els infants i els joves. Per aquest motiu, la biblioteca ha de poder orientar i acompanyar als infants i joves cap a persones o organismes externs, que puguin satisfer les seves demandes. Tal i com exposa Patte (1988:162) *la biblioteca ha de preocupar-se de tenir un fitxer de recursos locals: museus, tallers, però també adults, adolescents i infants, capacitats, interessats per un tema i que estiguin disposats a prestar la seva col·laboració per ajudar a la realització d'una tasca o a respondre preguntes**. *L'educació d'un infant lector, no d'un lector número, abraça tres aspectes molt diferenciats, l'objectiu dels quals no es tan sols ajudar-lo a moure's amb facilitat dins la biblioteca i a triar la informació que desitja, sinó que també ha d'arribar a fer d'ell un bon lector que sàpiga què vol llegir, que en gaudeixi i adquireixi alhora uns hàbits de comportament molt específics que l'enriquiran com a persona i l'ajudaran a integrar-se dins la comunitat i el país on viu* (Escardó, 1987:22). D'aquesta manera, en disposar una àmplia gamma de materials i activitats, les biblioteques públiques infantils ofereixen als nens i nenes l'oportunitat d'experimentar el plaer de la lectura i l'emoció de descobrir el coneixement i les creacions de la imaginació. Als nens i als seus pares ha d'ensenyar-se'ls com fer un bon ús de la biblioteca i com desenvolupar habilitats en l'ús dels materials impresos i dels mitjans electrònics. Als infants també ha d'estimular-se'ls a utilitzar la biblioteca des de ben petits, ja que així serà més probable que segueixin sent usuaris en el futur (IFLA, UNESCO, 2001).

* Traducció pròpia.

Alguns d'aquests serveis que ofereixen les biblioteques infantils, i que en l'actualitat prenen una important rellevància són els serveis bibliotecaris que s'ofereixen per a bebès i infants de un a tres anys, i a la seves respectives famílies. Segons la IFLA (2009:11), els serveis destinats a aquests col·lectius s'han de basar en els següents objectius:

- *Facilitar el dret de cada nadó i nen menor de tres anys a un entorn que inclogui joguines, llibres, multimèdia i recursos per a ells, els seus pares i altres familiars, així com per als cuidadors i altres adults que treballen amb nens petits.*
- *Crear un entorn ric en material imprès per estimular l'amor per la lectura i els llibres.*
- *Donar accés d'hora a l'ús de la tecnologia i al desenvolupament de destreses amb multimèdia.*
- *Proporcionar materials que mostrin la varietat de cultures en la societat.*
- *Estimular el desenvolupament de la parla en bebès i en nens d'un a tres anys.*
- *Desenvolupar habilitats del llenguatge i de bilingüisme, específicament en relació a les minories lingüístiques i ètniques.*
- *Informar als pares i a la comunitat sobre la importància de la lectura i de llegir en veu alta per desenvolupar el llenguatge i les habilitats de lectura, específicament en relació a les minories lingüístiques i ètniques.*
- *Involucrar en la lectura en veu alta a pares i cuidadors, ensenyant-los com llegir i usant llibres i altres materials -així com les habilitats pròpies dels pares- per millorar el desenvolupament del nen i les seves habilitats de prelectura.*
- *Apropar als pares i cuidadors els materials apropiats per la franja d'edat de l'infant, i els recursos disponibles a la biblioteca pública per a ell, i ensenyar-los a reconèixe'ls.*
- *Presentar contes per mostrar als nens, als seus pares i als cuidadors, altres famílies i cultures.*
- *Establir l'hàbit de visites a la biblioteca com a guia cap a l'èxit de l'alfabetització al llarg de la vida.*
- *Donar suport i orientar als qui viuen amb nadons i nens d'un a tres anys, i als seus educadors, ara i en el futur.*
- *Disposar d'una àrea per a que nens i cuidadors puguin reunir-se, compartir i socialitzar-se.*

- *Disposar d'un espai càlid i segur per rebre els nens i les seves famílies*.*

Així, des de fa anys, professionals i organitzacions com la IFLA treballen perquè els serveis bibliotecaris per a infants i joves siguin considerats tan importants com els dels adults i estiguin igualment dotats, i reivindiquen que les biblioteques per a nens i nenes han de satisfer les seves necessitats exploratòries, sensorials i d'alfabetització, des dels primers mesos de vida, i per això, han de disposar de música, zones de joc (fins on és raonable en una biblioteca), àrees per abordar dramatitzacions creatives, recursos per a pares i cuidadors, etc. A més, es considera fonamental que les biblioteques per a infants ofereixin oportunitats de formació als pares i altres persones que conviuen i treballen amb els més petits.

No obstant, per tal de realitzar tot el conjunt d'aquestes funcions, ens podem plantejar si és millor l'existència de la biblioteca infantil com a tal, o si és millor parlar de la secció o la sala infantil dins la biblioteca pública.

Els dos models no només presenten potencialitats i limitacions, sinó que disposen de seguidors i/o opositors. Tal i com exposa Camps (1987) diverses persones com Genevieve Patte, es decanten per les biblioteques on convisquin nens i adults, ja que consideren enriquidor aquest contacte. No obstant, aquesta convivència s'ha de dur a terme en seccions clarament diferenciades, fet que comporta que en molts casos no es disposi del suficient espai. *El problema d'aquesta tendència és que es necessita molt d'espai, perquè si adults i infants «conviuen» en una única sala o en sales properes amb l'única diferenciació del mobiliari i un espai més o menys gran entre ambdues seccions, els nens acaben infal·liblement fent-se amos de tota la biblioteca. Per molt mentalitzats que estiguin els petits, s'aixequen i s'asseuen sovint, van i vénen buscant un llibre o una revista, van als lavabos, xerren... Els adults, situats a poca distància, no poden concentrar llur atenció en el treball o simplement en la lectura i acaben rendint-se i abandonant la biblioteca* (Camps, 1987:10). Malgrat que la biblioteca infantil i juvenil evita aquest problema, són molts pocs els pobles i ciutats de Catalunya que posseeixen biblioteques infantils i juvenils, i diversos professionals consideren que els

* Traducció pròpia.

seus usuaris, es poden trobar perduts, quan per edat, han d'abandonat la biblioteca infantil, per començar a utilitzar la biblioteca pública.

Alguns autors aposten per l'emplaçament conjunt de la biblioteca infantil i la d'adults en edificis veïns però diferenciats, com a solució al problema plantejat. No obstant, aquesta clara solució és costosa i requereix també d'uns espais molt determinats. A Catalunya podem trobar un exemple d'aquest cas a la Biblioteca Can Sumarro a l'Hospitalet de Llobregat.

Durant molts anys, per reconèixer les necessitats específiques dels infants i els joves, els bibliotecaris han hagut de treballar per evidenciar la necessitat de tenir locals i espais reservats a aquests sectors de la població, una formació especialitzada pel personal, una selecció de documents específica, una animació que tingui en compte la psicologia dels infants, etc. No obstant, en l'actualitat, la biblioteca s'ha convertit en un dels pocs espais educatius i culturals que es dirigeixen a tots els col·lectius i a totes les edats. Tanmateix, les dificultats de convivència entre els infants, els joves i els adults, són evidents: per una banda, els adults són a vegades poc pacients i comprensius amb els més petits, per altra banda, els infants són sovint inquietos i tant invasors que poden arribar a no deixar prou espai als adults, i aquests acaben marxant. Múltiples professionals es plantegen si aquestes petites dificultats han de fer-nos renunciar als considerables avantatges de la convivència i de les relacions intergeneracionals. *Els petits, sempre desitjosos d'imitar als adults, es senten estimulats, en la seva ànsia de fer com ells, a aprendre a llegir més ràpidament. Inversament, per aquells que s'afligeixen amb les angoixes del primer aprenentatge, allà hi ha els petits, per recordar-los el temps feliç en què amb tota despreocupació descobrien els seus primers llibres; també la proximitat dels més grans, submergits en les lectures que els absorbeixen, pot despertar-los el desig d'accedir a una lectura autònoma* (Patte, 1988:262) *.

Tot i els innumerables avantatges de relació que presenten les biblioteques públiques, on conviuen tant adults com infants i joves, cada sector de la població té la necessitat d'un espai propi. Els més petits han de poder trobar amb facilitat dins la immensitat de les biblioteques, aquells documents que més s'adapten a les seves necessitats i

* Traducció pròpia.

condicions, sinó, corren el risc de perdre's en l'abundància de les publicacions actuals. En les biblioteques o sales infantils i juvenils, els nens i nenes es senten considerats com a persones totals, sense una vigilància coactiva, i poden adoptar un rol d'absoluta igualtat respecte els adults, ja siguin professionals, pares, familiars, etc. *La biblioteca és també un lloc en el qual les iniciatives i les preses de responsabilitat són possibles: els lectors participen encantats en les tasques de la secció de préstec; allà el contacte s'estableix de forma natural entre el nen i el bibliotecari, i aquest pot assegurar-se que les eleccions són apropiades. Per totes aquestes raons els nens tenen la necessitat de tenir un espai per ells. Però una organització exclusivament pensada per ells implica encara en molts casos una sobreprotecció: amb les millors intencions del món, es transformen fàcilment els espais educatius en una espècie de ghetto, complicant així el desenvolupament dels nens* (Patte, 1988:264) *.

A més, al parlar d'un concepte de biblioteca, que va més enllà de ser un centre de documents, i que passa per un intercanvi d'idees, diversos autors i professionals consideren que no podem prescindir de l'intercanvi i de les relacions entre els adults i els infants i joves, ni renunciar als espais comuns. L'estricta separació entre infants i adults podia ser més clara anys enrere quan les biblioteques es posicionaven com a centres de documentació, i els espais eren delimitats pels documents adreçats a cada edat concreta, però aquesta separació es més complexa quan ja no parlem exclusivament de llibres, i passem a parlar d'activitats, diferents tipologies de documents, diversos serveis, etc. Aquest nou plantejament, obliga a donar a tothom la possibilitat de visitar la totalitat de la biblioteca. En aquesta línia, moltes biblioteques actuals tendeixen a mantenir espais propis per a cada col·lectiu, però facilitat la mobilitat dins la globalitat dels espais de la biblioteca. Aquest model es basa en no sistematitzar, sinó en aprofitar de forma natural les situacions que es presentin, i en la dinamització conjunta dels diferents espais de la biblioteca.

5.2.2 L'animació en la biblioteca infantil

Múltiples professionals de l'àmbit coincideixen en pensar en l'animació com a l'element més bàsic i ric de les biblioteques infantils i juvenils. Per exemple, Camps (1987:16) considera l'animació com *un dels aspectes més atractius que pot tenir la biblioteca infantil. El bibliotecari té davant seu un amplíssim camp de possibilitats*

quasi il·limitades. Només cal tenir en compte una regla d'or: tota animació a la biblioteca infantil ha de partir del llibre o conduir-hi, i fomentar la lectura. Si no es compleix aquesta normal, la biblioteca està simplement suplint funcions de teatre o de sala de jocs però no duu a terme el paper que li és essencial i per al qual ha estat creada.

Podem parlar de diversos tipus d'animació. El més antic és l'hora del conte, que es basa en el fet d'escoltar històries, com a una de les formes més essencials de lectura. Aquesta forma d'animació avui en dia pren una gran importància. Degut a l'accelerat ritme de vida dels adults i del rellevant paper que prenen la televisió i les noves tecnologies en el temps lliure i d'oci tant d'infants com adults, la narració de contes s'ha tornat necessària i fonamental, fet que ha portat a que sigui aplicada en la major part de les biblioteques infantils catalanes. No obstant, són múltiples les formes que pot prendre l'animació en les biblioteques infantils: els tallers d'il·lustració, la presentació activa dels llibres, el club de lectura, les lectures compartides en veu alta, la lectura de poesies, la representació d'obres literàries, la recuperació dels clàssics, etc.

Una de les altres activitats de dinamització molt estesa en el nostre context actuals és la que alguns anomenen "la ronda dels llibres". Aquesta no deixa de ser la periòdica presentació activa de documents, que poden ser d'una temàtica determinada, o fins i tot, es poden presentar els nous llibres adquirits per la biblioteca, abans que aquests es dilueixin en la gran massa de llibres i documents que contenen les biblioteques. La presentació d'un llibre nou pot donar peu a redescobrir altres llibres del mateix tema, o de la mateixa línia, però proposant punts de vista diferents. Així, amb la ronda de llibres s'intenta motivar als infants, i fer-los entrar ganes d'endinsar-se en noves lectures. Malgrat que en general, els responsables de gestionar i actualitzar els llibres exposats són els bibliotecaris o bibliotecàries, en alguns casos, els nens i nenes poden també participar directament en la tria de documents o en les temàtiques a destacar.

En parlar de dinamització a les biblioteques, en aquest cas tant per infants i joves, com per adults, és inevitable parlar també del club de lectura, que consisteix en un grup de persones que es troben de forma periòdica per parlar i comentar alguns llibres o documents. La selecció d'aquests documents pot ser proposada pel professional, que acompanya el club de lectura, com també per part dels propis membres del grup. El

bibliotecari/a pot ajudar a fomentar el debat i a donar noves idees o punts de vista, però mai s'ha d'imposar, de forma que els nens i nenes participants van aprenent a expressar-se, a comunicar allò que volen sobre diversos temes, i a escoltar els altres membres del grup. Aquests clubs de lectura poden ser genèrics, i llegir i debatre al voltant de llibres de diferents temàtiques, tipologies literàries o gèneres, o per contra, poden ser clubs de lectura específics de còmics, poesia, novel·les, àlbums il·lustrats, etc.

Un dels elements que diversos autors com Patte (1988) consideren com a un dels mitjans fonamentals de l'animació és la curiositat. El professional pot atendre les qüestions i preguntes dels infants i ajudar-los a trobar aquell document que realment desitgen, però limitar-se a aquestes tasques, i no anar més enllà és no oferir als usuaris més del que demanen, i no mostrar-los les potencialitats de la biblioteca infantil, i tot el que aquesta els pot oferir.

L'animació també esdevé imprescindible a l'hora de gestionar les situacions de conflicte, i de donar sortida a possibles usuaris, que utilitzen les biblioteques com a espais per passar l'estona. Davant aquestes situacions, hi ha diverses experiències que proposen solucions que van des de la conversa privada amb els usuaris, per tal de detectar conjuntament els interessos de cada persona, per tal de veure quins pot satisfer la biblioteca, i donar sortida a les demandes que no pot cobrir la biblioteca, fins a projectes que atorguen responsabilitat als usuaris, permetent-los integrar-se de forma positiva a la dinàmica de la biblioteca. Un clar exemple d'aquestes experiències, podria ser fer participar als infants més grans o als joves en projectes de lectura i representació d'obres amb infants més petits.

5.2.3 La relació biblioteca – escola

Actualment, amb els mitjans de comunicació, l'escola, de la mateixa manera que la família, ha perdut el monopoli de la comunicació de la informació. A més, els mestres, professors i educadors, no tenen sempre els mitjans per poder permetre als infants un accés a la cultura i la lectura personal. En molts casos, les primeres males experiències amb la lectura provinents de les escoles, i les lectures poc estimulants, desanimen als infants, i els allunyen de poder gaudir del plaer de la lectura.

Així, sovint es confon la funció de la biblioteca amb la funció de l'escola. És fonamental que es diferenciïn les característiques i les funcions de l'escola i la biblioteca. D'entrada cal tenir en compte, que a diferència de l'escola, on l'infant ha de complir un horari i unes activitats d'aprenentatge, per tal de poder aconseguir un bon rendiment escolar, la biblioteca és un espai lliure, on només cal complir una normativa bàsica de convivència. Tal i com argumenta Camps (1987:15) *la biblioteca és –cal que sigui- un lloc on exercir la llibertat. Davant una àmplia i apassionant gamma de possibilitats, el petit, podrà escollir lliurement i aquest exercici el formarà com a ciutadà.*

Pel que fa al bibliotecari, aquest ha d'estar constantment en contacte amb les escoles del barri o municipi, pel tal d'oferir-los visites didàctiques i formatives a la biblioteca, o tot tipus de material i documents, per conèixer quins són els temes que estan treballant, i per a possibilitar una coordinació i un treball educatiu conjunt, que vagi més enllà de l'escola o la biblioteca. No obstant, el mestre o docent també ha d'estar de forma periòdica en contacte amb la biblioteca del barri o el municipi, per tal de conèixer els serveis i materials que aquesta els ofereix, acompanyar els infants en el descobriment del que és la biblioteca infantil, i per fomentar vies de coordinació i treball amb els seus professionals.

Malgrat que l'escola i la biblioteca infantil, es basen en projectes educatius diferents, es troben unides per la lectura dels infants, i donat que els nens passen moltes hores diàries a l'escola, i que aquesta exerceix un paper fonamental en el seu desenvolupament i la seva evolució, la biblioteca ha de basar el seu treball educatiu en la necessària i imprescindible relació biblioteca-escola.

Segons Patte (1988) la col·laboració i informació mútua, entre mestres, professors i bibliotecaris/es, propicia que l'infant pugui beneficiar-se al màxim tant de l'escola com de la biblioteca, i així, d'un entorn el més ric possible el llibres i de lectures variades, una condició absoluta en un aprenentatge real, que va més enllà del simple desxiframent tècnic, i en les claus per accedir a una informació autèntica i personal.

Diversos autors i professionals han analitzat els elements que fomenten i milloren aquesta relació biblioteca-escola, destacant com a clars elements de referència, les

visites escolars a la biblioteca i la pròpia biblioteca escolar. Cal tenir en compte que la presència d'una biblioteca a l'escola o d'un espai lector a l'aula, no exclouen la necessitat de realitzar visites didàctiques i formatives a la biblioteca del barri o municipi. Això permet combinar els avantatges i aprenentatges sorgits de disposar d'una biblioteca escolar com l'aproximació a la lectura, i la facilitat d'accés a la informació, amb la possibilitat de tenir com a referència una biblioteca amb més recursos que pot ser utilitzada de forma complementària a la biblioteca escolar, i que podrà seguir sent utilitzada al llarg de la vida de l'infant. *Tot servei de la biblioteca de l'escola guanya quan està vinculat a una xarxa. En molts casos el seu pressupost no li permet adquisicions molt importants, i aquestes cobreixen prioritàriament les necessitats de l'ensenyament. La biblioteca escolar doncs, ha de vincular-se als recursos més rics i més variats de la biblioteca de barri, la qual es proposa respondre amb prioritat a les demandes no escolars* Patte (1988:214)*. Per tant, cal destacar també com a elements primordials tant la formació com la informació dels mestres i professors. No obstant, aquesta relació ha d'incloure també necessàriament la participació de les famílies, i és bàsic, que la biblioteca pugui també oferir visites formatives al conjunt de la comunitat i la ciutadania. Actualment, tal i com exposen Alcaraz, Badell, i Escardó (2004:694) *la biblioteca esdevé un centre formador en permetre que es trobin i puguin créixer juntes persones, grups, amics amb els mateixos interessos tenint accés als documents i a la vida que al voltant d'ells es genera**.

5.2.4 Els professionals de la biblioteca infantil

Tal i com exposa el Manifest de la UNESCO de la Biblioteca Pública (1994), el bibliotecari o personal bibliotecari ha de ser un intermediari actiu entre els usuaris i els recursos, fet que fa imprescindible la seva formació permanent per tal de poder oferir els serveis adequats a la comunitat.

Segons IFLA, UNESCO (2001:52) *per prestar serveis òptims a la comunitat és necessari mantenir un personal capacitat i molt motivat per tal d'utilitzar eficaçment els recursos de la biblioteca en resposta a les demandes de la comunitat. El personal haurà de ser el suficient per assumir aquestes responsabilitats. L'administració del personal*

* Traducció pròpia.

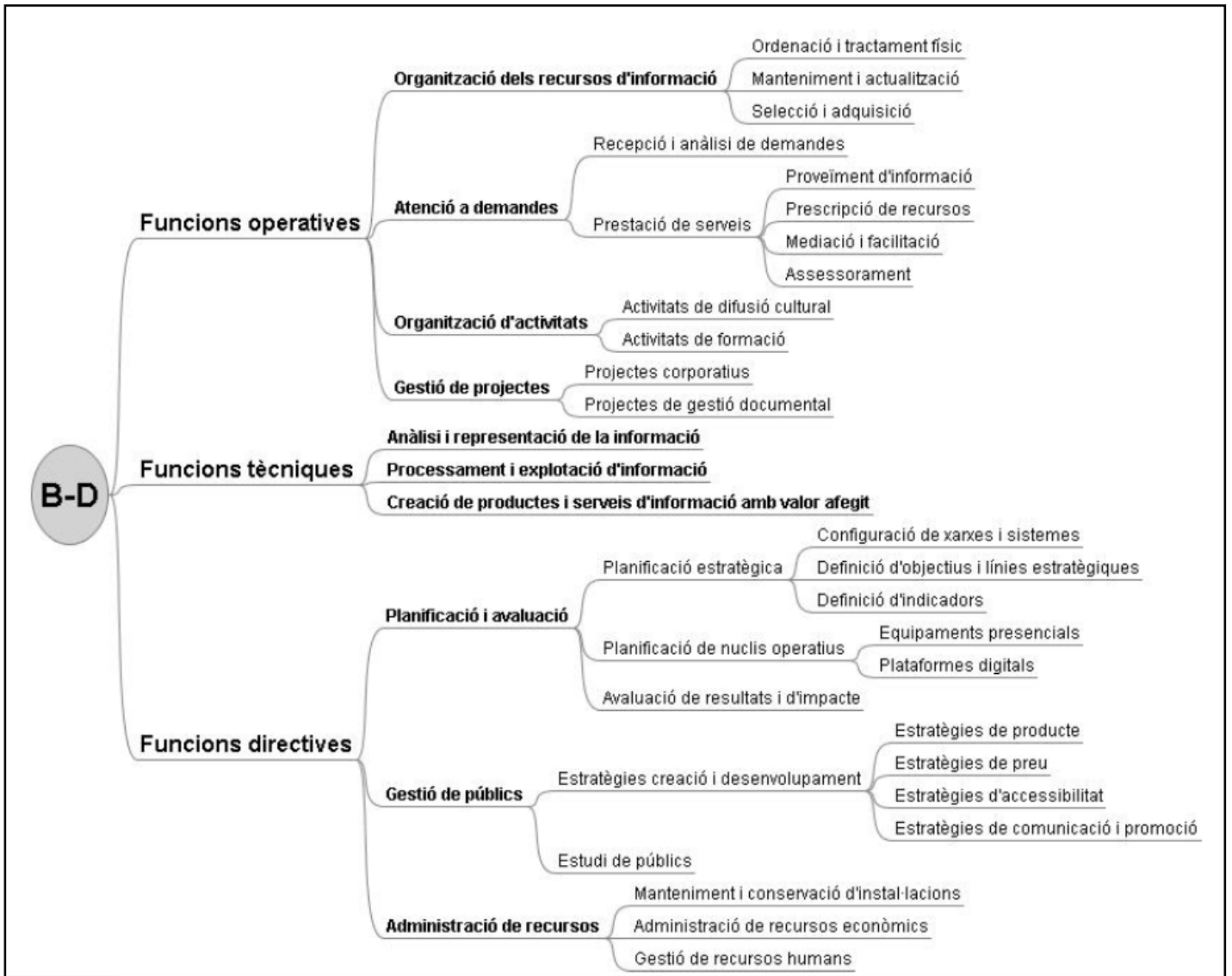
*bibliotecari és per si sola una important tasca. tot el personal haurà de tenir un coneixement exhaustiu de la política del servei de biblioteques, tasques i responsabilitats ben definides, condicions d'ocupació i salaris adequadament reglamentats i competitiu amb els d'altres llocs de treball similars**. En aquesta línia, en relació a les competències del personal bibliotecari exposen que *la biblioteca pública presta serveis a tots els membres de la comunitat, les necessitats dels quals són variades i canviants. El personal d'una biblioteca pública ha de disposar d'una sèrie d'aptituds i qualitats, entre elles sociabilitat, consciència social, capacitat de treballar en equip i domini i competència pel que fa a les pràctiques i procediments de la institució. Les qualitats i aptituds fonamentals requerides per al personal d'una biblioteca pública es poden definir de la manera següent:*

- *la capacitat de comunicar positivament amb altres persones.*
- *la capacitat de comprendre les necessitats dels usuaris.*
- *la capacitat de cooperar amb persones i grups de la comunitat.*
- *el coneixement i la comprensió de la diversitat cultural.*
- *el coneixement del material que constitueix els fons de la biblioteca i la manera d'accedir-hi.*
- *el coneixement dels principis del servei públic i l'adhesió a ells.*
- *la capacitat de treballar amb altres per prestar serveis bibliotecaris eficaços.*
- *aptituds d'organització amb flexibilitat per definir canvis i posar-los en pràctica.*
- *imaginació, amplitud de mires i obertura a noves idees i pràctiques.*
- *facilitat per modificar els mètodes de treball per tal de respondre a situacions noves.*
- *el coneixement de les tecnologies de la informació i la comunicació (IFLA, UNESCO, 2001:52)**.

No obstant, tal i com es dicta en la descripció dels perfils professionals del Mapa de Lectura Pública, el bibliotecari-documentalista esdevé l'únic perfil professional reconegut dins l'àmbit de les biblioteques públiques. Segons el Col·legi Oficial de Bibliotecaris – Documentalistes de Catalunya (2009), aquest professional es troba en un entorn canviant i divers en el qual, pot ampliar el seu camp d'actuació, i on pot obtenir noves oportunitats de desenvolupament professional. Així, consideren que la seva

* Traducció pròpia.

principal missió és gestionar recursos d'informació per satisfer els interessos generals d'una comunitat o els particulars d'una organització pública o privada, i apunten tres grans àrees funcionals i deu funcions de treball bàsiques:

Font: Col·legi Oficial de Bibliotecaris – Documentalistes de Catalunya (2009)

Tanmateix, la visió educadora de les biblioteques infantils i juvenils descrita, presenta als professionals que treballen en aquestes biblioteques com a educadors i dinamitzadors, més que en simples distribuïdors de documents.

Quan parlem del bibliotecari especialitzat en biblioteques infantils, parlem d'un professionals que cal que reuneixi una sèrie d'aptituds i condicions concretes que no necessàriament han de posseir els bibliotecaris que atenen a persones adultes. Tot i que

és imprescindible que conegui el fons per a infants i estigui al dia del gran ventall de novetats bibliogràfiques que es publiquen per a infants i joves, no necessàriament ha de posseir grans coneixements de biblioteconomia o catalogació. No obstant, serà fonamental que disposi de grans coneixements sobre per exemple psicologia infantil, per tal de poder comprendre i atendre correctament les demandes dels més petits. Caldrà disposar de tots els coneixements i aptituds necessaris per a poder ajudar a l'infant a expressar-se, detectant el que necessita, i acompanyant-lo en la seva satisfacció. Per tant, parlem d'entusiasme, interès per millorar, per poder oferir un òptim servei als infants.

Així, segons Patte (1988:155) *la primera tasca dels bibliotecaris és, en efecte, la d'ajudar als lectors a trobar el que es correspon als seus interessos, demandes i previsions, i també revelar-los les preguntes que no sorgeixen sinó en el moment de la oferta; també ha d'introduir el llibre en la vida quotidiana per que aquest sigui, a la vegada, un plaer, un instrument de referència i una ampliació de l'experiència personal, tot això, desenvolupant l'esperit crític respecte al que aporta el document**.

L'ajuda anònima i informatitzada dels catàlegs pot ser molt útil, però en l'edat d'aprenentatge de la lectura, és fonamental que el bibliotecari pugui acompanyar l'infant en la cerca d'aquells llibres, còmics, àlbums il·lustrats, novel·les, etc. que l'infant demana, desitja i necessita en cada moment del seu procés d'aprenentatge de la lectura, del seu procés d'aprenentatge, i del seu procés de maduració i creixement personal.

A més, aquest professional haurà de comprendre que el nen s'ha de familiaritzar amb el llibre fins i tot abans de saber llegir, i que la lectura de les imatges és també lectura, i que per tant, un infant ha de ser atès en la seva globalitat des de les primeres edats. Només aquesta concepció podrà entendre la necessitat de disposar d'un espai informal amb coixins o estores pels lectors més petits.

En relació als recursos humans de les biblioteques infantils i juvenils, la IFLA (2009) considera que *cada biblioteca ha de tenir suport d'un bibliotecari qualificat. L'exercici professional i efectiu de les biblioteques infantils requereix de bibliotecaris*

* Traducció pròpia.

compromesos i capacitats, amb variades habilitats i formació professional en desenvolupament infantil, coneixement del procés d'alfabetització des del naixement i al llarg dels tres primers anys de vida, amb una actitud càlida, familiaritzats amb la literatura infantil de qualitat, creatius en mitjans per guiar els petits a la interacció socialitzadora, amb habilitats comunicatives i de planificació de manera que proveeixin el millor ambient per als nens d'aquest grup d'edats, els seus pares i cuidadors. Una biblioteca ha de tenir el suport d'un bibliotecari dedicat i entrenat per servir i atendre les necessitats dels usuaris en situació de discapacitat. El personal ha de tenir competències i habilitats transculturals o interculturals. La diversitat cultural d'una comunitat s'ha de reflectir en el personal, bibliotecaris i voluntaris han d'aprofitar als pares recursius que vinguin de diferents cultures. Al costat dels bibliotecaris per a nens ben entrenats i equipats, els voluntaris també juguen un important paper. Poden ser entrenats en explicar contes i en lectura en veu alta perquè realitzin aquestes activitats dins i fora de la biblioteca.*

Basant-se en la idea que no es pot educar sense la biblioteca, la Biblioteca Infantil i Juvenil Can Butjosa conjuntament amb la Universitat de Vic, han realitzat durant els últims anys un Certificat d'Especialització en Biblioteques Escolars i Infantils (CEBEI), que consta d'un mínim de 200 hores, i proporciona formació en gestió de biblioteques escolars. Segons Alcaraz et al. (2004) el certificat es basa en:

- Tres assignatures que es realitzen a la UVic: "Biblioteques Escolars i Infantils", "Literatura Infantil" i "Organització de Centres Escolars".
- Un pràcticum a la Biblioteca Infantil i Juvenil Can Butjosa de Parets del Vallès que consta de cinc curssets: "Conta Contes", "El Conte com a Eina de Creixement Personal", "La Biblioteca com a Espai Educador", " El Treball en Xarxa de les Biblioteques Escolars i Infantils" i "Lectura en veu alta".

* Traducció pròpia.

6. Anàlisi de les biblioteques infantils i juvenils

Tal i com hem analitzat en el capítol anterior, les biblioteques per a infants, van ser definides en el I Congrés Nacional del Llibre Infantil i Juvenil l'any 1993 com a serveis que han de disposar necessàriament d'un fons de llibres per a infants, d'una sala independent de la dels adults i d'un professional que desenvolupi tasques de dinamització i animació a la lectura, de manera que no es consideren biblioteques infantils les biblioteques públiques que no reuneixen aquestes condicions.

A més, per poder considerar un espai bibliotecari com a una biblioteca infantil i juvenil, diferenciada de les sales o seccions infantils que podem trobar en una biblioteca pública destinada al conjunt de la població, és important tenir en compte que les biblioteques infantils i juvenils han de ser biblioteques per als infants i els joves, és a dir, dissenyades, gestionades i animades pensant en les seves necessitats i interessos, i no només han de disposar d'un fons específic, i d'un professional propi, sinó que han de ser espais completament diferenciats dels espais per adults. En aquest sentit, en el desenvolupament del treball de camp, no considerarem biblioteques infantils i juvenils, aquelles sales infantils, que tot i pertànyer a una biblioteca pública, es troben ubicades en un edifici annexat o altres possibles casos similars.

Així, malgrat que amb anterioritat Catalunya disposava de varies biblioteques infantils i juvenils, actualment només en podem trobar dues en funcionament, per una banda, la Biblioteca d'en Massagran, ubicada al municipi de Salt (Gironès), i per altra banda, la Biblioteca Can Butjosa, ubicada al municipi de Parets del Vallès (Barcelonès).

Localització de les Biblioteques Infantils i Juvenils de Catalunya (2011)

Font: elaboració pròpia

En el mapa anterior, podem trobar localitzades les dues biblioteques infantils i juvenils, que actualment es troben en funcionament a Catalunya. A més, però, a continuació es realitza una breu descripció de les d'aquestes dues biblioteques, i s'analitzen els seus avantatges i inconvenients, obtinguts a través del treball de camp.

6.1 Biblioteca d'en Massagan

CONTEXT - La Biblioteca d'en Massagan neix l'any 1990, en el municipi de Salt, un municipi de la comarca del gironès, que forma part de l'àrea periurbana de la ciutat de Girona. Els seus 30.304 habitants conviuen en els seus 6'6 km² de superfície, i es dediquen principalment a la indústria i als serveis. Segons les dades de Idescat⁸ els darrers 10 anys la població de Salt ha augmentant en més de 10.000 habitants, i un dels canvis més significatius que ha sofert es relaciona amb la modificació de l'origen nacional dels ciutadans. Actualment, al voltant d'un 40% de les persones que habiten al municipi són estrangeres. Aquest fort creixement demogràfic dels darrers anys, vinculat

⁸ <http://www.idescat.cat/> (Consultada al setembre de 2011)

al procés migratori de molts ciutadans de Salt, esdevé un repte per a tots els serveis educatius del municipi, incloent la pròpia biblioteca.

A més, aquest fort creixement de la població ha comportat en els darrers anys un augment considerable d'infants i persones joves en el municipi respecte el conjunt de la població. L'any 2009 el grup de persones de 0 a 14 anys representava un 18,41% del total de persones residents a Salt, de les quals un 45,53% eren persones estrangeres. Així, s'ha creat la necessitat de crear una xarxa de serveis educatius i socials dirigits a les primeres edats, on hi trobem serveis com la Biblioteca d'en Massagran.

En aquest context de llengües, ètnies i cultures, i després d'uns inicis dificultosos i llargs períodes d'interrupció i de tancament, actualment la Biblioteca d'en Massagran esdevé un espai educatiu i d'aprenentatge de referència per a molts infants i joves de Salt. A més, conforma juntament amb la Biblioteca Pública de Salt, el principal Sistema de Lectura Pública de Salt, que es concreta amb el Pla Local de Lectura Pública.

Així, la Biblioteca d'en Massagran s'inscriu en la Xarxa de Biblioteques Públiques de la Generalitat de Catalunya, i en el mapa de lectura pública com a biblioteca amb equip de treball propi, però que depèn i treballa paral·lelament a la Biblioteca Pública de Salt.

FUNCIONS - La Biblioteca d'en Massagran és un espai comunitari, lliure, de creixement personal, on desenvolupar-se intel·lectual, social i culturalment, que neix amb la voluntat que tothom, sense distinció d'edat, sexe, cultura, religió o condició social, tingui accés a la cultura, i de ser una biblioteca per a infants, és a dir, per ser gestionada, dissenyada i animada pensant específicament en les necessitats i demandes reals dels infants, els joves i el seu entorn.

Les seves principals finalitats i funcions socials, educatives i potenciadores de la cultura, són recollides i es contemplen en el Manifest de la UNESCO de la Biblioteca Pública (1994):

- 1- Crear i fomentar els hàbits de lectura en nens i nenes des dels primers anys.
- 2- Donar suport tant a la formació individual i la formació autodidacta com a la formació acadèmica en tots els nivells.
- 3- Donar oportunitats per al desenvolupament personal i creatiu.

- 4- Estimular la imaginació i la creativitat dels nens i les nenes i dels joves.
- 5- Fomentar el coneixement del llegat cultural, la valoració de les arts, els descobriments científics i les innovacions.
- 6- Facilitar l'accés a les expressions culturals de totes les manifestacions artístiques.
- 7- Encoratjar el diàleg intercultural i afavorir la diversitat cultural.
- 8- Donar suport a la tradició oral.
- 9- Garantir l'accés dels ciutadans a tota mena d'informació de la comunitat;
- 10- Proveir serveis informatius adients a les empreses, a les associacions i als grups d'interès d'àmbit local.
- 11- Facilitar l'aprenentatge en l'ús de la informació i dels mitjans informàtics per accedir-hi.
- 12- Potenciar i participar en les activitats i els programes d'alfabetització per a totes les edats i iniciar aquestes activitats quan sigui necessari.

La biblioteca, com a servei cultural, es gestiona a través d'una presa de decisions compartida, i un procés continu de treball en equip, entre els diferents professionals que hi col·laboren. Aquests professionals no només es dediquen a la recopilació, conservació, classificació i facilitació de l'ús de la informació, llibres i diferents materials, sinó que preocupats per atendre, detectar i respondre a les demandes, necessitats i interessos dels infants i de l'entorn, esdevenen intermediaris actius entre els llibres i els usuaris, i treballen per a enfortir la interacció dinàmica i contínua entre l'infant, la biblioteca o el llibre i el professional. Aquestes funcions dels professionals d'animar, convidar, despertar, avivar, il·lusionar, dinamitzar, etc., permeten a la biblioteca ser un espai susceptible d'evolució, canvi i millora, que va més enllà de facilitar l'accés a la informació, i que té la voluntat de proposar estratègies per generar processos d'aprenentatge i de participació, convertint així, els infants en usuaris autònoms i participatius.

No obstant, aquestes finalitats i intencionalitats, es contextualitzen i s'especifiquen de forma diferent en funció dels diferents espais de la biblioteca o de les franges d'edat dels usuaris.

Per això, la biblioteca compte amb la bebeteca, un espai destinat exclusivament a la primera infància, on els més petits, acompanyats d'un adults, poden realitzar un primer

contacte amb els llibres i els contes. Els diferents professionals de la biblioteca, pretenen facilitar el bebè i als seus pares, un espai on poden descobrir els contes i crear un vincle i una interacció dinàmica entre l'infant, l'adult i els llibres. Davant la creença dels elevats beneficis que comporta un bona relació amb els llibres des de les primeres edats, actualment, aquesta interacció esdevé una de les principals prioritats de la Biblioteca d'en Massagran.

A més, davant les necessitats i interessos dels usuaris més petits, que encara no saben llegir o tot just comencen a descobrir la lectura, la Biblioteca d'en Massagran treballa per acompanyar als infants des del primer moment, en el procés d'aprenentatge de la lectura, a través fomentar la imaginació, incentivar la curiositat, i satisfer les ganes de llegir i conèixer. Per això, es considera fonamental establir un vincle entre l'infant, el professional i els contes, un relació basada en la proximitat i el respecte, un clima de confiança i tranquil·litat, una bona contextualització en l'entorn, etc.

No obstant, tant o més important és aquest procés d'aprenentatge de la lectura, com el procés on l'infant descobreix el plaer de la lectura i la immensitat d'elements interessants i enriquidors, que la lectura li pot aportar. Per això, la biblioteca considera fonamental acompanyar també, als infants en el seu propi procés de desenvolupament i creixement personal, compartint el gust per la lectura, en totes les etapes del procés evolutiu i maduratiu de l'infant, i atenen les diferent necessitats que es van presentant.

Malgrat que la lectura és un dels eixos transversals més importants de la biblioteca, aquesta amb el seu treball integral, personal, comunitari, social, cultural i integrador, acull tota classe de cerca de informació i de treball vinculat a l'àmbit formatiu i escolar. Per això, compte també, amb un espai de coneixements, amb un divers fons, i un espai de internet, on els infants, adolescents i joves poden cercar informació, realitzar tasques escolars o cobrir i satisfer les seves curiositats i necessitats intel·lectuals, formatives, culturals, d'actualitat, etc., on els diferents professionals acompanyen i faciliten un suport als usuaris, també a través d'una relació de proximitat, d'una contextualització amb l'entorn, de fomentar a curiositat, etc.

Per poder garantir satisfactòriament, que tots els infants tinguin lliure accés a la cultura, i poder cobrir les necessitats i demandes reals dels infants, els joves i el seu entorn, la

biblioteca presenta un ampli ventall de projectes i serveis dirigits a tota la comunitat i l'entorn dels usuaris de la biblioteca sota els valors del respecte, la confiança i la proximitat.

DESTINATARIS - La Biblioteca d'en Massagran és un espai públic, que va destinat especialment als infants de 0 a 16 anys de la població de salt, i a les seves famílies. No obstant, aquest servei esdevé un espai comunitari del municipi i contempla activitats i projectes dirigits a diferents grups de la persones, i al conjunt de la població en general.

El col·lectiu d'usuaris més abundants a la biblioteca són els infants de 7 a 12 anys, que no només disposen cada tarda de l'espai de sala, sinó també d'un conjunt d'activitats destinades específicament a aquestes edats: tallers d'informàtica, grups de lectura, sortides culturals, etc.

D'altres col·lectius també majoritaris són els infants de 5 a 7 anys, que poden utilitzar autònomament la biblioteca durant una hora al dia, per tal de fer un primer contacte i iniciació a la lectura, els joves de 12 a 16 anys, que disposen d'un espai propi, i els infants de 0 a 3 anys i les seves famílies, que disposen d'un horari d'obertura especial per a ells.

Degut als trets propis del context i dels seus habitants, els usuaris de la biblioteca es caracteritzen principalment per la pluralitat de llengües, ètnies i cultures. Així, cada tarda, una mitjana de 100 infants, de diferents edats, cultures, nacionalitats i religions, decideixen passar lliurement la tarda en els diferents espais de la biblioteca, i aprofitant la seva gran oferta de recursos i serveis.

ACTIVITATS - La biblioteca organitza i desenvolupa projectes i activitats destinades específicament als familiars dels infants, formant aquestes també, un col·lectiu destinatari de la biblioteca.

La biblioteca disposa dels següents espais:

- Espai d'informàtica: espai format per 3 ordinadors per a infants, 1 ordinador per a adults (més de 14 anys), i 1 ordinador de consulta ràpida i accés al catàleg.
- Espai per a joves: espai on trobem ubicats els diferents llibres per a persones joves, els còmics, les revistes i els diaris.
- Espai de coneixements: espai on es troben ubicats tots els llibres sobre coneixements (natura, animals, religió, llengua, etc.), format per 7 taules de treball, on els diferents infants realitzen tasques escolars i de recerca d'informació.
- Espai de imaginació: espai de lectura dividit en dos grans apartats: un primer espai compost per diferents taules, on trobem ubicats els llibres per a infants de fins a 7 anys, i un segon espai amb cadires, on es troben ubicats els llibres per a infants de més de 7 anys.
- Bebeteca: espai destinat a infants de 0 a 3 anys i les seves famílies.
- L'illa d'en Massagran: espai annexat al costat de la sala gran, on es realitzen clubs de lectura i activitats diverses, i que manté una funció de magatzem de llibres.

En aquests espais la biblioteca desenvolupa i du a la pràctica, entre d'altres, els següents projectes i serveis:

- Espai de sala: espai públic lliure vinculat al foment de la lectura. Inclou el treball a l'àrea de coneixements, de imaginació, la bebeteca, l'alfabetització digital, el préstec, activitats transversals anomenades "Ara va de..", etc.
- Grup de lectura infantil: espai de trobada setmanal entre infants de 8 a 12 anys, on es reparteixen les novetats, per a posteriorment llegir-los a casa, i a la següent setmana compartir-los amb els companys.
- Grup de lectura amb mestres: trobada trimestral entre diferents mestres de Salt i Girona, on es comenten i recomanen les últimes novetats editorials dirigides a la infància i l'adolescència.

- *Llibres i té*: club de lectura format per mares que es reuneixen de forma setmanal i on es comparteix la lectura de textos i poemes escrits en àrab i en català.
- *Un espai i un temps per a la família*: espai diari exclusiu per a mares i pares amb infants de 0 a 3 anys, on poder compartir el joc i la lectura de contes. Pretén millorar les pràctiques educatives familiars al voltant del llenguatge i la lectura. Projecte realitzat en col·laboració amb l'associació GRAMC.
- *Pla Local de Lectura Pública*: participació en el Pla Local de Lectura Pública a través de les visites escolars a la biblioteca i el cistell viatger.
- *Visites escolars*: de forma anual cada infant i adolescent de Salt té garantida una visita escolar a la Biblioteca, per tal de conèixer les Biblioteques Públiques del municipi, el seu funcionament i serveis, desenvolupar hàbits de treball intel·lectual per millorar l'aprenentatge en la cerca d'informació, etc.
- *Visites acompanyades a les escoles bressols*: visites a la biblioteca, amb la participació activa dels diferents professionals de la biblioteca.
- *Cistell viatger*: desplaçament de professionals de la biblioteca a les escoles per estimular als infants la lectura i establir ponts de col·laboració entre les biblioteques i les escoles.
- *Revista d'en Massagran*: edició d'una revista on es recullen totes les activitats que es realitzen al voltant de la biblioteca, amb la participació de totes les persones de la biblioteca (usuaris, professionals, voluntaris, etc.).
- *Taller de Nadal*: taller d'alfabetització digital que es realitzarà durant les vacances escolars de Nadal, amb un grup d'usuaris de la biblioteca.
- *Festa del Llibre Gegant*: festivitat anual que compta amb la creació d'un llibre gegant format per diversos contes escrits per els propis usuaris de la biblioteca, i il·lustrats per diferents professionals del món de la il·lustració.
- *Grup CLER (Club de Lectures Recomanables)*: trobades de professionals de les biblioteques públiques de les Comarques Gironines per difondre la literatura infantil i juvenil.
- *Llibres i companyia*: grup de coordinadors i conductors de grups de lectura d'adults de les Comarques Gironines.
- *Activitats culturals*: conjunt d'activitats culturals realitzades en dissabtes, com cinefòrum, visita de museus, exposicions d'art, audicions de música, etc.
- *Activitats puntuals*: Tarda de desplegable, tallers puntuals, etc.
- *Altres*: cessió d'espais, preparació de lots i materials per a les escoles, etc.

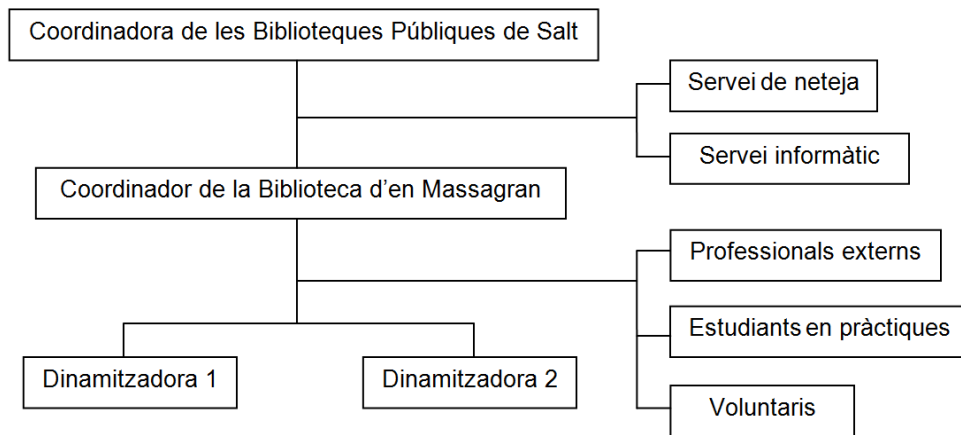
A més, en els diferents espais de la biblioteca es desenvolupen alguns projectes gestionats per diferents entitats locals. Per exemple:

- *Teixint cultures*: programa realitzat per l'associació GRAMC, que pretén fomentar l'aprenentatge del català en català de mares estrangeres i els seus fills i filles, millorar el desenvolupament oral i escrit de la seva llengua i millorar les pràctiques educatives familiars.
- *Programa de suport lingüístic i social*: programa realitzat per l'associació GRAMC, destinat a estudiants de primària i secundària que estan o han estat recentment en aula de acollida, per promoure habilitats conversacionals en català i atendre les seves demandes formatives.

La biblioteca també col·labora en el desenvolupament d'alguns projectes que són gestionats per part de la Biblioteca Pública de Salt, dels quals en podem destacar:

- *El cove de les paraules*: projecte de creació d'un llibre en col·laboració a totes les escoles del municipi.
- *Som-hi, a llegir! Aprendre a escoltar, aprendre a llegir*: realització de tallers per a pares i mares sobre diversos aspectes de la literatura infantil.
- *Suport de treball a l'aula*: lots temàtics de documents, recull de recursos educatius, Un passeig pels carrers de Salt i Atles literari de Salt, etc.

ORGANITZACIÓ - La biblioteca compta amb un equip de treball, format per 3 professionals interns, un coordinador contractat des de l'Ajuntament de Salt, i dues dinamitzadores a mitja jornada, contractades per una empresa externa. No obstant, en el dia a dia de la biblioteca hi participen d'altres professionals com una educadora social, desenvolupant projectes que coordina l'associació GRAMC, diferents psicòlegs i pedagogs, estudiants en pràctiques, voluntaris, etc. D'aquesta manera, l'organigrama de la biblioteca és el següent:

Font: elaboració pròpia

Un dels principis de l'estructura de l'organització és el treball en xarxa, per tal de poder nodrir-se dels seus beneficis. El treball en xarxa es basa, principalment, en una xarxa de recursos amb altres organitzacions com l'Ajuntament de Salt, l'associació el GRAMC, la Biblioteca Pública de Salt etc., que permet una major eficiència i impacte, la possibilitat de disposar de professionals externs, superar aïllaments i limitacions, la contextualització del servei, donar a conèixer els propis recursos i serveis, tenir un punt de vista més objectiu de l'organització, etc.

A més des del servei es treballa a partir del treball de equip, per tal d'aprofitar els coneixements, les potencialitats i les iniciatives dels diferents membres, tant pel que fa als professionals contractats, com els voluntaris i els estudiants en pràctiques, i incrementar-ne la participació, i promoure'n l'autonomia. Es pretenen també, mantenir bons canals de comunicació interna, i facilitar la formació continuada i permanent. A més, hi ha una total transparència en relació a la situació de cada membre de l'organització.

En el desenvolupament diari de la biblioteca i en les reunions setmanals d'equip es valora el funcionament diari de la biblioteca i el seu conjunt de projectes, activitats i serveis. A més, es realitza de forma anual una avaluació global del servei, a partir dels següents ítems:

- Feines i responsabilitats de tots els professionals: com s'han sentit, la seva relació amb els espais, relació amb els usuaris, temporalització de les tasques, grau de

treball autònom, possibles excessos de tasques, combinació de les tasques de gestió i les d'atenció al públic, etc.

- Treball a sala: funcionament dels diferents espais, mancances, propostes de millora, etc.
- Treball intern: funcionament de la revista, dels diferents projectes i activitats, dels grups de lectura, planificació dels projectes, valoració dels conductors de les activitats, etc.
- Coordinació amb la secció infantil de la Biblioteca Pública de Salt, amb el Pla Local de Lectura Pública i amb l'Ajuntament de Salt: valoració dels canals de comunicació, de les reunions de coordinació, de les mancances, propostes de millora, etc.
- Ajudes externes: valoració de les persones de pràctiques, voluntàries o de professionals externs, que participen en el dia a dia de la biblioteca (funcionament, formació, etc.).
- Recursos humans: avaluació de la gestió de les baixes, les relacions interpersonals, la resolució de conflictes, etc.
- Usuaris: dades quantitatives, dades qualitatives, volum i resolució de conflictes, els usuaris joves, els infants de menys de 3 anys, rol dels pares i familiars, etc.
- Horaris i calendari: valoració de la combinació dels horaris dels diferents professionals, i del calendari del curs anterior.
- Projectes, serveis i activitats: valoració general dels diferents projectes, serveis i activitats que ha desenvolupat la biblioteca durant l'any anterior.
- Propostes de millores i establiment de tasques a realitzar.

Per tant, podem destacar que la Biblioteca d'en Massagran es base en un projecte d'educació integral, que proporciona les condicions bàsiques per aprendre al llarg de la vida, per decidir lliurement, i pel desenvolupament cultural de l'individu i dels col·lectius, a través del treball en xarxa, la relació amb l'entorn, el vincle, les relacions personals i afectives, etc.

6.2 Biblioteca Infantil i Juvenil Can Butjosa

CONTEXT - La Biblioteca Can Butjosa es troba ubicada a Parets del Vallès, un municipi al sud-oest del Vallès Oriental, que té una extensió de 9,1 km², incloent-hi

l'enclavament de Vila-rosal, entre els termes de Lliçà de Vall i Lliçà d'Amunt. Té 17.805 habitants, i segons les dades referents a l'any 2010 de Idescat⁹ els darrers 10 anys la població de Parets del Vallès ha augmentant uns 3.300 habitants, de manera que actualment, gairebé un 18% de la població són infants i joves de menys de 16 anys.

En aquest context, fruit d'un conveni entre la Generalitat i l'Ajuntament de Parets del Vallès, el 10 d'abril de 1983 es van obrir les portes de la biblioteca Infantil i Juvenil Can Butjosa, una de les poques biblioteques especialitzades per a nens que existeixen a Catalunya, ubicada en una casa de pagès antiga rehabilitada. A més, des de l'any 1995 la biblioteca Infantil i Juvenil Can Butjosa va decidir associar-se a la UNESCO, moment des del qual va passar a pertànyer a la UNAL i al Grup de Biblioteques Catalanes Associades a aquesta organització. Posteriorment, l'any 1996 es van reconèixer les seves tasques en rebre el rècord català del lector amb edat més precoç. En aquest moment, compta amb un fons de 21.000 llibres de 60 països diferents.

FUNCIONS - La biblioteca és un espai de convivència i un espai educador que vol ser una amable invitació a descobrir-nos a nosaltres mateixos a través dels llibres i la lectura.

La Biblioteca Can Butjosa s'estableix com a un clar referent en biblioteques educadores, basant-se en que educar vol dir, entre altres coses:

- Acostumar: contribuir a crear hàbits d'ús, de lectura, de comportament, etc.
- Civilitzar/culturitzar: treballant pel desenvolupament cultural i social del context, de forma coordinada amb l'ajuntament, l'escola, el carrer, etc., sota el principi de ciutat educadora.
- Criar/nodrir: acompanyar els infants el descobriment de la lectura i el manteniment del seu interès.
- Cultivar: treballar internament pel manteniment del fons i l'afició a llegir-lo i a consultar-lo, mitjançant una tria acurada, una animació eficaç i una àmplia difusió.
- Encaminar: acompanyar en el procés de creixement, descobriment i formació que ens aporten els llibres.

⁹ <http://www.idescat.cat/> (Consultada al setembre de 2011).

- Ensenyar: mostrar tots els mitjans que posa a la disposició dels ciutadans: documents i materials, activitats que es realitzen, serveis que s'ofereixen, etc.
- Formar: futurs usuaris de diferents biblioteques.
- Instruir: ajudar els que freqüenten la biblioteca a perfeccionar-se com a usuaris, com a lectors i com a persones, mitjançant uns objectius didàctics presents en la tasca de cada dia.
- Orientar: per arribar a ser usuaris autònoms i localitzar sols la informació que necessitin.
- Polir: possibilitar que els usuaris entrin en contacte directe amb llibres bells, ben editats, i sensibilitzar els lectors envers els bons llibres.

Basant-se en què la lectura és educadora per si mateixa, i tenint com a marc de referència el Manifest de la UNESCO de la Biblioteca Pública (1994), la biblioteca destaca com a Biblioteca Educadora els següents 3 objectius educatius globals prioritaris:

1. *Ajudar els nens i joves a esdevenir uns bons usuaris de biblioteca que s'hi moguin amb facilitat, que no tinguin bibliotecofòbia, que sàpiguen trobar la informació que desitgen mitjançant els catàlegs, que coneguin les normes de la biblioteca i les compleixin i que siguin conscients dels serveis que, com a usuaris, tenen dret a rebre.*
2. *Ajudar els nens i joves a esdevenir uns bons lectors que sàpiguen triar llibres atractius o que els interessin i que això els porti a desitjar-ne d'altres, que descobreixin el gust de llegir en llibertat, és a dir, escollir què, com i de quina manera i que ho puguin dur a terme a la nostra biblioteca.*
3. *Ajudar els nens i joves, com a persones que formen part d'una societat, a adquirir uns hàbits de comportament específics que els enriqueiran i els ajudaran a integrar-se a la comunitat i al país on viuen¹⁰.*

Aquests objectius globals, es concreten amb els següents objectius específics:

1. *Donar a conèixer la biblioteca.*
2. *Potenciar l'ús de la biblioteca.*

¹⁰ <http://bibut.parets.org> (Consultada al setembre de 2011).

3. *Donar a conèixer les normes de la biblioteca.*
4. *Ajudar a les persones usuàries a adquirir uns hàbits de comportament específics.*
5. *Ajudar a les persones usuàries a orientar-se dins la biblioteca.*
6. *Donar a conèixer el fons de la biblioteca.*
7. *Fer conèixer als lectors la diversitat de les fonts d'informació-*
8. *Ajudar als lectors a valorar la utilitat de les obres de referència.*
9. *Ajudar les persones usuàries a interpretar correctament els elements que els permetran identificar un document.*
10. *Donar a conèixer les diferents modalitats de classificació dels llibres.*
11. *Donar a conèixer la memòria de la biblioteca.*
12. *Facilitar que les persones usuàries aprenguin a explorar la memòria de la biblioteca.*
13. *Ajudar els lectors a reconèixer el camí que han reconegut com a usuaris de biblioteca.*
14. *Facilitar que les persones usuàries puguin demostrar que coneixen i que respecten les normes de la biblioteca.*
15. *Encomanar les ganes de llegir.*
16. *Ajudar les persones usuàries a valorar el camí que han recorregut com a lectores.*
17. *Facilitar que les persones usuàries demostrin davant els companys de lectura que són bons lectors.*
18. *Sensibilitzar els lectors pel que fa a la il·lustració.*
19. *Situar la biblioteca i el llibre com a resposta als interrogants de la vida de cada dia.*
20. *Informar les persones usuàries sobre el procés que segueix un llibre des del moment que arriba a la biblioteca fins que poden disposar-ne.*
21. *Evidenciar que la Biblioteca Can Butjosa és un pas cap a les altres biblioteques.*
22. *Difondre entre els que freqüenten la biblioteca els drets i els deures que els corresponen com a usuaris, lectors, i subratllar la necessitat de respectar els que corresponen als altres.*
23. *Ajudar les persones usuàries a relacionar-se amb altres infants, joves i adults d'altres àmbits culturals i socials.*

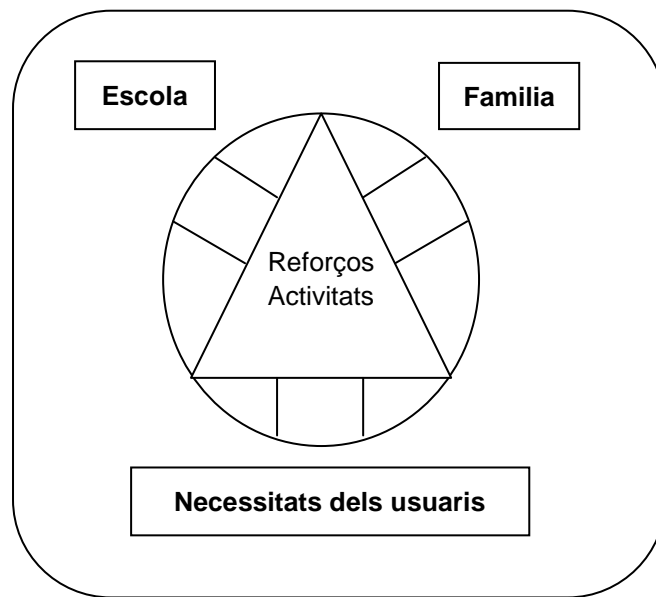
24. Ajudar els usuaris a integrar-se en el poble on viuen.

25. Ajudar els usuaris a esdevenir ciutadans del món¹¹.

Per tal d'arribar a aquests objectius, des de la biblioteca Can Butjosa s'utilitza l'animació com principal eina educadora. L'animació ajuda a atreure els lectors. No es tracta de captivar-los obrint més expectatives de les que es puguin complir, sinó d'informar-los i oferir-los els serveis que com a ciutadans tenen dret a rebre i dels quals tenen dret a gaudir. Els instruments de l'animació amb els quals treballen són els reforços i les activitats. Per una banda, els reforços són el conjunt d'elements que ajuden a enfortir els objectius, tot donant-los suport, és a dir, són el que les persones usuàries reben sense adonar-se'n. Aquests són útils per preparar el terreny, desvetllar l'interès per les coses, deixar constància de tot allò que calgui, ajudar a educar, a informar, a trobar informació o a ampliar-la, sorprendre, crear expectatives, o reforçar el lligam amb les famílies dels usuaris. Per altra banda, les activitats són els actes que es fan amb entusiasme, vivacitat, passió i alegria, en els quals, els usuaris hi participen activament, tant a nivell individual com col·lectiu. Aquestes activitats sempre han de respondre a un objectiu, han d'anar contextualitzades o vinculades a d'altres activitats o elements, i mai s'han de produir quan no hi ha res que vagi més enllà, o que no compleixi les expectatives que ha creat en els usuaris o lectors. Totes les activitats han de conduir a la lectura i/o al llibre, o bé la lectura i/o el llibre han de conduir a l'activitat. A més, es pretén facilitar que la trobada amb el llibre es produeixi en una situació creativa, on es tracta de jugar a biblioteques, amb tot el que això implica. Així, tot el treball que es realitza des de la biblioteca es basa en les relacions que s'estableixen entre escola, família i biblioteca, donant una alta importància a la família, entesa com al primer factor lector de l'infant.

D'aquesta manera, la biblioteca esdevé una biblioteca rodona, que segueix el següent esquema:

¹¹ <http://bibut.parets.org> (Consultada al setembre de 2011).

Font: elaboració pròpia

A nivell metodològic, un dels principals trets distintius de la biblioteca és la presència dels éssers màgics en tota la globalitat de la biblioteca. El Follet, la Lula o la Bèstia que encomana les ganes de llegir, són només alguns dels personatges que donen vida a l'espai i al seu conjunt de projectes i activitats. Així, els diferents professionals de la biblioteca, fan la feina amb molta professionalitat, però sense oblidar dels ingredients més humans com l'amor, la voluntat, la il·lusió i l'alegria.

A més, un element a destacar és la utilització de la relació amb l'entorn i el treball en xarxa, com a suport per a una gestió cultural, social i educadora eficaç. Col·laboració amb d'altres centres que treballen per la difusió de cultura com casals culturals, museus, escoles de música, amb les entitats que treballen o que poden afavorir la lectura, com els centres d'ensenyament (escoles bressol, escoles de primària, escoles d'educació especial, instituts de secundària, escoles d'adults, etc.), les famílies, les llibreries, els editors o altres biblioteques, amb professionals del municipi com treballadors socials, psicòlegs municipals, educadors de carrers, policia local o el jutge de pau, i una àmplia varietat de centres, entitats o associacions: casals d'avis, residències de gent gran, grups de voluntariat, la creu Roja, esplais infantils i juvenils, agrupaments escoltes, la comissió de festes del propi ajuntament, associacions de veïns, entitats esportives, serveis sanitaris, escoles de natura, grups ecologistes, etc.

La Biblioteca Infantil i Juvenil Can Butjosa és una biblioteca de llibres, on els CD's de música, els DVD's, o les pel·lícules en són mers reforços o suports de determinades activitats. A més, la biblioteca no està informatitzada, de manera que no disposa d'ordinadors pels usuaris, de servei d'internet wifi, i utilitza un sistema de préstec manual.

La biblioteca també esdevé un espai de formació. Sota el principi que educació no equival a escolaritat, la biblioteca s'estableix com a centre de coneixement, on no s'ha limitat sols als que compta en els llibres, sinó que ha observat el potencial d'aquesta de ser un espai generador d'una formació molt específica, sempre relacionada amb els àmbits, camps i temàtiques més propers a la seva essència. Així, la biblioteca esdevé un centre formador en permetre que es trobin i puguin créixer junts persones, grups, amics amb els mateixos interessos tenint accés als documents i a la vida que al seu voltant es genera. Els principals projectes de formació que es realitzen, en funció dels col·lectius són:

a) Infants:

- Taller d'escriptura i il·lustració : El meu llibre
- Taller de Contacontes. (en preparació)
- Equip B
- Artteràpia

b) Joves:

- Formació de Voluntariat per a les Biblioteques
- Tutorització de les seves pràctiques universitàries i d'Institut.

c) Famílies:

- Taula Camilla
- Creixem llegint
- Tallers de jocs de falda

d) Professionals o futurs professionals, relacionats amb els infants, els llibres i la relació entre els uns i els altres:

- Trobada de contacontes: Espai de reflexió al voltant dels contes
- Trobada de mestres: Espai de reflexió sobre la lectura i com encomanar-la
- Fes el teu repertori de contes
- Cursos d'especialització en l'àmbit de les Biblioteques Escolars i Infantils i l'educació

e) Escola d'estiu.

DESTINATARIS - Malgrat que la Biblioteca Can Butjosa és una biblioteca infantil i juvenil, és a dir, que està pensada especialment per a aquests col·lectius, està oberta a tota la població convertint així a usuaris, tant a infants i joves com a pares, professionals, persones amb edats lectores diferents, etc. Pel que fa als joves, aquests no només disposen d'un espai pròpiament pensat per a ells, sinó també d'un fons propi tant pel que fa a coneixement, com a novel·la juvenil. Cada tarda uns 150 nens i joves es troben a la Biblioteca Can Butjosa.

ACTIVITATS - La biblioteca disposa a més, d'un espai propi pels joves, d'una bebeteca, de l'espai de la fada, amb llibres d'arreu del món, d'un espai de coneixements, un espai d'imaginació, una zona de revistes, etc. Malgrat la possible distinció de diferents espais, tots els usuaris de la biblioteca tenen lliure circulació dins la biblioteca, i poden utilitzar els diferents espais.

En aquests espais, la biblioteca desenvolupa i dur a la pràctica, entre d'altres, els següents projectes, serveis i activitats:

- *Activitats de Nadal*: exposició de llibres nous, butlletí de novetats, felicitacions per als companys, visita a d'altres biblioteques; loto-llibre, etc.
- *Mes de la pau*: activitats el voltant de la pau i els valors.
- *Aniversari de la Biblioteca*: festa especial de celebració del naixement de la biblioteca.
- *Activitats de Sant Jordi*: exposició de novetats, visites d'escoles, etc.
- *Mes de la natura*: guia de lectura, exposició de material, activitats plàstiques, diapositives, xerrades a càrrec de grups ecologistes del nostre entorn o especialistes sobre el tema triat, etc.
- *Bibliovacances*: realització d'una guia de lectura.

- *Hora del conte*: cada divendres a les 6 de la tarda es poden sentir històries fascinants sobre pirates i els seus tresors, històries misterioses de fantasmes, contes d'animals, genis que s'amaguen dins d'ampolles, fades, bruixes i bruixots o intrèpids mariners que naveguen per mars desconeguts en busca d'aventures.
- *Tertúlia literària*: de forma mensual.
- *Trobades de lectura*: de forma trimestral la biblioteca organitza unes trobades periòdiques dedicades als mestres per parlar de temes relacionats amb la lectura, l'ús de la biblioteca, les visites didàctiques etc.
- *Pla de Lectura*: presentació mensual a les escoles del poble de llibres i contes, del fons duplicat de la biblioteca, que es deixen a disposició dels alumnes fins la propera presentació. Té dues àrees diferenciades: la de contes i la de lectures.
- *Visites formatives i didàctiques*: estudiants de diferents cursos i nivells educatius visiten la biblioteca.
- *Apadrinantge*: des del curs 1995/1996 la biblioteca disposa d'un projecte propi de es voluntariat. Es realitzen cursos formatius, fet que comporta que els lectors més grans estableixin una nova relació amb la biblioteca, creixin com a persones i participin activament per millorar el seu entorn. A més, de forma setmanal, els infants de la biblioteca poden rebre atencions personalitzades, afecte, informació i coneixement. Actualment es realitzen apadrinantges a uns 16 o 17 infants.
- *Bebeteca*: servei d'atenció especial per a la petita infància (de 0 a 6 anys) que inclou, a més d'un espai i un fons de llibres, triats per les necessitats dels més menuts i les dels seus pares, el préstec d'aquests llibres, xerrades periòdiques sobre el seu ús i el dels contes i un assessorament i atenció constant.
- *Bibliomòbil*: servei per atendre a tots aquells infants que degut a discapacitats físiques o psíquiques, momentànies o permanents, no podien accedir als serveis de la biblioteca. Se'ls fa arribar la biblioteca a casa, i disposen de voluntaris que els duen materials diversos i els expliquen contes a domicili.
- *Taula Camilla*: servei estructurat com un espai familiar dedicat a la lectura, per ajudar els pares a triar els contes perquè els puguin compartir amb els seus fills i que convisquin plegats a la biblioteca els sentiments i l'afecte que aquest fet desperta. Els pares d'infants menors de 6 anys usuaris de la bebeteca que estiguin interessats poden assistir amb els seus fills un cop al mes a la biblioteca, on després d'una activitat conjunta, un conte explicat pel personal de la biblioteca, els pares deixen

els fills, i al voltant d'una taula comenten i comparteixen els seus dubtes i descobriments sobre el fet de compartir contes amb ells.

- *Audicions*: de teatre, cinema i música.
- *Concursos*: punts de llibre, redaccions, etc.
- *Celebracions*: de diverses diades mundials.
- *Exposicions*: llibres, materials, fotografia, etc.
- *Tallers diversos*: poesia, còmic, il·lustració, contacontes, Jocs de Falda, etc.
- *Visites*: d'autors o il·lustradors:
- *Xerrades*: sobre diverses temàtiques.
- *Cursos*: com per exemple El Conte com a Eina de Creixement Personal.
- *Paradeta solidaria*: venda de llibres d'ocasió a favor de la ONG Cuarto Mundo.
- *Dissabtes en família*: descobrir el ritme i la màgia de les paraules amb contes i cançons.

A més, presenta entre d'altres, els següents reforços:

- Àlbum de punts de llibre
- l'Auca
- La Bèstia que encomana les ganes de llegir
- Butlletins de novetats
- La Caseta dels contes
- Dossiers d'autors i d'il·lustradors
- Dossiers de notícies de temes puntuals i d'actualitat
- Dossiers de sumaris de revistes
- La família dels óssos
- El Follet
- Guies de Lectura
- Els llibres que he viscut
- Pastís d'estadístiques
- Punts de llibre
- Quan la gent de Parets som notícia
- TvBib

De tots els projectes i activitats, caldria destacar especialment El bibliotecari del dia, una activitat on cada dia diferents infants aprenent a estimar els llibres, la lectura i la biblioteca a partir de jugar a biblioteques, és a dir, de participar de forma activa en la realització de totes les tasques del bibliotecari: préstec, forrar, ordenar, etc.

ORGANITZACIÓ - A la biblioteca hi treballen 6 professionals. D'aquests, caldria destacar, no només la presència de perfils professionals vinculats a l'àmbit pedagògic, sinó també el fet que molts d'ells de petits van ser usuaris de la pròpia biblioteca.

6.3 Potencialitats i limitacions de les biblioteques infantils i juvenils

Per tal d'iniciar un procés d'anàlisi i reflexió entorn els avantatges i les potencialitats educatives de les biblioteques infantils i juvenils respecte les biblioteques públiques destinades al conjunt de la població s'ha dut a terme un conjunt de 10 entrevistes a diversos professionals i usuaris de les diferents tipologies de biblioteques infantils plantejades, fent referència a les següents qüestions:

- Avantatges i inconvenients dels diversos tipus de biblioteques estudiats.
- Possibles avantatges de disposar de biblioteques o sales específicament destinades a joves.
- Llindar d'edat dels destinataris de les biblioteques infantils.
- Repercussions i limitacions dels espais.
- Relació entre les tipologies de biblioteques infantils i els projectes i activitats que desenvolupen.
- Relació entre les tipologies de biblioteques infantils i la implicació dels adults (pares i familiars).
- Relació entre les tipologies de biblioteques infantils i l'autonomia i el desenvolupament dels infants.
- Relació entre les tipologies de biblioteques infantils i la normativa i les pautes de convivència.
- Tendències de futur en relació a les diferents tipologies de biblioteques infantils.
- Propostes de millora en relació als diferents tipus de biblioteques infantils.

Podem trobar el guió utilitzat en les entrevistes a l'annex I.

Les biblioteques seleccionades per a la realització de les entrevistes, presenten les característiques següents:

▪ Biblioteca A:

- Comarca: Gironès.
- Usos diaris: menys de 200.
- Professionals: 3 professionals (1 coordinador/a i 2 tècnics/es en animació sociocultural).
- Pluralitat d'usuaris: elevat nombre d'usuaris infantils.

▪ Biblioteca B:

- Comarca: Gironès.
- Usos diaris: més de 200.
- Professionals: 6 professionals (1 director/a, 1 bibliotecari/a, 3 auxiliars-tècnics i 1 subaltern).
- Pluralitat d'usuaris: elevat nombre d'usuaris d'origen estranger.

▪ Biblioteca C:

- Comarca: Baix Empordà.
- Usos diaris: més de 200.
- Professionals: 6 professionals (1 director/a, 1 bibliotecari/a, 3 auxiliars-tècnics i 1 auxiliar).
- Pluralitat d'usuaris: elevat nombre d'usuaris temporals en època de turisme.

▪ Biblioteca D:

- Comarca: Alt Empordà.
- Usos diaris: menys de 200.
- Professionals: 3 professionals (1 bibliotecari/a, 1 auxiliar i 1 subaltern).
- Pluralitat d'usuaris: -

▪ Biblioteca E:

- Comarca: La Selva.
- Usos diaris: menys de 200.
- Professionals: 1 professional (auxiliar-tècnic).

- Pluralitat d'usuaris: freqüent presència d'usuaris en edats avançades.

Els resultats de les entrevistes es poden agrupar en funció dels elements analitzats en tres grans blocs; un primer bloc on es recullen les potencialitats i les limitacions dels tres models de biblioteca plantejats (biblioteca infantil i juvenil, sala infantil o secció infantil) recollits a partir de les aportacions dels participants del treball de camp, un segon bloc, on aquests participants valoren les possibles relacions entre els models de biblioteques, i un conjunt d'aspectes com l'autonomia dels infants, les repercussions dels espais o la normativa i les pautes de convivència, i finalment, un tercer bloc, on s'apunten les opinions dels entrevistats en relació a les tendències de futur dels diferents models i les seves propostes de millora.

A continuació, s'exposen els resultats de les entrevistes realitzades, on es poden observar com en tots els aspectes analitzats hi ha una manca de consens, i una gran diversitat d'opinions i posicionaments, tant pel que fa referència als professionals, com als propis usuaris.

6.3.1 Potencialitats i limitacions dels diferents models

Pel que fa referència al primer bloc, vinculat a les potencialitats i les limitacions dels diferents models de biblioteca plantejats, les persones participants en el treball de camp presenten com a principals avantatges de les *biblioteques infantils i juvenils*, el fet de ser biblioteques pensades especialment per a infants i joves, és a dir, serveis on tots els esforços, treballs, objectius, etc. es destinen als infants i joves, prioritzant en tot moment el més convenient per ells: estimulació, distribució de l'espai, seguretat del mobiliari, etc. Així, han valorat que són espais que poden fugir dels plantejaments tradicionals d'altres biblioteques més generalistes, oferint una major concreció dels objectius, i una major atenció al col·lectiu. A més, s'ha pogut recollir que són biblioteques amb una potencialitat d'atracció més gran, degut a la major permissibilitat i flexibilitat en tant que a normativa: soroll, parlar, treballs en grup, etc., que els permet actuar amb més comoditat i naturalitat, i al nombre i la varietat de les activitats que es desenvolupen: sortides culturals, teatre, revistes, etc. També s'han destacat com a potencialitats de les biblioteques infantils i juvenils, la sensibilitat dels seus professionals a les necessitats dels infants i joves, degut a la seva formació i experiència amb infants, la importància

que prenen les relacions entre infants, incloure el préstec dins l'espai infantil, la proximitat i el vincle existent entre els professionals i els usuaris, la implicació dels professionals en les activitats i dinàmiques de la biblioteca, i finalment, la possibilitat de desenvolupar aquests elements, respectant les necessitats i interessos dels adults.

Per altra banda, les persones entrevistades han considerat com a principals inconvenients d'aquest model de biblioteca, la seva poca tradició i desenvolupament teòric i pràctic, el fet de ser iniciatives molt minoritàries, poc extenses i conegudes, les possibles dificultats en la interacció entre diferents models de biblioteques, i en les seves respectives normatives, així com en la transició d'una biblioteca infantil i juvenil a una biblioteca pública, i també el perill d'oblidar que els adults (pares, familiars, responsables, acompanyants, etc.) són també públic objectiu de la biblioteca, i no sempre hi trobin un espai adients per a ells. A més, s'ha obtingut que són biblioteques que no disposen de tants llibres de consulta i tanta bibliografia, el risc d'esdevenir un espai de joc, més que no pas un espai lector, la fragmentació de la comunitat en col·lectius i la necessària despesa de temps i de desplaçament en l'acompanyament del nen o nena a la biblioteca.

En relació a les *biblioteques amb sala infantil*, a través dels resultats de les entrevistes podem observar com es presenten com a principals avantatges la separació física entre dos usos de la biblioteca que són prou diferents en funció dels usuaris, permetent que tots els usuaris facin un ús adient de la biblioteca, alhora que comparteixen un mateix equipament, un referent geogràfic cultural i la disposició d'un únic servei unificat per tota la vida, que esdevé un punt de referència per tota la ciutadania. A més, els participants han considerat positiu que es disposa d'una dinàmica compartida i es satisfan els interessos tant dels pares com dels fills, és a dir, els nens poden disposar d'un espai propi a les seves necessitats, on els pares els poden acompanyar, però a la vegada, els pares disposen d'un espai propi a les seves necessitats. També s'han obtingut com a potencialitats d'aquest model que tant infants com joves i adults, poden disposar de la globalitat dels documents que la biblioteca ofereix, la practicitat de compartir espais, la flexibilitat a nivell de comportaments que permet la separació d'espais en sales, el fet de disposar d'espais separats, però amb la possibilitat d'espais comuns que apropa als infants a la biblioteca tradicional, facilita l'acompanyament dels pares, la relació i la interacció, permet una transició més fàcil de la sala infantil a la

d'adults, i la possibilitat d'atendre correctament tant infants com adults, ja que per exemple es poden desenvolupar activitats infantils, sense interrompre la dinàmica general de la biblioteca. Finalment, s'ha destacat que amb la disposició de diferents sales la biblioteca esdevé un veritable centre d'informació i documentació, destinat al conjunt de la comunitat, que vetlla per les seves relacions.

A nivell de inconvenients o desavantatges del model de biblioteca pública que disposa d'una sala infantil, s'han destacat els possibles conflictes de soroll o normativa en les zones comunes, les dificultats dels joves per trobar el seu propi espai, a la sala infantil o a la sala d'adults, i l'exigència en el compliment de la normativa a la sala d'adults. A més, des del punt de vista de la biblioteca, alguns professionals han argumentat que la separació física obliga a plantejar-se el desdoblament de serveis i pot comportar la renúncia del préstec, perdent un moment de relació molt important, o també que no es destinin professionals específics a l'atenció exclusiva dels infants, els joves i els seus familiars. Així, es tendeix a pressuposar que la responsabilitat dels infants és dels pares i no de la biblioteca o dels seus professionals, i hi ha risc que els infants quedin oblidats, que no s'acabin atenent correctament: pocs professionals qualificats, manca de normativa adaptada a la primera infància, etc., o que no es facin tantes activitats infantils com correspondria. Finalment, s'ha apuntat, que és un model que requereix de molt d'espai i per això, no tots els municipis se'n poden beneficiar.

Pel que fa al tercer model de *biblioteques amb una secció infantil*, s'han obtingut com a resultats, que els principals avantatges són el valor exemplificant dels adults davant el comportament i el compliment de la normativa dels infants, la possibilitat que tots els usuaris disposin de bibliografia tant d'adults com d'infants, la integració de tots els serveis, un major control dels infants, la proximitat entre els infants i els adults (pares, avis...), la proximitat entre tot els col·lectius i els perfils d'usuaris, la practicitat de cares a l'adult, l'aprenentatge de la normativa de les biblioteques des dels primers anys de vida, un major control de l'espai, i una visió més global de la biblioteca. A més, s'ha considerat que en cas de biblioteques petites amb poc personal és el millor, ja que poder oferir un professional atenent a cada sala, que no disposar de sales sense professionals. Finalment, s'ha destacat el fet que permet que tots els municipis disposin d'espais bibliotecaris.

Per contra, el principal inconvenient d'aquest model que s'ha recollit és la dificultat per a que tots els col·lectius trobin un espai adient a les seves necessitats dins una mateixa sala.

L'equilibri entre usuaris en una sola sala sol trencar-se, durant el curs escolar, a favor dels infants i joves a partir de l'hora de sortida de les escoles i instituts. La biblioteca pot esdevenir un territori exclusiu i excloent d'un sol tipus d'usuaris enfront dels altres (Entrevista 1).

Els participants en el treball de camp han considerat, de forma repetida, que si el col·lectiu infantil i juvenil és molt nombrós, pot acabar comportant una disminució del nombre d'usuaris en edat adulta, convertint així la biblioteca en un espai infantil, on els adults només fan ús del servei de préstec. És a dir que la biblioteca esdevé un espai de consulta i de préstec pels adults, i d'un espai més lúdic i de lleure pels infants. No obstant, també s'han detectat altres febleses com que no es disposa de gaire espai, la possibilitat que hi hagi situacions de molèsties o sorolls entre col·lectius, la dificultat per poder oferir a les persones adultes un espai de silenci i treball, la impossibilitat de ser menys flexible amb la normativa, i la necessitat de tenir més control sobre els infants, dificultats en la realització d'activitats tant infantils com per adults, possibles conflictes de compliment de la normativa, la combinació d'apropriacions diferents de l'espai dels diferents col·lectius d'usuaris, dificultats per a poder atendre correctament tots els perfils d'usuaris. Finalment, cal destacar que la manca d'un espai propi per a cada col·lectiu dificulta que es puguin dur a terme tots els possibles usos de la biblioteca.

Al fer referència a la possibilitat de crear espais bibliotecaris propis per als joves, ja siguin *seccions, sales o biblioteques juvenils*, també s'han pogut detectar tant potencialitats com limitacions.

Pel que fa als possibles avantatges, les persones entrevistades han aportat que els joves podrien disposar d'un espai que normalment no tenen en les biblioteques tradicionals, podent oferir-los un espai propi adaptat a les seves necessitats: informalitat, proximitat comoditat, espais atractius, etc., tenint en compte l'ús que fan de la biblioteca, i els serveis, projectes o activitats que la biblioteca els pot oferir, la possibilitat que la

normativa sigui adaptada als joves i les seves necessitats, i atendre de forma específica el col·lectiu jove. També s'han destacat avantatges com la separació d'un sector d'usuaris amb els quals la resta d'usuaris no sol tenir una convivència massa fluïda, la major facilitat per trobar la documentació adequada a la seva edat, la disposició de professionals sensibles a les necessitats dels joves, el major control del col·lectiu jove, l'augment de la facilitat de la transició de la biblioteca infantil a la biblioteca per a adults. Finalment, cal destacar que s'ha aportat que cal fer un anàlisi de necessitats de les maneres d'apropiació de la lectura dels joves, i oferir-los espai bibliotecaris flexibles que s'hi adaptin, i que cal aprofitar complicitats entre la biblioteca i altres serveis adreçats a joves: punt jove, centre jove, casal de joves, etc.

No obstant, els participants en el treball de camp també han aportat alguns inconvenients com el gran risc de fracàs degut a les dificultats per connectar amb els joves com a col·lectiu i a les dificultats per a crear serveis atractius destinats al jove, la manca de tradició i pressupost econòmic, el requeriment de molts esforços: espai, fons específic, professionals, etc., i les dificultats per a poder participar-hi amb germans o familiars. També s'ha apuntat la necessitat disposar de seccions o sales pròpies, però no de biblioteques específiques per a persones joves, per tal de poder oferir una única biblioteca per a tothom i no separar la comunitat per col·lectius. Finalment, s'ha remarcat que implicaria que es destinessin excessius esforços a un col·lectiu que tendeix a utilitzar poc la biblioteca. L'ús de la biblioteca per part dels joves no requereix d'un espai propi, ja que els joves disposen a la biblioteca pública tant d'un fons com d'un espai adequat, i també disposen d'altres serveis propis, on trobar-se, utilitzar l'ordinador, etc.

6.3.2 Relació entre els models de biblioteca i els aspectes analitzats

Pel que fa referència al segon bloc, on els participants han valorat les possibles relacions entre els models de biblioteques plantejats, i un conjunt d'aspectes concrets com l'autonomia dels infants o les repercussions dels espais, cal destacar que els resultats en preguntar fins a quines *edats* s'haurien de destinar aquests espais bibliotecaris infantils, ja siguin seccions, sales o biblioteques, hem pogut observar com hi ha una manca d'acord i una gran diversitat de propostes, que van des dels 12 anys fins als 16, incidint

majoritàriament en els 12 o els 14 anys. No obstant, es tendeix a apostar per una gran flexibilitat en les edats dels quals fan ús d'aquests espais infantils de les biblioteques.

L'ideal és als 12 anys, per tal de fomentar la relació amb les etapes de l'ensenyament. El principal inconvenient és el punt xarxa, que essent comú a totes les comarques gironines, obliga a que els joves de fins a 14 anys utilitzin els ordinadors destinats a infants (Entrevista 3).

En relació a les possibles **repercussions dels espais** bibliotecaris, els resultats de les entrevistes, ens mostren també una ampla varietat d'opinions que van des de posicionaments que es basen en què no hi ha cap limitació en relació als espais, sinó que només cal pensar què cal fer en cada espai i com adaptar-ho per assolir els objectius prioritaris, fins a plantejaments que consideren que els espais són limitadors i determinants, ja que defineixen la globalitat de la dinàmica de la biblioteca: normatives i flexibilitat, relacions entre edats i col·lectius, tipus de projectes a desenvolupar, etc. No obstant, en una gran majoria dels casos s'aposta pel fet que els espais faciliten, incideixen i condicionen en diversos elements com les dinàmiques de la biblioteca, els usos que es farà de la biblioteca, els perfils d'usuaris que participen de la biblioteca, etc., però aquests no determinen, sinó que a través de formes alternatives es poden superar les limitacions. Hi ha altres elements com el valor que es dona als diferents projectes i activitats, o les capacitats de planificació i gestió dels professionals que hi treballen, que permeten combatre les possibles limitacions dels espais. Finalment, cal destacar que els espais són fonamentals, i prenen una gran incidència en la globalitat de la biblioteca: usuaris, dinàmica, activitats, etc., i que la distinció d'espais, obliga a separar els usuaris, dificultant les relacions entre col·lectius.

Fent referència a la relació entre les tipologies de biblioteques infantils i els **projectes i activitats** que desenvolupen, després d'haver entrevistat a 5 professionals i 5 usuaris, s'ha detectat que els espais poden condicionar i facilitar alguns projectes més que uns altres, però que no han de determinar, sinó que quan es considera necessària o interessant una activitat o un projecte, cal buscar alternatives personalitzades i contextualitzades, per poder desenvolupar-ho. Amb planificació i preparació es poden desenvolupar tots els projectes si aquests es consideren suficientment importants, i amb suficient valor afegit. Així, la manca d'espai dificulta l'execució de múltiples activitats,

mentre que disposar d'espais per als diferents col·lectius o d'una sala d'activitats, permet combatre més fàcilment aquestes limitacions en la realització d'activitats. A més, els participants en el treball de camp també han considerat que el fet de disposar d'un espai específicament per infants, amb professionals centrats en aquests, permet desenvolupar una més ampla varietat de projectes i activitats que atenguin les seves necessitats. La biblioteca infantil i juvenil, possibilita una àmplia varietat de projectes, ja que tots els espais, recursos i professionals estan a la disposició de les necessitats dels infants i els joves. La sala infantil, possibilita poder realitzar projectes i activitats només per nens, però sempre incidint en la dinàmica de la biblioteca per a adults, fet que limita, però que a la vegada pot comportar enriquiment entre els projectes per a infants i els projectes destinats a d'altres col·lectius, però calen sempre professionals que es dediquin específicament a la sala infantil. La biblioteca on es comparteixen sales i espais presenta moltes més dificultats per poder realitzar activitats tant per a infants, com per a adults. Finalment, una biblioteca només per a joves o un espai destinat específicament al col·lectiu, fomentaria la realització d'activitats només pensades per a joves, activitats que actualment no es desenvolupen en moltes de les biblioteques catalanes.

Sobre la relació entre les tipologies de biblioteques infantils i la *implicació dels adults* (pares i familiars), hem pogut conèixer tant en professionals com en usuaris, una gran diversitat de posicionaments. Per una banda, s'han recollit opinions que consideren que no hi ha cap mena de relació i influència entre les tipologies de biblioteques i la implicació dels adults, però per altra banda, s'han detectat criteris diferents que es basen; o bé en què la implicació dels adults tendeix a ser inferior quan la sala infantil es troba en una biblioteca que disposa d'una sala per adults, o quan es comparteix sala, ja que l'adult disposa d'un espai per ell i les seves necessitats, que poden convertir-se en una distracció; o bé en què la implicació de l'adult serà major en les biblioteques on es comparteix espai, ja que no hi ha una separació física entre aquests, i si hi ha sales diferents, els adults no sempre estan a la sala infantil amb els nens, sinó que a estones estan sols; o per últim en què la implicació podria ser menor en les biblioteques infantils i juvenils, ja que hi pot haver confusió del rol que han de jugar els adults, i pot esdevenir un espai de lleure on s'interpreti que els professionals se'n fan càrrec o se'n responsabilitzen. Finalment, també s'han recollit aportacions basades en què no influeix

tant la tipologia de biblioteca, sinó l'actitud i la didàctica del personal que hi ha dins aquests espais.

Al fer referència a la possible relació i influència entre les tipologies de biblioteques infantils i l'*autonomia i el desenvolupament* dels infants, s'han analitzat posicionaments basats en una influència i relació nul·la, opinions que consideren que la influència és poca, ja que el temps que passen els infants a les biblioteques és molt poc com perquè desenvolupin conductes diferents a les que han consolidat en altres àmbits, i criteris que parteixen que l'autonomia de l'infant i el jove és major en una biblioteca infantil i juvenil, ja que tot està pensat per a fer-ho així, més fàcil i senzill. També s'han detectat opinions basades en que l'autonomia serà major en un espai compartit, ja que tenint els adults com a referents, el nen aprèn des del primer moment com cal actuar, i quin és el funcionament global de la biblioteca: com fer un préstec, com fer una devolució, com utilitzar els ordinadors, on trobar els documents, etc. Finalment, cal destacar la idea que quan el préstec no es realitza al propi espai infantil, es perd el contacte amb el nen, i que el que realment incideix en l'autonomia i el desenvolupament de l'infant són l'acolliment i les possibles recomanacions que poden realitzar els professionals. Per a l'autonomia i el desenvolupament és fonamental que el préstec i l'acolliment es realitzin en el propi espai infantil.

Pel que fa a la relació entre les tipologies de biblioteques infantils i la *normativa i les pautes de convivència*, els resultats del treball de camp indiquen que en general es tendeix a pensar en la necessitat d'una normativa i unes pautes de comportament unificades i compartides, però que puguin ser aplicades i contextualitzades amb un marge de flexibilitat en funció de les necessitats i els usuaris de cada biblioteca concreta. Hi ha posicionaments que consideren que el grau de compliment de la normativa i la seva estricta aplicació pot ser més flexible en una biblioteca infantil i juvenil, on la normativa pot ser més adaptada a les necessitats específiques dels infants i els joves. És a dir, que la normativa serà més flexible en biblioteques o sales infantils, ja que no s'ha de respectar estrictament el silenci de cares a altres usuaris. També pel que fa als joves i als estudiants cal flexibilitat en el silenci, i la biblioteca ha de possibilitar els treballs en grup. D'aquesta manera les bases normatives són les mateixes. Tanmateix, un espai només per a infants i joves permet aplicar de forma més flexible la normativa, i adaptar-la específicament a les necessitats dels infants i dels joves, sense

haver de contemplar les necessitats dels adults. A més, alguns professionals i usuaris entrevistats creuen que realitzant un bon treball educatiu, no té perquè haver-hi conflictes en la transició a la biblioteca d'adults, o amb d'altres models educatius, per a ser més o menys estricta amb la normativa. No obstant, també hi ha postures basades en que les biblioteques infantils i juvenils, poden dificultar que es complexi aquesta normativa, i que en una biblioteca amb diferents espais, la normativa es pot aplicar de forma diferent segons les característiques dels usuaris de cada espai, però respectant una normativa general comuna. Finalment, pel que fa a les biblioteques d'un sol espai compartit, hi ha qui considera que el nen s'acostuma a la normativa des de les primeres edats, però que a la vegada el compliment d'aquesta normativa és molt més difícil, ja que totes les persones, fent usos diferents de la biblioteca, es troben compartint espai, i no sempre es poden garantir les condicions òptimes per a totes les tasques que les persones venen a realitzar a la biblioteca.

6.3.3 Tendències de futur i propostes de millora

En relació al tercer bloc de resultats del treball de camp, vinculat a les tendències de futur i a les propostes de millora de les biblioteques infantils, s'ha recollit que els participants en la recerca destaquen sobre les *tendències de futur*, que degut a que actualment a Catalunya s'estan destinant molts esforços i treballs a les biblioteques infantils, però no a les biblioteques escolars, la possible existència i evolució de biblioteques infantils vinculades als centres educatius. A més, s'apunta una tendència a perdre's el sentit tradicional de biblioteca: lectura, deures, estudi, etc., i la manca de concepció d'aquesta visió per part dels més petits. Cada vegada tendim a parlar de biblioteques més obertes i lliures, i anem cap a un model de biblioteca informal que pot presentar certes similituds a un bar. Tot i que s'indica que s'aniran introduint més canvis vinculats a les normes tecnològiques i a la presència dels ordinadors, s'ha considerat que es seguirà en un model similar a l'actual, degut a l'alt pressupost que implica poder disposar de biblioteques específiques per a infants o joves. També s'han indicat tendències que consideren les biblioteques com a possibles espais per a practicar-hi cultura amb el veïnatge.

Imagino les biblioteques públiques en general i també les infantils com espais per a practicar-hi cultura amb el veïnatge. Les biblioteques infantils

cada cop més hem de presentar propostes lectores i escriptores múltiples. Seguirem anant a la biblioteca a llegir, amb totes les formes possibles però també per compartir-ho amb els altres, per créixer junts. Cultivar la lectura i l'esperit crític, la curiositat intel·lectual i la implicació a la comunitat. La biblioteca pública infantil haurà de ser l'espai que propiciarà lectors i lectures fora l'educació formal de l'escola que ha d'assegurar que tots els nens aprenguin a llegir i escriure correctament. Però llegir és molt més que una tècnica. Aprofundir la lectura literària, aquella que ens ajuda a eixamplar el propi món, a coneix-se'ns a nosaltres mateixos i als altres. La mediació entre els grans textos i els lectors. La lectura sempre entesa en el sentit més ampli i amb tots els mitjans (Entrevista 7).

Finalment, s'ha indicat que es tendiran a crear grans biblioteques amb espais diferenciats, per a poder desenvolupar projectes de forma simultània, i la possibilitat de crear espais propis pels joves.

En darrer terme, els resultats sobre les **propostes de millora** en relació als diferents tipus de biblioteques infantils apunten la necessitat d'augmentar la flexibilitat dels espais infantils, en relació a les edats dels destinataris i dels usuaris, dedicant més esforços a les biblioteques infantils, ja siguin biblioteques, sales o seccions, treballant l'autonomia dels usuaris i el plaer de la lectura des de les primeres edats, treballant la relació amb les escoles, facilitant recursos a les biblioteques escolars, incidint en la necessitat de treballar de forma conjunta la globalitat del nen, regulant l'entrada dels ordinadors a les biblioteques i definir-ne els límits, recuperant el llibre antic, clàssic: història, ciència, etc.,

Cal valorar com s'han d'invertir els diners dels ciutadans. Contemplar la possibilitat de comprar les novetats literàries, però no oferir-les de forma imminent. Reflexionar al voltant de com efecta el model de biblioteca d'últim mercat a les llibreries, al mercat de la música i del cinema, etc. I reflexionar al voltant de la gratuïtat de tots els serveis que s'ofereixen des de la biblioteca. Que sigui un espai públic no vol dir que tot hagi de ser gratuït (Entrevista 5).

Les persones entrevistades, també han considerat important l'augment de la implicació dels professionals en les sales, seccions o biblioteques infantils, desenvolupant un rol dinamitzador, treballant al voltant de la idea que totes les biblioteques han de respondre a les necessitats concretes de la seva comunitat, oferint formació específica al personal que treballa en les biblioteques infantils, possibilitant que els nens tinguin sempre un espai propi, fora dels adults i la creació de sales d'activitats en totes les biblioteques.

Tota la informació sobre els resultats obtinguts de les entrevistes es poden consultar en els annexos II i III.

7. Directrius, recomanacions i propostes de millora de la praxis educativa

Segons l'anàlisi Feliu, Mañà i Omella (1987), les Normes per a Biblioteques Públiques de Catalunya, elaborades per l'Associació de Bibliotecaris de Catalunya l'any 1984, per tal d'establir una base normativa mínima per a la construcció de la infraestructura bibliotecària a Catalunya, només feien referència als infants per parlar del fons i de l'edifici. Pel que fa referència a la zona infantil, s'especificava que *és molt important que la zona infantil sigui independent de la d'adults, ja que els infants són més sorollosos i fan també més activitats col·lectives. Té així mateix quatre espais diferenciat:*

- 1) La zona destinada a la tria, la lectura i la consulta de llibres. Tindrà, a més, algunes taules i cadires per treballar-hi ocasionalment. S'hi destinarà un espai de 3 m² per infant.*
- 2) La zona de prestatgeries i de bucs. Les prestatgeries seran també de lliure accés i pensades per a l'infant. La col·locació en bucs de llibres de format gros i dels destinats als més petits facilita la consulta directa dels infants.*
- 3) La zona d'activitats complementàries. Si no hi ha a la biblioteca una sala especial per a activitats complementàries en grup, es pot condicionar per això una part d'aquesta zona infantil, però sempre de manera que no interfereixi en la marxa general de la biblioteca.*
- 4) Si la zona infantil es independent, tindrà també un espai destinat a la informació, amb un taulell per al bibliotecari encarregat d'aquest servei i del préstec. Si no es independent, aquest servei el farà el bibliotecari encarregat des de la zona d'adults (Associació de Bibliotecaris de Catalunya, 1984:38).*

També en la guia *Guidelines for public libraries* elaborat l'any 1986 per l'IFLA, i analitzat per Feliu et al. (1987), que pretenia ser una guia per a professionals de l'àmbit bibliotecari, es citaven específicament els infants, però en aquest cas, en la majoria de serveis tractats com el préstec, les activitats, els llibres per als infants o la selecció de material:

- *PRÉSTEC I SERVEIS DE REFERÈNCIA PER A INFANTS: la provisió pels infants seguirà el model general, però les seves necessitats haurien de ser valorades de manera diferent en relació a cada punt dels analitzats per als adults.*
- *ACTIVITATS PER ALS INFANTS: molts dels punts recomanats per la IFLA sobre aquest tema son aplicables a tots els grups d'edat. Tot i això, un programa d'activitats específiques per a infants serveix per animar-los a tornar a la biblioteca i sentir que la visita a aquest centre es una interessant i divertida experiència. Això pot jugar un paper rellevant per a l'estímul intel·lectual i el desenvolupament social. Un programa ben plantejat d'activitats, encoratjarà l'ús dels llibres i d'altres materials de la biblioteca, i d'aquí l'interès que aquests promouen i complementen incloent els infants en activitats creatives de molts tipus. Les activitats seran limitades només per la imaginació del personal i pels recursos a l'abast de la biblioteca i de la comunitat (Guidelines for public libraries, 1986:19, en Feliu et al., 1987:30).*

A més, diversos autors i professionals de l'àmbit bibliotecari han reflexionat al voltant de les condicions necessàries per al bon funcionament de les biblioteques infantils. Segons Patte (1988) per al bon funcionament d'una biblioteca infantil cal considerar i no oblidar els següents aspectes:

- la importància que prenen els locals i els espais que ocupen aquestes biblioteques. Aquesta autora aposta clarament per espais acollidors i pràctics per tal de fer de la biblioteca un espai familiar i proper. La natural necessitat dels infants de moure's i expressar-se de diferents formes, en alguns casos pot causar problemes amb els usuaris adults de la biblioteques, que esperen de la biblioteca un espai de tranquil·litat i silenci. *Una sala de lectura reservada als lectors silenciosos deixa als nens, en altres sales, la possibilitat d'expressar-se de forma normal sense que se'ls hagi de reprimir una necessitat molt legítima, com és la de parlar i exterioritzar-se, sobretot després de la jornada escolar; no es pot exigir silenci al conjunt de la biblioteca (Patte, 1988:242)* [...] Disposar d'una sala de préstec, d'una sala de lectura silenciosa, eventualment d'una sala per reunions de petits grups, ja sigui per*

* Traducció pròpia.

l'hora del conte o el club de lectura, facilita la cohabitació d'activitats molt diferents (Patte, 1988:243).*

- la flexibilitat de la pròpia arquitectura de la biblioteca, que pugui ser adaptada a l'evolució de la societat, de les necessitats i fins i tot, de l'animació. Destaca que aconseguir una atmosfera acollidora dins la biblioteca, té molt a veure amb el mobiliari i la seva disposició. Si bé és cert que tot ha d'estar pensat i adaptat pels infants i les seves necessitats, també cal que els adults i els joves puguin sentir-se còmodes. Es tracte de crear espais on sentir-se com a casa, i on els infants puguin adoptar per llegir o discutir la posició que vulguin: estar asseguts al terra, sobre les taules, en tamborets, etc. En algunes biblioteques estrangeres com la biblioteca central de Guisbourg a Alemanya, o en moltes biblioteques americanes, s'està intentant cada vegada més, adoptar aspectes de supermercats o centres comercials, basant-se en que molts lectors es senten més agust en un espai a l'estil grans magatzems o fins i tot, a l'estil cafeteria.
- les competències que han de tenir els professionals de la biblioteca infantil. *En el marc de la biblioteca per nens, lliure de tot programa i plena de documents interessants, l'adult no pot fer el paper de posseir el saber; més aviat ha de comunicar la clau i el gust per aquest saber. Però com valorar i incentivar la curiositat del nen i alimentar-la si un no és curiós ell mateix i no posseeix el gust i el do de compartir? Com transmetre els desitjos de descobrir si un mateix no està interessat o si és secretament indiferent? (Patte, 1988:247)*.* El professional responsable d'una sala infantil requereix necessàriament d'una maduresa afectiva i intel·lectual, d'una curiositat oberta, d'aptituds com l'equilibri, l'humor, el gust per la comunicació i l'interès per tot allò que impliqui aprenentatge. A més, la capacitat de treball en equip és primordial, tant amb els professionals de la biblioteca (permanents o temporals), com amb tots els agents externs del territori que treballin amb el mateix col·lectiu, o amb el mateix àmbit de treball. No obstant, les aptituds no són suficients, i cal adquirir la competència del bibliotecari, ja que la gestió de la biblioteca infantil requereix d'una formació i d'un salari i reconeixement legítim. *A Dinamarca, [...] l'estatus del bibliotecari per nens és molt valorat en el si de les biblioteques públiques. Això es manifesta tant en la molt exigent formació, com en la*

* Traducció pròpia.

carrera i el salari. Per treballar amb nens s'ha d'afegir de forma efectiva, a la formació del bibliotecari, comú per a tots, una formació en pedagogia, un coneixement profund de la literatura infantil i del nen que s'afegeix a la necessària cultura general (Patte, 1988:248).*

- el permanent treball d'enquesta que han de realitzar totes les biblioteques, a fi de conèixer a la perfecció, no només els llibres i documents que poden interessar, sinó també el públic i la realitat que atenen, per tal d'assegurar que les noves adquisicions de la biblioteca, els tipus d'animació que es realitzen, i el funcionament global de la biblioteca, s'adequa a les necessitats reals dels infants en cada context temporal i territorial. *Els bibliotecaris novaiorquesos insisteixen en la necessitat de no emprendre cap «activitat d'animació» abans d'haver fet funcionar la biblioteca durant un any, i això ho fan per conèixer la realitat de la vida dels seus lectors habituals i potencials, saber com atreure'ls a la biblioteca. [...] Tenim molt en què el bibliotecari conegui tot el fons bibliogràfic de la sucursal, les escoles del barri y que no comenci de seguida a fer l'animació. Per això es requereix un any, més o menys. És funció de la freqüentació, de les necessitats del barri i també de la voluntat del bibliotecari per crear una animació vàlida (Patte, 1988:256)*.*

Diferents professionals i organitzacions com la IFLA incideixen en planificació i l'avaluació de la praxis educativa com a principals elements de millora de la pròpia pràctica. *És important que els que administren els serveis per a infants participin en el procés de planificació integral de la biblioteca per assegurar la comprensió i el suport d'aquests serveis en els objectius generals i en els plans a llarg termini de la biblioteca. La informació fiable sobre la seva realització és una eina necessària per avaluar i aplicar millores en els serveis oferts a tots els grups de població. Recollir periòdicament estadístiques i informació anecdòtica demostra responsabilitat, ajuda a planificar i prendre futures decisions administratives. Treballar a partir de competències estandarditzades garanteix el desenvolupament constant del personal i permet donar un millor servei al públic. També és de vital importància recollir estadístiques sobre la comunitat per confeccionar el mapa de diversitat cultural de l'àrea servida per la biblioteca (IFLA, 2009:17)*. És per aquest motiu, que la IFLA*

* Traducció pròpia.

posa a disposició dels professionals de les biblioteques infantils, materials específics que faciliten l'avaluació de la biblioteca, i la millora constant d'aquesta, i manuals de bones pràctiques, que recullen experiències concretes de referència arreu dels diferents països i continents (IFLA, 2009). D'aquestes experiències podríem destacar el Club de lectura per nous pares de les que han dut a la pràctica algunes biblioteques de Barcelona o de la mateixa ciutat, el Servei de Lectura a petits lectors.

Partint de tota la informació recollida mitjançant la cerca bibliogràfica i el treball de camp, podem afirmar que són molts els professionals que aposten per la rebuda i l'acolliment com a aspectes fonamentals en tot el conjunt de les biblioteques públiques. En el cas de les biblioteques infantils i juvenils, aquest moment també és clau, ja que és el primer contacte personal que un infant o jove fa amb la biblioteca i els seus professionals. És en aquest primer moment, on l'usuari pot intuir el rol que s'espera que adopti, l'actitud dels professionals, el grau de responsabilitat que se li atorga, la proximitat, etc. En les biblioteques públiques catalanes, la inscripció és gratuïta, però implica l'acceptació d'un compromís, respecte l'espai, els documents i la comunitat. En el cas dels menors, poden realitzar la inscripció ells mateixos, però necessiten d'una autorització dels pares. És en aquest primer moment, on cal incitar a l'infant o al jove a descobrir i aprofitar tots els espais i racons de la biblioteca, implicant-se i participant activament en els diferents projectes que s'hi realitzin. També és en aquest moment d'acolliment, on els professionals poden aportar consells i suggeriments sobre la lectura per tal de motivar a l'usuari, però és important respectar el propi desenvolupament de cada persona, i no interferir si l'usuari així ho prefereix.

A més, a través del treball de camp, s'ha pogut observar com professionals i usuaris de comarques gironines recomanen com propostes de millora del sistema bibliotecari català actual:

- augmentar de la flexibilitat dels espais infantils.
- la dedicació de més esforços a les biblioteques infantils, ja siguin biblioteques, sales o seccions.
- treballar l'autonomia dels usuaris i el plaer de la lectura des de les primeres edats, treballar la relació amb les escoles.
- facilitar recursos a les biblioteques escolars, incidir en la necessitat de treballar de forma conjunta la globalitat del nen.

- regular l'entrada dels ordinadors a les biblioteques i definir-ne els límits.
- recuperar el llibre antic, clàssic: història, ciència, etc.
- valorar com s'han d'invertit els diners dels ciutadans i reflexionar al voltant de com efecte el model de biblioteca d'últim mercat a les llibreries, al mercat de la música, del cinema, etc.
- reflexionar al voltant de la gratuïtat de tots els serveis que s'ofereixen des de la biblioteca.
- augmentar la implicació dels professionals en les sales, seccions o biblioteques infantils, desenvolupant un rol dinamitzador
- treballar al voltant de la idea que totes les biblioteques han de respondre a les necessitats concretes de la seva comunitat.
- crear sales d'activitats en totes les biblioteques.

Per tant, podem englobar les principals recomanacions i propostes de millora treballades a través de diferents blocs.

Primerament, en relació a un bloc més conceptual o definitori, hem pogut observar com per tal d'adaptar les biblioteques i els seus serveis i recursos a la societat catalana actual, diferents autors incideixen en la necessitat d'entendre la biblioteca des d'un concepte molt més ampli, que va molt més enllà del concepte tradicional, i que exigeix un alt nivell de flexibilitat i un procés d'adaptació i canvi constant. Aquesta obertura de mires va des del propi concepte de biblioteca, fins a l'acceptació dels diferents models de biblioteca que coexisteixen actualment. També les pròpies funcions de la biblioteca, s'han vist afectades per aquest procés d'obertura i flexibilització, ja que tenint com a marc de referència el manifest de la UNESCO avui en dia fomentar els hàbits de lectura en nens i nenes des dels primers anys de vida, donar suport a la formació individual i autodidacta, estimular la imaginació i la creativitat dels infants i dels joves, encoratjar el diàleg intercultural i afavorir la diversitat cultural són també considerades funcions dels espais bibliotecaris. Fent referència de forma específica als espais bibliotecaris infantils, professionals com la Mercè Escardó i experiències educatives com la de la Biblioteca Infantil i Juvenil Can Butjosa, ens mostren la importància de fomentar i transmetre el valor educatiu, social i cultural d'aquests serveis. Cal treballar per tal que les biblioteques infantils deixin de ser vistes com a espais "guarderia", o com a espais on els nens passen la tarda i no molesten els adults. La biblioteca infantil és un espai lliure

on hi conviuen diàriament nens i nenes de diverses cultures, llengües i religions, i que pot esdevenir un espai de convivència i un espai educador.

No obstant, a partir de l'anàlisi de les dues biblioteques infantils i juvenils que actualment es troben en funcionament a Catalunya, hem pogut observar com per a què les biblioteques infantils puguin arribar a desenvolupar totes les seves potencialitats, és fonamental a nivell organitzatiu, que tota la globalitat de la biblioteca estigui vinculada a les necessitats concretes i específiques de la comunitat on es troba ubicada, i que el treball amb infants es realitzi sempre a partir de l'anàlisi de les seves necessitats i interessos. Hi ha un consens generalitzat entre tots els autors i professionals de l'àmbit de les biblioteques infantils, sobre la necessitat de la biblioteca de formar part d'una xarxa vinculada a la comunitat, i de conèixer i treballar conjuntament amb tots els recursos, serveis i entitats del territori. Aquest treball en xarxa, basat en el fet de compartir experiències ha d'anar molt més enllà del conjunt de biblioteques públiques, i les biblioteques infantils, sinó que ha de passar necessàriament per la coordinació amb les escolars. Així, diversos autors com Camps o Patte consideren imprescindible que la biblioteca es vinculi als centres educatius de tots els nivells, i que hi hagi un treball conjunt real i una complementarietat. A més, s'ha pogut observar com les dues experiències actuals de biblioteques infantils i juvenils a Catalunya es troben vinculades a plans locals de lectura pública, de manera que esdevé fonamental incloure el treball de foment de la lectura de les biblioteques infantils, dins un pla local de lectura pública.

Pel que fa al bloc vinculat als bibliotecaris infantils o als professionals que han de treballar en les biblioteques, sales o seccions infantils, hem pogut conèixer a partir de la llei vigent en l'àmbit bibliotecari i del Mapa de Lectura Pública, el perfil del bibliotecari titulat. Tanmateix les aportacions de tots els autors treballats com Patte o Camps, apunten que tots els espais bibliotecaris infantils, requereixen de professionals adequats, que disposin no només de formació sobre aspectes tècnics de l'àmbit sinó també sobre educació, pedagogia, i psicologia infantil. A més, a través de l'anàlisi de les dues biblioteques infantils i juvenils catalanes, hem observat la necessitat que aquests desenvolupin un rol de dinamitzadors entre els usuaris, els llibres i la biblioteca, i que les seves tasques d'animació a la lectura es basin en la proximitat, el vincle afectiu, i el tracte personalitzat.

En relació als participants i usuaris de les biblioteques infantils, després d'haver revisat la bibliografia de l'àmbit, i llegit les aportacions de diversos autors, cal destacar la importància de transmetre la idea que la biblioteca infantil és oberta a tothom, incidint especialment en els infants, i els seus familiars, i que per tant, aquestes han d'estar també pensades pels adults, oferint-los comoditat, un fons adequat, etc. Tal i com hem observat que aportava Carreras (1987:42) *la biblioteca infantil avui serveix dues classes de lectors i, per tant, utilitza dos nivells de llenguatge: el de l'infant i el de l'adult que s'interessa pel document infantil*. Així, són molts també els autors i professionals que consideren que les activitats que es desenvolupen en les biblioteques infantils no només han d'anar destinades als infants, sinó també als familiars, professionals de l'educació, etc. Malgrat aquesta rellevant incidència que posen autors i professionals en el tracte i els serveis als adults, també hem recollit aportacions d'autors i professionals com Patte, que argumentaven la necessitat dels infants de ser tractats com a persones independents i responsables i de poder actuar lliurement. Per a què això sigui així, tant professionals com organitzacions com la IFLA posen una especial atenció en la creació d'espais destinats a bebès, a totes les biblioteques infantils, incloent mobiliari adequat a les seves necessitats, un fons seleccionat segons els seu desenvolupament, professionals competents, practicitat i comoditat pels pares, etc.

No obstant, en el desenvolupament de l'estudi hem pogut recollir propostes de millora que van molt més enllà de la creació d'espais concrets per a bebès, i que passen per la creació d'espais suficientment adequats i diferenciats per a poder desenvolupar de forma satisfactòria tots els seus possibles usos que es poden fer d'una biblioteca infantil, per tal de facilitar una línia de treball basada en l'educació integral. A partir de les aportacions tant de professionals com d'usuaris, hem recollit com a propostes de millora de la praxis educativa de les biblioteques infantils catalanes de l'actualitat, la necessitat de facilitar el treball en grup, la inclusió del préstec dins l'espai infantil, la realització d'un bon treball de rebuda i acolliment, la inclusió i l'apropament de les noves tecnologies als infants, la disposició d'una sala d'activitats, on poder dur a terme diverses activitats sense afectar la dinàmica de la biblioteca, i finalment, la importància d'avaluar de manera continua amb la finalitat de millorar de forma constant.

Finalment, i molt vinculat a propostes de millora, hem observat una important atenció tant d'autors com de professionals en la necessitat de desenvolupar activitats de

dinamització i d'animació a la lectura a totes les biblioteques infantils. A més, a partir de l'anàlisi de les biblioteques infantils i juvenils catalanes, hem recollit que la dinamització no ha de ser dirigida des dels professionals o la direcció de la biblioteca, sinó que ha de partir de la participació i la motivació dels propis usuaris. Així, aquesta dinamització s'ha de basar en els interessos i necessitats dels usuaris, i ha de partir sempre o bé del llibre i la lectura, o bé ha de conduir-hi.

D'aquesta manera, mitjançant la cerca bibliogràfica i del treball de camp, s'han pogut destacar un conjunt de propostes, que segons organitzacions, professionals i usuaris, s'haurien de tenir en compte en l'establiment de directrius i recomanacions actuals, dirigides a millorar la praxis educativa de les biblioteques infantils.

8. Conclusions i reflexions personals

En el desenvolupament de la recerca, mitjançant la cerca bibliogràfica i el treball de camp, s'han pogut anar recollint les suficients informacions com per poder comprendre l'important canvi que s'ha dut a terme en els darrers anys en relació al concepte de biblioteca i a les funcions que aquests serveis públics han de desenvolupar. Així, les biblioteques públiques han deixat enrere les funcions estrictament lligades a la gestió i la difusió de informació i el coneixement, per donar lloc a funcions més vinculades a la lluita contra la desigualtat, l'afavoriment el dret democràtic a la informació, la correcció de les desigualtats socials, el foment de la lectura, el suport a l'educació formal i a l'autoaprenentatge, etc. D'aquesta manera, les biblioteques públiques han deixat de ser de forma exclusiva centres d'informació, i en l'actualitat esdevenen autèntics centres educatius, socials i culturals. També hem pogut observar com aquest conjunt de funcions, i aquestes noves dimensions que han adquirit les biblioteques públiques han generat per tal de millorar la qualitat i amplitud dels serveis que s'ofereixen, la necessitat de deixar d'operar de forma aïllada, i buscar fórmules que facilitin un treball en xarxa no només amb d'altres biblioteques, sinó també amb d'altres agents del territori, com escoles o associacions,

En aquest procés constant de canvi i adaptació a les necessitats concretes de la població, les biblioteques públiques també han anat creant diferents espais que permetin dur a terme de forma correcta i simultània, tots els possibles usos que avui en dia ens poden oferir les biblioteques públiques, de manera que a Catalunya des de l'any 1918, s'han anat creant espais concrets dins les biblioteques públiques destinats a la població infantil. Aquests espais, que inicialment tenien com a funcions principals facilitar a l'infant una lectura tant personal com sigui possible, donar resposta a les seves qüestions i preguntes, desenvolupar la creativitat i la imaginació, estimular una elecció de la literatura infantil exigent, variada i adequada, posar a l'abast dels infants tot tipus de informació, acompanyar-los en la comprensió d'aquesta informació, etc., avui en dia, també han ampliat el seu llistat de funcions, incloent finalitats com donar suport a l'educació formal, ajudar les persones usuàries a relacionar-se amb altres infants, joves i adults d'altres àmbits culturals i socials, ajudar als usuaris a integrar-se en el barri, poble o ciutat on viuen, donar oportunitats per al desenvolupament personal i creatiu,

potenciar i participar en activitats i programes d'alfabetització, etc.

En aquesta nova línia, hem pogut observar com més enllà d'aquests serveis adreçats al conjunt de la població, hi ha experiències de biblioteques públiques que s'adrecen específicament a un conjunt determinat de la població; els infants i els joves.

Tot aquest conjunt de canvis, han donat valor i reconeixement a les biblioteques com a serveis públics, fet que a portat a la realització de múltiples estudis i investigacions, que en mans de diversos autors, professionals i organitzacions, busquen la millora de les biblioteques públiques i dels seus serveis. En el capítol anterior, hem pogut conèixer diverses recomanacions de millora com són la necessitat d'oferir espais acollidors i pràctics per tal de fer de la biblioteca un espai familiar i proper, o la importància de comptar amb professionals que disposin d'una maduresa afectiva i intel·lectual, d'una curiositat oberta, d'aptituds com l'equilibri, l'humor, el gust per la comunicació i l'interès per tot allò que impliqui aprenentatge.

Malgrat totes les aportacions i recomanacions de millora que s'han anat realitzant durant anys des de diferents organitzacions o per part de múltiples professionals, actualment, en el nostre país les biblioteques es troben lluny de formar part de la quotidianitat de tots els ciutadans, i no són, encara, considerades com un element normal en la vida diària de molts nens i nenes. Tot i l'esforç de col·laboració amb les escoles que s'ha estat realitzant els últims anys, la biblioteca pública no arriba a una important franja de població infantil. Per aquests motius, per tal de millorar les pràctiques educatives de les biblioteques infantils, és transcendental la continuïtat d'aquest procés d'anàlisi i reflexió.

Amb aquesta intencionalitat, a l'inici de l'estudi pretenia respondre un seguit d'objectius, com conèixer la realitat actual catalana entorn les biblioteques públiques infantils i juvenils, i realitzar una anàlisi de les potencialitats educatives de les biblioteques infantils i juvenils, que al llarg del treball s'han anat desenvolupant, per a finalment ser assolits. A més, m'havia plantejat la següent hipòtesi de treball: *les biblioteques públiques adreçades principalment a infants i joves, presenten més avantatges i potencialitats educatives, que les biblioteques adreçada a tots els públics, que solament disposen de seccions o sales infantils i juvenils dins una biblioteca*

general. D'aquesta manera, em proposava analitzar tant els avantatges i els inconvenients de les biblioteques infantils i juvenils, com també reflexionar al voltant d'alguns elements en les biblioteques infantils i juvenils, respecte les biblioteques adreçades a tots els públics.

En aquest cas, a partir de les entrevistes realitzades, s'han pogut detectar un conjunt d'avantatges i inconvenients respecte els diferents models de biblioteca plantejats, però no s'ha pogut corroborar la hipòtesis inicial, ja que malgrat que s'han detectat elevats avantatges i potencialitats educatives de les biblioteques infantils i juvenils, com per exemple el fet d'oferir serveis on tots els esforços, treballs, objectius, etc. es destinen al infants i joves, prioritzant en tot moment el més convenient per ells: estimulació, distribució de l'espai, seguretat del mobiliari, la sensibilitat dels professionals a les necessitats dels infants i joves i la seva formació i experiència amb infants, o la proximitat i el vincle existent entre els professionals i els usuaris, també se n'han detectat alguns importants inconvenients, com el risc d'esdevenir un espai de joc, més que no pas un espai lector, o la fragmentació de la comunitat en col·lectius. Paral·lelament, també s'han obtingut nombrosos avantatges i potencialitats educatives dels altres models analitzats, especialment vinculats al model de biblioteca pública adreçada a tota la població, però que disposa d'un espai específic separat per a infants, elements que ens porten a refutar la hipòtesis plantejada.

Per tant, podem concloure, que la biblioteca infantil i juvenil, implica per si mateixa, un conjunt d'elements que són fonamentals pel desenvolupament dels infants, dels quals, podríem destacar també, el fet de ser serveis on tot, des dels propis espais i mobiliaris, fins a les activitats que duen a terme, es dirigeixen i desenvolupen tenint com a resposta als interessos i necessitats educatives, socials i culturals dels infants, o la disposició de personal sensible a aquestes necessitats del col·lectiu infantil i juvenil. No obstant, aquests elements no són exclusius d'aquests tipus de biblioteca, i es poden també aconseguir en d'altres tipus de biblioteques. La biblioteca infantil i juvenil, per exemple, ofereix necessàriament el servei de rebuda i préstec, dins el propi espai infantil, mentre que en les altres biblioteques, pot o no ser així. A més, aquestes biblioteques possibiliten que es puguin desenvolupar amb més facilitat, projectes i activitats adequades als infants, ja que tant els espais, com la dinàmica de la biblioteca, o faciliten, però a través de les entrevistes realitzades, i de la revisió de la bibliografia

sobre el tema, hem pogut conèixer un elevat nombre d'experts que consideren que amb una bona planificació i capacitat resolutiva, aquests elements, es poden també oferir en la resta de biblioteques actuals. Tanmateix, cal destacar que un element que va més enllà dels diferents tipus de biblioteques, que és coincident per tots els professionals i autors estudiats, i que personalment comparteixo plenament, és la importància de disposar d'un bon professional, no només per a poder superar els possibles obstacles dels diferents tipus de biblioteques, sinó també per tal d'oferir un veritable servei educatiu de referència per als infants.

En el desenvolupament del treball, i amb la intenció de poder confirmar o rebutjar la hipòtesi inicial, s'han analitzat uns aspectes determinats, com són l'autonomia dels infants en les biblioteques infantils i juvenils, els tipus de projectes i activitats infantils que s'hi desenvolupen, la importància i les repercussions dels espais, la implicació de l'adult en el desenvolupament que l'infant dur a terme dins la biblioteca, o l'establiment de la normativa en les biblioteques infantils i juvenils, respecte les biblioteques adreçades a tots els públics. En general, en tots aquests elements, s'han pogut conèixer una gran diversitat d'opinions i posicionaments, en alguns casos, fins i tot antagònics, i ha quedat clara la manca de consens actual entorn les tipologies de biblioteques existent.

Pel que fa a l'autonomia i el desenvolupament dels infants, no hem pogut demostrar que hi hagi cap mena de relació amb les tipologies de biblioteques analitzades. Tanmateix, hi ha una idea interessant, que hem pogut veure reflectida tant a la revisió de bibliografia, com en les entrevistes realitzades, que és la importància de la relació amb el professional, per tal de millorar l'autonomia i el desenvolupament personal de l'infant. Si bé hem observat com les diferents tipologies presenten diferents potencialitats que afavoreixen l'autonomia de l'infant, ja sigui la possibilitat de tenir referents adults, com la disposició d'un espai pensat especialment per a facilitar-ho, podem afirmar que les recomanacions que pot realitzar el professional, l'acollida i la rebuda que aquest pot donar, o el contacte a través del préstec, faciliten que l'infant esdevingui un usuari autònom i millora el seu desenvolupament personal.

Un altre element analitzat ha estat els projectes i activitats que es desenvolupen en els diferents tipus de biblioteques, i en aquest aspecte, podem concloure que si bé els espais poden condicionar i facilitar alguns projectes més que uns altres, aquest no han de

determinar, sinó que quan es considera necessària o interessant una activitat o un projecte, cal buscar alternatives personalitzades i contextualitzades, per poder desenvolupar-ho. En aquest sentit, hem observat, com les biblioteques infantils i juvenils, possibiliten i faciliten una major varietat d'activitats i projectes per a infants, però que una possible alternativa a la resta de biblioteques, és la possibilitat de disposar d'una sala d'activitats, on desenvolupar diverses activitats, sense interferir en la pròpia dinàmica quotidiana de la biblioteca.

Similars han estat els resultats obtinguts de l'anàlisi de les possibles repercussions dels espais, dels quals caldria destacar una idea interessant, que determina una tendència de pensament, que va més enllà de les biblioteques. La construcció de biblioteques per a infants i joves, o la possibilitat de crear biblioteques exclusivament per a joves, implica la creació d'espais educatius, socials, culturals i de lleure, per col·lectius determinats, mentre que les biblioteques públiques que es destinen al conjunt de la població, busquen la creació d'espais per a tota la societat, sense que impliqui la necessitat de separar-la en col·lectius. Aquesta prioritització de valors, esdevé fonamental, en la defensa i l'argumentació dels diferents tipus de biblioteca plantejats. Sobre la relació entre les tipologies de biblioteques infantils i la implicació dels adults (pares i familiars), hem pogut conèixer una diversitat de posicionaments.

També han estat diverses i antagòniques les posicions analitzades sobre la relació entre les tipologies de biblioteques infantils i la normativa i les pautes de convivència. Fins i tot, pel que fa a l'edat fins la qual haurien d'anar destinats aquests espais, no s'ha pogut veure un acord en els autors i professionals analitzats. No obstant, si s'han pogut veure algunes línies generals d'acord, principalment pel que fa a la necessària relació i coordinació entre biblioteques i escoles. Malgrat aquesta pluralitat d'opinions, a través de l'observació de les dinàmiques de les biblioteques estudiades, s'han pogut detectar algunes tendències.

Pel que fa a la implicació dels adults, s'ha pogut comptabilitzar un major nombre de pares, mares i familiar, compartint més activitats i moments amb els infants, en les biblioteques infantils i juvenils, que en les biblioteques públiques adreçades al conjunt de la població. També en aquestes biblioteques s'han pogut detectar un major nombre d'infants que acudeixen sols a la biblioteca.

En darrer lloc, en relació a l'edat fins la qual s'han de destinar els espais infantils bibliotecaris, s'han observat tant nombrosos casos d'infants menors de 12 anys, que preferirien participar de la dinàmica de la sala d'adults de la biblioteca, com nombrosos casos d'adolescents i joves, que desitjarien poder seguir assistint a la sala infantil. Aquesta situació, es resol en molts casos, mitjançant la flexibilitat i el lliure accés en els diferents espais de la biblioteca.

Com a principals limitacions, cal tenir present, que a través del treball, s'han pogut anar coneixent, diversitat de noves experiències que dia a dia surten entorn les biblioteques infantils i juvenils, com per exemple la creació de seccions o sales juvenils, o la possibilitat de fer un ús de les biblioteques escolars que va més enllà de l'horari escolar. Tanmateix, malgrat tot l'important esforç realitzat en els últims anys per part de la generalitat, les diputacions, entitats i organitzacions, i moltíssim professionals, per tal d'impulsar i estendre a tots els municipis, biblioteques infantils, que disposen d'espais adequats per als infants des de les primeres edats, i desenvolupen projectes i activitats que responguin a les necessitats educatives, socials, culturals i de lleure dels infants, actualment, encara no es recull i es disposa d'informació específica sobre les biblioteques infantils: nombre d'usuaris, activitats que es realitzen, perfils professionals que hi treballen, experiències innovadores, etc.

D'aquesta manera, malgrat que les conclusions del treball ens porten a descartar de la hipòtesi inicial, cal tenir en compte un element incident i rellevant en els resultats obtinguts, i que s'han pogut veure reflectits a través de les entrevistes realitzades; les biblioteques infantils i juvenils, són serveis educatius, culturals i socials, que es troben poc extensos, coneguts, desenvolupats, etc. La manca de desenvolupament teòric i pràctic, la seva poca tradició, el fet de ser iniciatives molt minoritàries, poc extenses i conegudes, i el desconeixement de l'existència d'aquest tipus de biblioteques per part d'alguns entrevistats, ha dificultat una major obtenció i aprofundiment a l'hora de detectar les potencialitats educatives, socials i culturals d'aquests serveis. A més, el fet de que actualment Catalunya només disposi de dues biblioteques infantils i juvenils, ha comportat que es vegi com un gran inconvenient, el fet de que són pocs els infants i els joves que realment en poden gaudir, i se'n poden aprofitar, essent així, menor l'impacte del treball que realitzen.

Finalment, caldria apuntar que algunes de les possibles futures línies d'estudi i de treball, que serien certament riques i interessants, podrien ser l'estudi del tractament dels espais infantils a les biblioteques públiques gironines o catalanes, l'anàlisi de les relacions biblioteca –escola en la realitat actual catalana, la història i el desenvolupament de les biblioteques infantils i juvenils catalanes des dels seus orígens, la fonamentació teòrica i el marc pedagògic d'aquestes biblioteques, o fins i tot, l'estudi de les biblioteques juvenils, existents actualment a nivell espanyol i europeu.

9. El rol del pedagog/a en les biblioteques infantils: passat, present i futur

Malgrat que hem pogut observar que la història de les biblioteques s'inicia molts segles abans de Crist, no podem parlar de biblioteques infantils fins a finals del segle XIX, quan neixen als Estats Units com a seccions infantils de les biblioteques populars. Aquestes primeres biblioteques infantils, s'estenen per Europa amb gran rapidesa, i arriben a Catalunya, el 1918, quan es crea la xarxa de biblioteques populars, i es compta des del primer moment amb una secció infantil.

Durant tota la seva història, les biblioteques, i específicament, les biblioteques infantils, han anat vivint un procés constant, de canvi i adaptació a la realitat, i a les noves demandes i necessitat dels seus propis usuaris. Així, aquest procés global ha afectat elements tant diversos com les funcions, els models o el perfil dels seus professionals.

Quan fem referència als perfils professionals de les persones que treballen a les biblioteques, ens trobem en un procés complex, molt vinculat a l'evolució de les funcions que han anat desenvolupant les biblioteques al llarg de la seva història.

Actualment, a Catalunya, tant les principals funcions que han de desenvolupar les biblioteques públiques, com el nombre i el perfil professional dels seus treballadors ve determinat pel Mapa de Lectura Pública de Catalunya, que estableix tant pel que fa a les biblioteques generals, com a les biblioteques infantils, les següents categories professionals: director/a, bibliotecaris/es, tècnics auxiliars de biblioteca i ordenances. En el cas dels bibliotecaris, es demana com a requisit haver cursat uns estudis de Biblioteconomia i Documentació, pel que fa als tècnics auxiliars, es demana el nivell mínim de Batxillerat, i els ordenances, no necessiten cap classe de formació. Així, en cap cas es necessita formació específica en educació, pedagogia o psicologia infantil.

Per tant, en un moment en què el centre de les biblioteques deixen de ser els llibres, per passar a ser les persones, i les seves principals funcions prenen un aire comunitari, integrador i educatiu, els professionals que treballen en biblioteques infantils no requereix haver cursat cap tipus de formació o especialització en educació, pedagogia, o

en infants, i els propis estudis de Biblioteconomia i Documentació no contemplen de forma obligatòria aquesta especialització.

En el cas particular de les biblioteques infantils, les missions de la biblioteca vinculades a l'estímul de la imaginació i la creativitat, l'encoratjament del diàleg intercultural, l'afavoriment de la diversitat cultural, o el foment de la participació en activitats i programes d'alfabetització, prenen especial rellevància, i per tant, l'element integrador i educatiu queda accentuat.

En aquest context, els professionals que treballen en una biblioteca infantil haurien de reunir necessàriament una sèrie d'aptituds i condicions concretes específiques, que van més enllà dels propis coneixements de biblioteconomia. Aquests haurien de tenir un gran coneixement del món dels infants i de la seva psicologia, haver cursat una formació educativa i pedagògica, tenir eines i recursos per treballar la diversitat cultural, poder acompanyar els infants en el seu propi procés educatiu i de creixement personal, tenir capacitats per a facilitar els processos d'autoaprenentatge, etc.

No obstant, aquesta situació ens permet parlar d'un perfil professional concret, el bibliotecari especialitzat en biblioteques infantils, o bé, de la necessitat d'un treball en equip interdisciplinari, que compti amb diversos professionals, que conjuntament permetin oferir i respondre a totes les necessitats i interessos dels propis usuaris de les biblioteques infantils.

El pedagog/a com a professional de l'àmbit de l'educació i la cultura, reuneix les condicions necessàries per a desenvolupar tasques d'assessorament, supervisió, disseny, direcció, innovació o avaluació dins les biblioteques infantils, i permetria una visió pedagògica del treball educatiu que es realitza en els espais bibliotecaris, en un equip de treball interdisciplinari.

Les biblioteques infantils, segueixen el seu procés de canvi i evolució, i a mesura que les seves funcions educadors i integradors s'accentuen, la necessitat d'uns professionals especialitzats, que actuïn com a mediadors es va fent més evident. Malgrat la manca de normativa respecte els requisits de formació dels professionals que treballen dia a dia en biblioteques infantils, pedagogs, psicòlegs, educadors socials, i molts d'altres

professionals, s'introdueixen i es consoliden com a professionals amb altes competències per a realitzar les tasques necessàries per a garantir unes biblioteques infantils que s'adaptin i donen resposta a les necessitats canviants de la realitat actual.

Personalment, considero que el pedagog/a pot oferir a les biblioteques tant l'execució de funcions operatives (gestió de projectes, assessorament i mediació, organització d'activitats formatives i culturals, etc.), com també una bona realització de les funcions directives (gestió de públics, estratègies de creació i desenvolupament, planificació estratègica, avaluació tant de resultats com d'impacte, administració de recursos materials, econòmics i humans, etc.). Malgrat les possibles mancances formatives en aspectes més tècnics, mitjançant un treball en equip amb d'altres professionals, el professional de la pedagogia, pot esdevenir un perfil professional idoni, davant el concepte i el model de biblioteca actual.

A més, davant les clares funcions educatives, socials i culturals que desenvolupen avui en dia les biblioteques en general, i específicament les infantils, vinculades no només a crear i fomentar hàbits de lectura, sinó també a donar suport a la formació individual i autodidacta, al desenvolupament personal i creatiu, a la imaginació i la creativitat, al coneixement del llegat cultural, a la valoració de les arts, els descobriments científics i les innovacions i a encoratjar el diàleg intercultural i afavorir la diversitat cultural, crec necessari exigir com a principal requisit professional d'accés una formació en l'àmbit de l'educació. Malgrat que esdevé fonamental, que les biblioteques disposin de professionals formats en biblioteconomia i documentació, el perfil professional del bibliotecari infantil hauria de tenir una formació específica no només a en educació, sinó que també haurien de ser valorables, els estudis dels àmbits psicològic i social, i l'experiència en el treball amb infants o amb tasques d'animació.

Més enllà del que el pedagog/a com a professional pot aportar a l'àmbit bibliotecari, actualment, hi ha una demanda real de les biblioteques, cap a professionals dels àmbits educatiu i social, per tal que dugin a terme tasques de dinamització de l'espai, d'animació a la lectura, de disseny de projectes, de coordinació amb les escoles, etc. Aquesta situació esdevé un moment clau per a què l'escassa presència del pedagog/a en les biblioteques infantils durant els darrers anys, doni pas a un futur proper, on el perfil professional del pedagog/a sigui reconegut i valorat.

10. Referències bibliogràfiques

- Alcaraz, S., Badell, J., i Escardó, M. (2004). Bibliotecas Escolares e Infantiles: una formación necesaria, un proyecto innovador. *Boletín de la ANABAD*, 54, 691-700.
- Associació de Bibliotecaris de Catalunya. (1984). *Normes per a biblioteques públiques a Catalunya*. Barcelona: Associació de Bibliotecaris de Catalunya.
- Biblioteca Can Butjosa. Recuperat 28 setembre 2011, des de <http://bibut.parets.org>
- Biblioteca d'en Massagran. Recuperat 20 setembre 2011, des de <http://bibgirona.net/salt/massagran/index.htm>
- Biblioteques Públiques de Catalunya. Recuperat 30 maig 2011, des de <http://www20.gencat.cat/portal/site/Biblioteques>
- Bröll, A. (2000). El Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya: un projecte de cooperació i coordinació en l'àmbit de les biblioteques públiques. *Ítem: Revista de biblioteconomia i documentació*, 27, 75-96.
- Camps, C. (1987). Les Biblioteques infantils. *Ítem: Revista de biblioteconomia i documentació*, 1, 9-18.
- Carreras, C. (1987). Reflexions sobre la classificació i la indexació dels documents infantils. *Ítem: Revista de biblioteconomia i documentació*, 1, 37-44.
- Col·legi Oficial de Bibliotecaris – Documentalistes de Catalunya. (2009). *L'horitzó professional dels bibliotecaris – documentalistes: Bases per a l'actualització del perfil professional*. Recuperat 16 novembre 2011, des de <http://www.cobdc.org/quesom/index.html>
- Decret 124/1999, de 4 de maig, sobre els serveis i el personal del Sistema de Lectura Pública de Catalunya, DOGC núm. 2885 (1999).

- Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya: Subdirecció General de Biblioteques. Recuperat 18 maig 2011, des de <http://www20.gencat.cat/portal/site/CulturaDepartament/menuitem.01121f9326561a075a2a63a7b0c0e1a0/?vgnextoid=df0135e118f6a010VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=df0135e118f6a010VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default>
- Enciclopèdia Catalana. Recuperat 19 maig 2011, des de <http://www.enciclopedia.cat>
- Escardó, M. (1987). A la recerca del lector perdut. *Ítem: Revista de biblioteconomia i documentació*, 1, 19-26.
- Escardó, M. (2002). *La Biblioteca, un espai de convivència, un espai educador* (1a ed.). Paret del Vallès : Ajuntament de Paret del Vallès; Centre UNESCO de Catalunya.
- Feliu, L., Mañà, T., i Omella, E. (1987). Les normatives per a biblioteques infantils. *Ítem: Revista de biblioteconomia i documentació*, 1, 27-36.
- IDESCAT. Recuperat 28 setembre 2011, des de <http://www.idescat.cat>
- IFLA. (2009). *Guía IFLA de servicios bibliotecarios para la primera infancia*. Bogotá: Fundalectura
- IFLA. Recuperat 13 juliol 2011, des de <http://www.ifla.org>
- IFLA, UNESCO. (2001). *Directrices IFLA/UNESCO para el desarrollo del servicio de bibliotecas públicas*. Organización de las Naciones Unidas para la Educación, la Ciencia y la Cultura; Federación Internacional de Bibliotecarios y Bibliotecas; Sección de Bibliotecas.
- Llei 4/1993, de 18 de març, del Sistema Bibliotecari de Catalunya, DOGC núm. 1727 (1993).

- Llei 8/1987, de 15 d'abril, Municipal i de Règim Local de Catalunya, DOGC núm. 832 (1987).
- Mapa de Lectura Pública de Catalunya. Recuperat 23 maig 2011, des de <http://www20.gencat.cat/docs/Biblioteques/Tematic/Documents/Arxiu/mapa.pdf>
- Mayol, C. (2005). La Xarxa de Biblioteques 1915-2004: una història que mira al futur. *BiD: Textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, 14. Recuperat 19 maig 2011, des de <http://www.ub.edu/bid/14mayol.htm>
- Ministeri de Educació, Cultura i Esports del Govern d'Espanya: Biblioteques. Recuperat 28 juliol 2011, des de <http://www.mcu.es/bibliotecas>
- Patte, G. (1988). ¡Dejadles leer!: los niños y las bibliotecas (1a ed.). Barcelona: Pirene
- Rovira, T. (2007). El llibre per a infants i adolescents: Dels orígens a la desfeta. Dins M. Baró, T.Colomer i T. Mañà (coord.), *El Patrimoni de la imaginació: llibres d'ahir per a lectors d'avui* (1a ed., p.11-14). Palma de Mallorca : Institut d'Estudis Baleàrics.
- UNESCO. (1994). Manifest de la UNESCO de la Biblioteca Pública.
- UNESCO. Recuperat 18 juliol 2011, des de <http://www.unescocat.org/ca/arees/xarxa-civil-unesco/biblioteques-associades>
- Vives, J. (2008). El Sistema Bibliotecari de Catalunya: una perspectiva en construcció. Ítem: *Revista de biblioteconomia i documentació*, 48, 13-29.

11. Annexes

A continuació podrem trobar el guió utilitzat en el treball de camp per a realitzar les entrevistes, un quadre – resum on es poden consultar de forma resumida les respostes per part de les persones entrevistades, en relació al conjunt d'aspectes analitzats, i finalment, hi trobem ubicades les plantilles utilitzades en el buidatge de les entrevistes, on es poden contemplar de forma més extensa, les respostes dels professionals i els usuaris entrevistats.

I. Guió entrevistes

1. Quins considera que són els principals avantatges de que tant infants, com joves i adults comparteixin la mateixa sala? I els principals inconvenients?
2. Quins considera que són els principals avantatges de que tant infants, com joves i adults comparteixin el mateix edifici, però disposin de sales diferenciades? I els principals inconvenients?
3. Quins considera que són els principals avantatges de disposar de biblioteques adreçades especialment a infants i joves? I els principals inconvenients?
4. Fins a quina edat considera que haurien de ser les biblioteques o sales infantils?
5. Quins considera que són els possibles avantatges de disposar de biblioteques o sales específicament destinades a joves? I a infants?
6. Quines considera que són les principals repercussions i limitacions dels espais en les diferents edats?
7. Considera que tots els tipus de biblioteques possibiliten i fomenten que es duguin a terme els mateixos tipus de projectes?
8. Com considera que influeixen els diferents tipus de biblioteques en la implicació dels pares i familiars dels infants, en el seu desenvolupament dins l'espai bibliotecari?
9. Com considera que influeixen els diferents tipus de biblioteques en l'autonomia i el desenvolupament dels infants dins l'espai bibliotecari?
10. Com considera que influeixen els diferents tipus de biblioteques en l'establiment de normatives i pautes de convivència? En cas de parlar de normatives i pautes diferents, considera que es poden complementar?

11. Com li agradarien que fossin les tendències de futur en relació als diferents tipus de biblioteques infantils?
12. Quines propostes de millora faria en relació als diferents tipus de biblioteques infantils?

II. Quadre – resum entrevistes

		Entrevista 1	Entrevista 2	Entrevista 3	Entrevista 4	Entrevista 5	Entrevista 6	Entrevista 7	Entrevista 8	Entrevista 9	Entrevista 10
Biblioteques Infantils i Juvenils	Avantatges	No tradicionals i generalistes Atractives	Flexibilitat amb el silenci Professionals sensibilitzats amb els infants	Tot es destina als infants Major atenció als infants	Espai només per infants Relacions entre infants	Cap	Espai exclusiu per als més petits	Espais més petits Objectius més concrets Més facilitat de reflexió Préstec i acollida a la sala Tracte proper amb el nen	Realitzen més activitats per infants Rol de proximitat dels treballadors Flexibles amb el soroll, treballs en grup, etc.	Espai destinat especialment als infants Professionals especialitzats en infants.	Realització d'activitats pels infants, respectant les necessitats dels adults
	Inconvenients	Poca tradició i desenvolupament	Menys fons	Dificultats de transició Dificultats amb altres biblioteques (normativa)	Manca d'un espai per pares	No aprofitament per part dels pares Despesa de temps i de desplaçament en acompanyaments	Poc extenses i conegudes Manca d'experiència per desenvolupar un model	Perill d'oblidar que els adults Fragmenta la comunitat	No és una biblioteca pels pares	Quasi inexistent Risc d'esdevenir un espai de joc	Iniciatives molt minoritàries No tots els municipis se'n poden beneficiar
Biblioteques amb sala infantil	Avantatges	Separació física Ús general adient Compartir espai Referent cultural	Bibliografia per adults	Únic servei per tota la vida Punt de referència per tota la ciutadania	Es cobreixen les necessitats dels infants i els adults Els pares poden acompanyar els infants Practicitat	Espai i dinàmica compartit Respon als interessos de tothom Diferents espais adequats a cada col·lectiu Flexibilitat a nivell de comportaments	Combina espais separats i espais comuns Transició de la sala infantil a l'espai adult	Aprofita la proximitat de la biblioteca pública Facilita l'acompanyament dels pares, Disposa d'espais propis per a cada col·lectiu Engloba el conjunt de la comunitat	Els infants poden anar-hi amb els adults	Possibilitat d'atendre correctament. Es poden desenvolupar activitats infantils i d'adults Destinat al conjunt de la població	Realització d'activitats pels infants, respectant les necessitats dels adults Permeten usos diferents de la biblioteca.

		Inconvenients												
Biblioteques amb secció infantil	Avantatges	Aprenentatge per imitació	Els joves no poden anar a la sala infantil Dificulta la relació amb els infants Silenci absolut a la sala d'adults	Espai per tothom Flexibilitat amb el silenci	Risc que no s'atenguin els infants	Serveis i espais integrats	Possibles conflictes de soroll i normativa en zones comunes	Major control dels infants per part dels pares	Cap Model idoni	Risc que no s'acabi atenent correctament als infants Poca consideració a aquests	Perill que no es destinin professionals específics a l'atenció dels infants Pot no incloure el servei de préstec	Poc tolerants amb el soroll, treballs en grup, etc. Menys implicació dels professionals Realització de menys activitats	Cap	Requereix molt d'espai No tota els municipis se'n poden beneficiar
	Inconvenients	Risc de ser exclusives per infants i joves	Manca espai	Molèsties entre col·lectius No disposició d'un espai de silenci pels adults.		Possibles problemes de soroll		Risc que els infants expulsin els adults Ús exclusiu del préstec per part dels adults Permet menys flexibilitat amb la normativa Dificultats en la realització d'activitats	Permet una bona atenció professional Relacions entre col·lectius Aprenentatge per imitació dels infants	Proximitat entre col·lectius i tipologies d'usuaris Aprenentatge de la normativa des de petits Practicitat pels pares i familiars	Manca d'un espai adequat als infants Possibles conflictes de soroll i de compliment de la normativa Possible dificultat de lectura i treball	Apropiacions diferents de l'espai Risc que els infants ocupin la globalitat de la biblioteca	No contesta	Dificultats per a poder atendre correctament tots els perfils d'usuaris L'elevat nombre d'infants disminueix la participació d'altres col·lectius Dificultats en la realització d'activitats

Biblioteques, sales o seccions juvenils	Avantatges	Disminució de conflictes entre col·lectius	Facilitat en la cerca de documents Normativa adaptada Professionals sensibles a les necessitats dels joves	Sala adequada a les seves necessitats	Tenir en compte l'ús que els joves fan de la biblioteca	Secció juvenil dins la sala infantil Visió global de la biblioteca Diferenciació d'espai propi i adequat	Espai adequat a les seves necessitats i interessos Major control Transició de l'espai infantil a l'espai adult	Espai adequat a les especificitats dels joves Cal aprofitar complicitats entre la biblioteca i altres serveis adreçats a joves Cal fer un anàlisi de maneres d'apropiació de la lectura Espai flexibles	Els joves no molesten els infants	Atendre de forma específica el col·lectiu jove	Cap L'ús de la biblioteca per part dels joves no requereix d'un espai propi
	Inconvenients	Fracàs degut a la manca d'atracció del col·lectiu	No acceptació de familiars petits	Risc de no oferir una única biblioteca per a tothom	Cap	Cap	Manca de tradició i pressupost econòmic	Risc de separar la comunitat en col·lectius	No contesta	Col·lectiu que tendeix a utilitzar poc la biblioteca	Requereix de molts esforços Els joves disposen a la biblioteca pública tant de fons com d'espai
Edat	12	16	12	14	14 Alta flexibilitat	14	14 Alta flexibilitat	12 o13	14	12	
Repercussions espais	No influència	Separació per edat Dificultat de relacions entre col·lectius	Condiciona, però no determina.	Influeix en l'ús que es fa de la biblioteca i els usuaris que hi participen	Faciliten, però es poden superar amb alternatives El més important és el valor dels projectes	Limitadors i determinants Defineixen la globalitat de la dinàmica de la biblioteca	Alta importància en les dinàmiques de la biblioteca	No contesta	Gran incidència en la globalitat de la biblioteca	Determinen els usos que es faran de la biblioteca	

Tipus projectes	No influència	Una biblioteca per joves faria activitats per joves	Condiciona i facilita	La biblioteca infantil i juvenil desenvolupa activitats per infants sense tenir en compte les necessitats dels pares	No influeix	La biblioteca infantil i juvenil possibilita una àmplia varietat de projectes Les activitats infantils en sales diferents influeixen en la dinàmica dels adults Un únic espai presenta moltes dificultats	Molta influència en els projectes i activitats Les infantils i juvenils poden desenvolupar una àmplia varietat de projectes i activitats Les biblioteques amb dues sales poden enriquir-se dels projectes d'infants i adults	No contesta	La manca d'espai dificulta l'execució de activitats Cal disposar d'una sala d'activitats	Disposar d'un espai diferenciat per infants i adults permet dur a terme activitats adequades als dos col·lectius
Implicació adults	No influència	No influeix	Implicació inferior en una biblioteca amb dues sales diferenciades	Major implicació en biblioteques on es comparteix espai	Menor en una sala compartida	Menor en les biblioteques infantils i juvenils	Avantatges i inconvenients No tots els usuaris són iguals, les situacions familiars dels nens poden ser molt diferents	No contesta	Major en biblioteques on tant infants com adults és compartit	Menor en les biblioteques on infants i adults no comparteixen espai
Autonomia i desenvolupament	Poca influència	No influeix	Major autonomia en biblioteques infantils i juvenils	Major autonomia en un espai compartit	No influeix Si el servei de préstec no és a la sala infantil es perd el contacte amb el nen	Major autonomia en biblioteques infantils i juvenils	És fonamental que el préstec, i l'acolliment es realitzin en el propi espai infantil	No contesta	Major en biblioteques on es comparteix un mateix espai	Major en un espai pròpiament infantil

<p>Normativa i pautes convivència</p>	<p>Cal unificació de normatives per ser contextualitzades</p>	<p>Cal flexibilitat</p>	<p>Major flexibilitat en biblioteques infantils i juvenils</p>	<p>Major assoliment d'una normativa compartida en un espai compartit</p>	<p>En un espai compartit el nen s'acostuma a la normativa Les sales separades permeten flexibilitat i una transició Risc de no complir la normativa en la Infantil i Juvenil</p>	<p>Més flexibilitat en biblioteques o sales infantils</p>	<p>Un espai només per a infants i joves permet més flexibilitat amb la normativa</p>	<p>No contesta</p>	<p>El compliment de la normativa és molt més difícil en una biblioteca d'una sola sala de lectura</p>	<p>En una biblioteca amb diferents espais, la normativa es pot aplicar de forma diferent en els diferents espais</p>
<p>Tendències de futur</p>	<p>Biblioteques infantils vinculades als centres educatius</p>	<p>Creació d'espais per joves</p>	<p>A Catalunya actualment s'està treballant molt per les biblioteques infantils, però no per les biblioteques escolars</p>	<p>No contesta</p>	<p>Pèrdua del sentit tradicional de biblioteca Biblioteques obertes i lliures Informalitat Augment de les noves tecnologies</p>	<p>Model similar a l'actual</p>	<p>Espais per a practicar-hi cultura amb el veïnatge Propostes lectores i escriptores múltiples Cultivar la lectura i l'esperit crític, la curiositat intel·lectual i la implicació a la comunitat Aprofundir la lectura literària La mediació entre els grans textos i els lectors</p>	<p>No contesta</p>	<p>Crear grans biblioteques amb diferents espais, per a poder desenvolupar diversos projectes de forma simultània</p>	<p>No contesta</p>

Propostes de millora	No contesta	Entrada fins a 16 anys en sales i biblioteques infantils	Dedicar més esforços a les biblioteques infantils Treballar l'autonomia dels usuaris i el plaer de la lectura Treballar la relació amb les escoles	No contesta	Regulació i establiment de límits vinculats als ordinadors Recuperació del llibre antic i clàssic Valorar com s'ha d'invertir el diner públic i els efectes del model de biblioteca d'últim mercat	Augment de la implicació dels professionals en les sales, seccions o biblioteques infantils Professionals amb rols de dinamitzadors	Les biblioteques han de respondre a les necessitats concretes de la seva comunitat Formació específica dels professionals Espais infantils a tots els tipus de biblioteques	No contesta	Crear sales d'activitats en les biblioteques	Destinar a totes les biblioteques espais infantils diferenciats de les dels adults
----------------------	-------------	--	--	-------------	--	---	---	-------------	--	--

III. Plantilles buidatge entrevistes

		<p>Entrevista núm.: 1</p> <p>Comarca: Baix Empordà</p> <p>Perfil professional: auxiliar-tècnic</p> <p>Gènere: home</p> <p>Edat: 35</p> <p>Anys experiència: 6</p>
Biblioteques Infantils i Juvenils	Avantatges	Són biblioteques pensades especialment per a infants i joves, i poden fugir dels plantejaments tradicionals d'altres biblioteques més generalistes. Tenen una potencialitat d'atracció més gran.
	Inconvenients	La poca tradició en aquests tipus de centres i l'escàs desenvolupament teòric i pràctic d'aquests equipaments. El fet que els acompanyants dels infants no trobin un espai adients per a ells.
Biblioteques amb sala infantil	Avantatges	Separació física entre dos usos de la biblioteca que són prou diferents en funció dels usuaris. Permet que tots els usuaris facin un ús adient de la biblioteca, alhora que comparteixen un mateix equipament, referent geogràfic cultural.
	Inconvenients	Conflictes en zones comuns, on hi ha una afluència gran d'un determinat tipus d'usuari. Des del punt de vista de la biblioteca, la separació física obliga a plantejar-se el desdoblament de serveis com són el préstec.
Biblioteques amb secció infantil	Avantatges	Sempre que els infants no siguin majoria, té un valor exemplificant, ja que aprenen a comportar-se a la biblioteca a través de l'observació de l'actitud de la resta d'usuaris.
	Inconvenients	L'equilibri entre usuaris en una sola sala sol trencar-se, durant el curs escolar, a favor dels infants i joves a partir de l'hora de sortida de les escoles i instituts. La biblioteca pot esdevenir un territori exclusiu i exclouent d'un sol tipus d'usuaris enfront dels altres.
Biblioteques, sales o seccions juvenils	Avantatges	Els joves tenen un espai que normalment no tenen en les biblioteques tradicionals. S'aïlla un sector d'usuaris amb els quals la resta d'usuaris no sol tenir una convivència massa fluïda.
	Inconvenients	Gran risc de fracàs degut a les dificultats per connectar amb els joves com a col·lectiu. Si no se'ls atrau a la biblioteca, sala o secció esdevé un

		fracàs.
Edat		12 anys.
Repercussions espais		No hi ha d'haver cap limitació en relació als espais. Cal pensar què cal fer en cada espai i com adaptar-ho per assolir els objectius prioritaris.
Tipus projectes		No hi ha un únic model vàlid, ja que no hi ha una solució d'èxit. S'aconsegueix amb projectes personalitzats i contextualitzats, sigui quin sigui l'espai.
Implicació adults		No influeix tant la tipologia de biblioteca, sinó l'actitud i la didàctica del personal que hi ha dins aquests espais.
Autonomia i desenvolupament		Poca influència, ja que el temps que passen els infants a les biblioteques és molt poc com perquè desenvolupin conductes diferents a les que han consolidat en altres àmbits.
Normativa i pautes convivència		Caldria unificar les normatives i pautes de les diferents biblioteques, per permetre que cada biblioteca pugui plantejar-se com aplicar-la, davant els seus usuaris.
Tendències de futur		Existència de biblioteques infantils vinculades als centres educatius i que aquestes es desenvolupin.
Propostes de millora		No dispo de prou coneixements per a fer propostes de millora significatives i prou fonamentades.

Entrevista núm.: 2
Comarca: Baix Empordà
Perfil professional: usuària
Gènere: dona
Edat: 15
Anys experiència: -

Biblioteques Infantils i Juvenils	Avantatges	No hi ha adults que demanen silenci absolut. Tots els professionals són sensibles a les necessitats dels infants i joves.
	Inconvenients	Ni hi ha tants llibres de consulta i tanta bibliografia per fer treballs.

Biblioteques amb sala infantil	Avantatges	Disposició de la bibliografia per a adults.
	Inconvenients	Els joves no poden utilitzar la sala infantil. Dificultats per estar amb familiars més petits. A la sala d'adults s'exigeix molt silenci.
Biblioteques amb secció infantil	Avantatges	Tothom comparteix espai, sense exigir molt silenci. Es disposa de la bibliografia per adults.
	Inconvenients	No es disposa de gaire espai.
Biblioteques, sales o seccions juvenils	Avantatges	Facilitat per trobar la documentació adequada a l'edat. Normativa adaptada als joves i les seves necessitats. Professionals sensibles a les necessitats dels joves.
	Inconvenients	Impossibilitat d'anar-hi amb germans o familiars més petits.
Edat		16 anys.
Repercussions espais		La distinció d'espais, obliga a separar els usuaris només pel criteri d'edat. La separació d'espais dificulta les relacions entre col·lectius.
Tipus projectes		Una biblioteca només per a joves, faria activitats només pensades per a joves. A moltes biblioteques no es fan activitats per a joves.
Implicació adults		No influeix.
Autonomia i desenvolupament		No influeix.
Normativa i pautes convivència		Es necessiten normatives diferents. Per als estudiants cal flexibilitat en el silenci, i la biblioteca ha de possibilitar els treballs en grup.
Tendències de futur		La creació d'espais propis pels joves.
Propostes de millora		Les biblioteques amb sala infantil haurien de ser més flexibles amb l'edat, i permetre l'entrada fins als 16 anys.

		Entrevista núm.: 3 Comarca: Alt Empordà Perfil professional: bibliotecària Gènere: dona Edat: 36 Anys experiència: 15
Biblioteques Infantils i Juvenils	Avantatges	Tots els esforços, treball, objectius, etc. es destinen al col·lectiu. Major atenció al col·lectiu.
	Inconvenients	Dificultat en passar d'una biblioteca infantil i juvenil a una biblioteca amb adults. Possibles dificultats en la interacció entre diferents models de biblioteques, i en les seves respectives normatives.
Biblioteques amb sala infantil	Avantatges	Disposició d'un únic servei unificat per tota la vida, que esdevé un punt de referència per tota la ciutadania.
	Inconvenients	Risc que els infants quedin oblidats, ja que es tendeix a pressuposar que la responsabilitat és dels pares i no de la biblioteca o dels seus professionals.
Biblioteques amb secció infantil	Avantatges	Tots els serveis i espais queden més integrats.
	Inconvenients	Possibilitat que hi hagi situacions de molèstia entre col·lectius. Dificultat per poder oferir a les persones adultes un espai de silenci i treball.
Biblioteques, sales o seccions juvenils	Avantatges	Poder oferir un espai propi adaptat a les seves necessitats: informalitat, proper, còmode, atractiu, etc.
	Inconvenients	Caldria disposar de sales pròpies, però no de biblioteques específiques per a persones joves, per tal de poder oferir una única biblioteca per a tothom.
Edat		12 anys, per tal de fomentar la relació amb les etapes de l'ensenyament. El principal inconvenient és el punt xarxa, que essent comú a tot comarques gironines, obliga a que els joves de fins a 14 anys utilitzin els ordinadors destinats a infants.
Repercussions espais		L'espai pot condicionar, però no determinar. Sempre es poden buscar maneres i alternatives.
Tipus projectes		Els espais et poden condicionar i facilitar alguns projectes més que uns altres, però quan es considera necessària o interessant una activitat o un projecte, els espais no han d'impedir dur-ho a terme. Es poden utilitzar altres sales o espais, o fins i tot, determinar franges horàries per a uns

	serveis o uns altres.
Implicació adults	La implicació dels adults pot ser inferior quan la sala infantil es troba en una biblioteca que disposa d'una sala per adults, o quan es comparteix sala, ja que l'adult disposa d'un espai per ell i les seves necessitats, que poden convertir-se en una distracció.
Autonomia i desenvolupament	L'autonomia de l'infant i el jove és major en una biblioteca infantil i juvenil, ja que tot està pensat per a fer-ho així, més fàcil i senzill.
Normativa i pautes convivència	El grau de compliment de la normativa i la seva estricta aplicació pot ser més flexible en una biblioteca infantil i juvenil. La normativa pot ser més adaptada a les necessitats específiques dels infants i els joves.
Tendències de futur	A Catalunya actualment s'està treballant molt per les biblioteques infantils, però no per les biblioteques escolars.
Propostes de millora	Dedicar més esforços a les biblioteques infantils, ja siguin biblioteques, sales o seccions. Treballar l'autonomia dels usuaris i el plaer de la lectura des de les primeres edats. Importància de que els infants disposin d'espais i de sales pròpies. Treballar la relació amb les escoles, sobretot per facilitar recursos a les biblioteques escolars. És necessari treballar de forma conjunta la globalitat del nen.

Entrevista núm.: 4
Comarca: Alt Empordà
Perfil professional: usuària, acompanyant de dos infants.
Gènere: dona
Edat: 38
Anys experiència: -

Biblioteques Infantils i Juvenils	Avantatges	És un espai només per nens, on les relacions entre ells són molt importants.
	Inconvenients	No hi ha un espai propi per als pares. Els pares no hi tenen cabuda.

Biblioteques amb sala infantil	Avantatges	Els nens poden disposar d'un espai propi a les seves necessitats, on els pares els poden acompanyar, però a la vegada, els pares disposen d'un espai propi a les seves necessitats. Practicitat de compartir espais.
	Inconvenients	Hi poden haver conflictes de soroll i de normativa en els espais compartits.
Biblioteques amb secció infantil	Avantatges	Tant els infants com els adults disposen de tot el que la biblioteca els pot oferir en un mateix espai, tenint un major control dels infants.
	Inconvenients	Hi pot haver problemes de soroll, o de molèsties entre diferents col·lectius.
Biblioteques, sales o seccions juvenils	Avantatges	Disposar d'un espai propi pels joves, tenint en compte l'ús que fan de la biblioteca, i els serveis, projectes o activitats que la biblioteca els ofereix.
	Inconvenients	Cap
Edat		14 anys.
Repercussions espais		Els espais et poden influir en l'ús que fem de la biblioteca, i el tipus d'usuari que hi va.
Tipus projectes		En una biblioteca infantil i juvenil tots els projectes aniran destinats als nens, mentre que en les altres es fan activitats per tota la població. Una biblioteca infantil i juvenil no té en compte les necessitats dels pares o dels adults.
Implicació adults		La implicació de l'adult serà major en les biblioteques on es comparteix espai, ja que si hi ha sales diferents, els adults no sempre estan a la sala infantil amb els nens, sinó que a estones estan sols.
Autonomia i desenvolupament		L'autonomia serà major en un espai compartit, on el nen aprèn des del primer moment com cal actuar, com utilitzar el préstec, perquè serveix una biblioteca, etc.
Normativa i pautes convivència		Els nens aprenen també millor la normativa quan l'espai és compartit, ja que hi ha la mateixa normativa per tothom.
Tendències de futur		No contesta.
Propostes de millora		Cap.

		Entrevista núm.: 5 Comarca: Gironès Perfil professional: auxiliar-tècnic Gènere: dona Edat: 62 Anys experiència: 30
Biblioteques Infantils i Juvenils	Avantatges	Cap.
	Inconvenients	Els pares o acompanyants de l'infant no poden aprofitar el temps amb documents i materials per a ells. Cal una despesa de temps i de desplaçament en l'acompanyament del nen o nena a la biblioteca.
Biblioteques amb sala infantil	Avantatges	Hi ha una dinàmica compartida i es satisfan els interessos tant dels pares com dels fills. La biblioteca és un espai on es comparteix temps, però disposant d'espais adequats per a cada edat. La separació d'espais en sales, permet flexibilitat a nivell de comportaments.
	Inconvenients	Cap. El model idoni.
Biblioteques amb secció infantil	Avantatges	En cas de biblioteques petites amb poc personal és millor. És millor un professional per cada sala, que no disposar de sales sense professionals. Hi ha proximitat entre els infants i els adults (pares, avis..), fet que comporta que els adults actuïn com a referents, i els infants s'acostumin per imitació a la normativa i al silenci.
	Inconvenients	Si el col·lectiu dels infants és nombrós, acaben expulsant i desplaçant els adults, convertint la biblioteca en un espai infantil, on els adults només fan ús del servei de préstec. Acostuma a haver-hi una disminució d'assistència de persones adultes. Malgrat que les actituds dels infants, els joves i els adults és diferent, s'ha de ser més flexible amb la normativa, i cal tenir més control sobre els infants. Dificultats en la realització d'activitats tant infantils com per adults.
Biblioteques, sales o seccions juvenils	Avantatges	Disposar d'una secció per a persones joves dins la sala infantil, ofereix una visió global de la biblioteca, però disposant de certa diferenciació en l'espai, les taules i el fons.
	Inconvenients	Cap.

Edat	14 anys, responent a l'anterior model en ensenyament, i a la normativa sobre l'ús dels ordinadors. La sala infantil ha de disposar de diferents espais, i d'un fons suficientment diferenciat pels bebès, infants i joves. Cal però ser conscients que molts usuaris de 12 a 14 anys no es troben còmodes a la sala infantil, i es pot ser flexible en funció del comportament, pel que refereix a l'entrada a la sala d'adults.
Repercussions espais	Els espais faciliten, però el realment important és la importància i el valor que es dona als diferents projectes. No només són importants els espais, amb planificació es poden combinar i realitzar els projectes que realment es consideren importants. Per exemple es poden utilitzar espais fora de la biblioteca, o el carrer per a activitats musicals, o es poden establir franges horàries.
Tipus projectes	Amb planificació i preparació es poden desenvolupar tots els projectes si aquests es consideren suficientment importants, i amb suficient valor afegit.
Implicació adults	Un espai propi pels infants facilita i ajuda a que els adults s'impliquin, menys que a la sala compartida.
Autonomia i desenvolupament	No influeix. Tot i que cal tenir en compte que quan el préstec no es realitza al propi espai infantil, es perd el contacte amb el nen. El que realment incideix en l'autonomia i el desenvolupament de l'infant és la recomanació que poden realitzar els professionals.
Normativa i pautes convivència	En un espai compartit, el nen s'acostuma a la normativa des de les primeres edats, quan parlem de sales separades, es disposa de més flexibilitat en la normativa i d'una transició, finalment, pel que fa referència a les biblioteques infantils i juvenils, pot dificultar que es complexi la normativa.
Tendències de futur	S'està perdent el sentit tradicional de biblioteca: lectura, deures, estudi, etc. Aquesta visió no es concebuda pels més petits. Cada vegada parlem de biblioteques més obertes i lliures. Malauradament anem cap a una biblioteca informal que pot arribar a semblar-se a un bar. S'aniran introduint més canvis vinculats a les noves tecnologies i a la presència dels ordinadors.
Propostes de millora	Regular l'entrada dels ordinadors a les biblioteques. Cal definir límits. Recuperar el llibre antic, clàssic: història, ciència, etc. Valorar com s'han d'invertit els diners dels ciutadans. Contemplar la possibilitat de comprar les novetats literàries, però no oferir-les de forma imminent. Reflexionar al voltant de com efecte el model de biblioteca d'últim mercat a les llibreries, al mercat de la música i del cinema, etc. Reflexionar al voltant de la gratuïtat de tots els serveis que s'ofereixen des de la biblioteca. Que sigui un espai públic no vol dir que tot hagi de ser gratuït.

		<p>Entrevista núm.: 6</p> <p>Comarca: Gironès</p> <p>Perfil professional: usuari, acompanyant d'un infant de 3 anys.</p> <p>Gènere: home</p> <p>Edat: 23</p> <p>Anys experiència: -</p>
Biblioteques Infantils i Juvenils	Avantatges	Un espai adreçat exclusivament als més petits.
	Inconvenients	Són poc extenses i conegudes. Falta experiència per a desenvolupar-ne un model.
Biblioteques amb sala infantil	Avantatges	Es disposa d'espais separats, però amb la possibilitat d'espais comuns que apropa els infants a la biblioteca tradicional. Hi ha una transició més fàcil de la infantil a la d'adults.
	Inconvenients	Poca consideració als usuaris més petits. Risc que no s'acabi atenent correctament als infants: pocs professionals qualificats, normativa adaptada a la primera infància, etc.
Biblioteques amb secció infantil	Avantatges	Proximitat entre tot els col·lectius i els diferents tipus d'usuaris. Aprentatge de la normativa de les biblioteques des dels primers anys de vida. Practicitat de cares a l'adult.
	Inconvenients	Manca d'un espai dedicat a les necessitats dels infants. Comporta possibles conflictes de soroll i de compliment de la normativa. Pot dificultar trobar espais de lectura, de consulta o d'estudi.
Biblioteques, sales o seccions juvenils	Avantatges	Disposició d'un espai propi adaptat a les seves característiques i necessitats. Major control del col·lectiu jove: volum, possibles incidents, molèsties a altres col·lectius, etc. Facilita la transició de la biblioteca infantil a la biblioteca per a adults.
	Inconvenients	Manca de tradició i pressupost econòmic.

Edat	14 anys.
Repercussions espais	Els espais són limitadors i determinants, ja que defineixen la globalitat de la dinàmica de la biblioteca: normatives i flexibilitat, relacions entre edats i col·lectius, tipus de projectes a desenvolupar, etc.
Tipus projectes	La biblioteca infantil i juvenil, possibilita una àmplia varietat de projectes, ja que tots els espais, recursos i professionals estan a la disposició de les necessitats dels infants i els joves. La sala infantil, possibilita poder realitzar projectes i activitats només per nens, però sempre incidint en la dinàmica de la biblioteca per a adults, fet que limita. La biblioteca on es comparteixen sales i espais presenta moltes més dificultats per poder realitzar activitats tant per a infants, com per a adults.
Implicació adults	La implicació podria ser menor en les biblioteques infantils i juvenils, ja que hi ha la confusió del rol que han de jugar els adults, i pot esdevenir un espai de lleure on s'interpreti que els professionals se'n fan càrrec o se'n responsabilitzen.
Autonomia i desenvolupament	L'autonomia serà major en les biblioteques infantils i juvenils, ja que tot està pensat per a facilitar-ho, perquè l'infant pugui dur a terme totes les tasques requerides.
Normativa i pautes convivència	La normativa serà més flexible en biblioteques o sales infantils, ja que no s'ha de respectar estrictament el silenci de cares a altres usuaris.
Tendències de futur	Es seguirà en un model similar, degut a l'alt pressupost que implica poder disposar de biblioteques específiques per a infants o joves.
Propostes de millora	Augment de la implicació dels professionals en les sales, seccions o biblioteques infantils. Aquests haurien de desenvolupar un rol dinamitzador.

	<p>Entrevista núm.: 7</p> <p>Comarca: Gironès</p> <p>Perfil professional: coordinador/a</p> <p>Gènere: Home</p> <p>Edat: 57 anys</p> <p>Anys experiència: 22</p>
Avantatges	Espais més petits, amb més facilitat de gestió i coordinació interna.

Biblioteques Infants i Juvenils		Objectius més concretitzats. Més facilitat de reflexió sobre aquests. Préstec i acollida a la sala, tracte proper amb el nen, etc.
	Inconvenients	Pot o no disposar d'un espai per a adults. Perill d'oblidar que els adults (pares, familiars, responsables, acompanyants, etc.) són també públic objectiu de la biblioteca. Fragmenta la comunitat en col·lectius.
Biblioteques amb sala infantil	Avantatges	Aprofita la forta potència de la biblioteca pública al costat. Facilita l'acompanyament dels pares, la relació i la interacció, però permetent que cada un disposi del seu espai. Engloba el conjunt de la comunitat, i vetlla per les seves relacions.
	Inconvenients	Perill que no es destinin professionals específics a l'atenció exclusiva dels infants, els joves i els seus familiars. Pot comportar la renúncia del préstec, perdent un moment de relació molt important.
Biblioteques amb secció infantil	Avantatges	Tota la comunitat compateix un mateix espai, tot i que requereix molts esforços, i sovint no es disposa del suficient personal per a fer-ho.
	Inconvenients	Els diferents col·lectius d'usuaris fan apropiacions diferents de l'espai, a vegades fins i tot antagòniques. Els infants acostumen a ocupar la globalitat de la biblioteca, dificultat que es cobreixin les necessitats dels adults.
Biblioteques, sales o seccions juvenils	Avantatges	Espai adequat a les especificitats i a les necessitats dels joves. Cal aprofitar complicitats entre la biblioteca i altres serveis adreçats a joves: punt jove, centre jove, casal de joves, etc. Cal fer un anàlisi de necessitats de les maneres d'apropiació de la lectura dels joves, i oferir espais bibliotecaris flexibles que s'hi adaptin.
	Inconvenients	Cal un espai propi, però corre el risc de separar la comunitat per col·lectius.
Edat		14 anys, però amb una alta flexibilitat.
Repercussions espais		Els espais prenen una alta importància en les dinàmiques de la biblioteca.
Tipus projectes		Els espais tenen molta influència en el tipus de projectes i activitats que es desenvolupen. El fet de disposar d'un espai específicament per infants, i amb professionals centrats en aquests, permet desenvolupar una àmplia varietat de projectes i activitats que atenguin les necessitats dels infants. En el cas de parlar de dues sales, pot haver-hi enriquiment entre els projectes per a infants i per a d'altres col·lectius, però calen professionals que es dediquin específicament a la sala infantil.
Implicació adults		Deixant de banda que la primera qüestió important és la rebuda que dona el bibliotecari/a i del joc que permet als nous usuaris per la comprensió i

	l'apropiació de l'espai, només pensant en l'espai hi ha avantatges i inconvenients. També hem de considerar important que no tots els usuaris són iguals, les situacions familiars dels nens poden ser molt diferents. Hi ha nens que van sols pel carrer des de molt petits, hi ha nens que els pares els apunten a tot un seguit d'extraescolars i que la biblioteca n'és un més... Les biblioteques de nens han d'estar pensades primer per nadons acompanyats per les seves mares o pares per acabar sent espais per joves independents, entremig pot haver-hi moltes situacions diferents...
Autonomia i desenvolupament	Per a l'autonomia i el desenvolupament és fonamental que el préstec, i l'acolliment es realitzi en el propi espai infantil. En el cas de les biblioteques amb dues sales, és important que aquestes tasques estiguin ubicades dins l'espai infantil.
Normativa i pautes convivència	La bases normatives són les mateixes. Tanmateix, un espai només per a infants i joves permet aplicar de forma més flexible la normativa, i adaptar-la específicament a les necessitats dels infants i dels joves, sense haver de contemplar les necessitats dels adults. Si es realitza un treball educatiu, no té perquè haver-hi conflictes per a ser més o menys estricte amb la normativa.
Tendències de futur	Imagino les biblioteques públiques en general i també les infantils com espais per a practicar-hi cultura amb el veïnatge. Les biblioteques infantils cada cop més hem de presentar propostes lectores i escriptores múltiples. Seguirem anant a la biblioteca a llegir, amb totes les formes possibles però també per compartir-ho amb els altres, per créixer junts. Cultivar la lectura i l'esperit crític, la curiositat intel·lectual i la implicació a la comunitat. La biblioteca pública infantil haurà de ser l'espai que propiciarà lectors i lectures fora l'educació formal de l'escola que ha d'assegurar que tots els nens aprenguin a llegir i escriure correctament. Però llegir és molt més que una tècnica. Aprofundir la lectura literària, aquella que ens ajuda a eixamplar el propi món, a conèixer-se'n a nosaltres mateixos i als altres. La mediació entre els grans textos i els lectors. La lectura sempre entesa en el sentit més ampli i amb tots els mitjans.
Propostes de millora	Les biblioteques han de respondre a les necessitats concretes de la seva comunitat. La formació del personal que hi treballa. Hi hauria d'haver una formació específica. En tots els tipus de biblioteca, i com a cosa innegociable, els nens haurien de tenir sempre un espai propi, fora dels adults.

		<p>Entrevista núm.: 8 Comarca: Gironès Perfil professional: usuària Gènere: dona Edat: 10 anys Anys experiència: -</p>
Biblioteques Infantils i Juvenils	Avantatges	<p>Fan moltes més activitats per nens: sortides culturals, teatre, una revista, etc. Els treballadors estan més amb els nens: llegeixen, fan activitats, etc. Permeten més soroll, parlar, treballs en grup, etc.</p>
	Inconvenients	No és una biblioteca pels pares.
Biblioteques amb sala infantil	Avantatges	Hi puc anar amb els pares.
	Inconvenients	<p>No es pot parlar, ni fer treballs en grup. Els professionals no ajuden tant a fer els deures o amb els dubtes de l'ordinador. No es fan tantes activitats.</p>
Biblioteques amb secció infantil	Avantatges	-
	Inconvenients	-
Biblioteques, sales o seccions juvenils	Avantatges	Els joves no molesten als més petits, ni els fan callar.
	Inconvenients	-
Edat		12 o 13 anys.
Repercussions espais		-
Tipus projectes		-
Implicació adults		-

Autonomia i desenvolupament	-
Normativa i pautes convivència	-
Tendències de futur	-
Propostes de millora	-

<p>Entrevista núm.: 9 Comarca: La Selva Perfil professional: auxiliar-tècnic Gènere: dona Edat: 43 Anys experiència: 12</p>
--

Biblioteques Infantils i Juvenils	Avantatges	<p>Espai destinat especialment als infants, prioritzant en tot moment el més convenient per ells: estimulació, distribució de l'espai, seguretat del mobiliari, etc.</p> <p>Professionals especialitzats en infants.</p>
	Inconvenients	<p>Són quasi inexistent.</p> <p>Risc d'esdevenir un espai de joc, més que no pas un espai lector.</p>
Biblioteques amb sala infantil	Avantatges	<p>Possibilitat d'atendre correctament tant infants com adults.</p> <p>Es poden desenvolupar activitats infantils, sense interrompre la dinàmica general de la biblioteca.</p> <p>La biblioteca esdevé un veritable centre d'informació i documentació, destinat al conjunt de la població.</p>
	Inconvenients	Cap.
Biblioteques amb secció infantil	Avantatges	<p>Major control de l'espai.</p> <p>Visió global de la biblioteca.</p>
	Inconvenients	Dificultats per a poder atendre correctament tots els perfils d'usuaris.

		L'alt nombre d'infants que cada tarda assisteixen a les biblioteques, comporta que aquestes siguin quasi exclusives d'aquest col·lectiu, deixant-ne d'altres de banda. Dificultats en la realització d'activitats.
Biblioteques, sales o seccions juvenils	Avantatges	Atendre de forma específica el col·lectiu jove.
	Inconvenients	Es destinen excessiu esforç a un col·lectiu que tendeix a utilitzar poc la biblioteca.
Edat		14 anys.
Repercussions espais		Els espais són fonamentals, i prenen una gran incidència en la globalitat de la biblioteca: usuaris, dinàmica, activitats, etc.
Tipus projectes		La manca d'espai dificulta l'execució de múltiples activitats. Disposar d'espais per als diferents col·lectius o d'una sala d'activitats, permet combatre aquestes limitacions dels espais, en la realització d'activitats.
Implicació adults		La implicació és major en biblioteques on tant infants com adults és compartit, ja que no hi ha una separació física entre aquests.
Autonomia i desenvolupament		L'autonomia de l'infant també és major en biblioteques on es comparteix un mateix espai, ja que tenint els adults com a referents, els infants aprenent des de petits el funcionament global de la biblioteca: com fer un préstec, com fer una devolució, com utilitzar els ordinadors, on trobar els documents, etc.
Normativa i pautes convivència		El compliment de la normativa és molt més difícil en una biblioteca d'una sola sala de lectura, ja que totes les persones, fent usos diferents de la biblioteca, es troben compartint espai. No sempre es poden garantir les condicions òptimes per a totes les tasques que les persones venen a realitzar a la biblioteca.
Tendències de futur		Crear grans biblioteques amb diferents espais, per a poder desenvolupar projectes de forma simultània.
Propostes de millora		Crear sales d'activitats en totes les biblioteques.

		Entrevista núm.: 10 Comarca: La Selva Perfil professional: usuari, acompanyant d'una adolescent Gènere: Home Edat: 47 Anys experiència: -
Biblioteques Infantils i Juvenils	Avantatges	Es realitzen activitats pels infants, respectant les necessitats dels adults.
	Inconvenients	Iniciatives molt minoritàries. No tots els municipis se'n poden beneficiar.
Biblioteques amb sala infantil	Avantatges	Es realitzen activitats pels infants, respectant les necessitats dels adults. Tant infants com adults poden dur a terme usos diferents de la biblioteca, segons els interessos, necessitats, etc.
	Inconvenients	Requereix de molt d'espai. No tots els municipis se'n poden beneficiar.
Biblioteques amb secció infantil	Avantatges	Permet disposar d'espais bibliotecaris a tots els municipis.
	Inconvenients	La manca d'un espai propi per a cada col·lectiu dificulta que es puguin dur a terme tots els possibles usos de la biblioteca. El comportament dels infants dificulta poder aconseguir un ambient d'estudi, lectura, tranquil·litat. La biblioteca esdevé un espai de consulta i de préstec pels adults, i d'un espai més lúdic i de lleure que d'estudi pels infants.
Biblioteques, sales o seccions juvenils	Avantatges	Cap. L'ús de la biblioteca per part dels joves no requereix d'un espai propi.
	Inconvenients	Requereix de molts esforços: espai, fons específic, professionals, etc. Els joves disposen a la biblioteca pública tant de fons com d'espai, i ja disposen d'altres serveis propis, on trobar-se, utilitzar l'ordinador, etc.
Edat		12 anys.
Repercussions espais		Determinen els usos que es farà de la biblioteca.
Tipus projectes		Disposar d'un espai diferenciat per infants permet dur a terme activitats adequades als dos col·lectius.
Implicació adults		La implicació és menor en les biblioteques on infants i adults no comparteixen espai, ja que els adults per satisfer les seves necessitats han de

	desplaçar-se a un espai diferent al dels seus fills.
Autonomia i desenvolupament	L'autonomia és major en un espai pròpiament infantil.
Normativa i pautes convivència	En una biblioteca amb diferents espais, la normativa es pot aplicar de forma diferent segons les característiques dels usuaris de cada espai.
Tendències de futur	No contesta.
Propostes de millora	Destinar a totes les biblioteques espais infantils diferenciats dels espais dels adults.

Les biblioteques públiques per a infants a Catalunya: Anàlisi i propostes de millora de la praxis educativa és una recerca que pretén donar a conèixer la realitat actual catalana entorn les biblioteques públiques infantils, tot fent incidència en les potencialitats educatives que presenten les biblioteques infantils i juvenils. En el desenvolupament del treball s'han recollit i analitzat els avantatges i els inconvenients dels diferents models de biblioteca estudiats, i les possibles relacions que s'estableixen entre aquests models i alguns aspectes com l'autonomia dels infants, els tipus de projectes i activitats infantils que desenvolupen o les repercussions dels espais.

Descriptors:

BIBLIOTECA

BIBLIOTECA PÚBLICA

BIBLIOTECA INFANTIL I JUVENIL

EDUCACIÓ

ANIMACIÓ